

วิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน”
ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2544

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววิณา ต่างใจ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

895.911

๐815๑

ธ. 3

วิเคราะห์ทรัพยากรที่ได้รับรางวัล "การประกันลอนสดประเภทประชาชน"
ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2544

บทคัดย่อ
ของ
นางสาววิณา ต่างใจ

28 ก.ค. 2546

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2546

๒ 221864

วิภา ต่างใจ. (2546). วิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2544. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
อาจารย์บรรพต ศิริชัย

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จากบทร้อยกรอง 154 สำนวน ในประเด็นต่อไปนี้

1. วิเคราะห์กลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์
2. วิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอ
3. วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

การศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองดังกล่าวปรากฏผลดังนี้ ในด้านกลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำที่สื่อความหมายชัดเจน เรียบง่าย ลึกซึ้งคมคาย มีสุนทรียะทั้งด้านเสียงและความหมาย โวหารภาพพจน์ที่พบมากที่สุดคือการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ และที่พบน้อยที่สุดคือการใช้สัญลักษณ์ การนำเสนอส่วนใหญ่ใช้การบรรยายหรือพรรณนา รองลงมาใช้บทเปรียบเทียบและการสร้างสถานการณ์สมมุติ แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ส่วนใหญ่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสังคม รองลงมาคือ แนวคิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ผู้แต่งแสดงแนวคิดต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ด้วยความเคารพ เทิดทูน ไว้เหนือสิ่งอื่นใด นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัญหาของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นปัญหาการทำลายทรัพยากรและปัญหามลภาวะ ผู้แต่งได้แสดงความห่วงใยต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเห็นคุณค่าของธรรมชาติโดยหวังให้มนุษย์ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป

AN ANALYSIS OF AWARD - WINING IMPROMTU VERSE AT PUBLIC
COMPETITION OF THURAKIJPUNDIT UNIVERSITY
DURING 1992 - 2001

AN ABSTRACT
BY
WEENA TANGJAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
May 2003

Weena Tangjai (2003) An Analysis of Award-Winning Impromptu Verse at Public Competition of Thurakitbundit University during 1992-2001, Master Project M.Ed. (Thai) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Banpot Sirichai

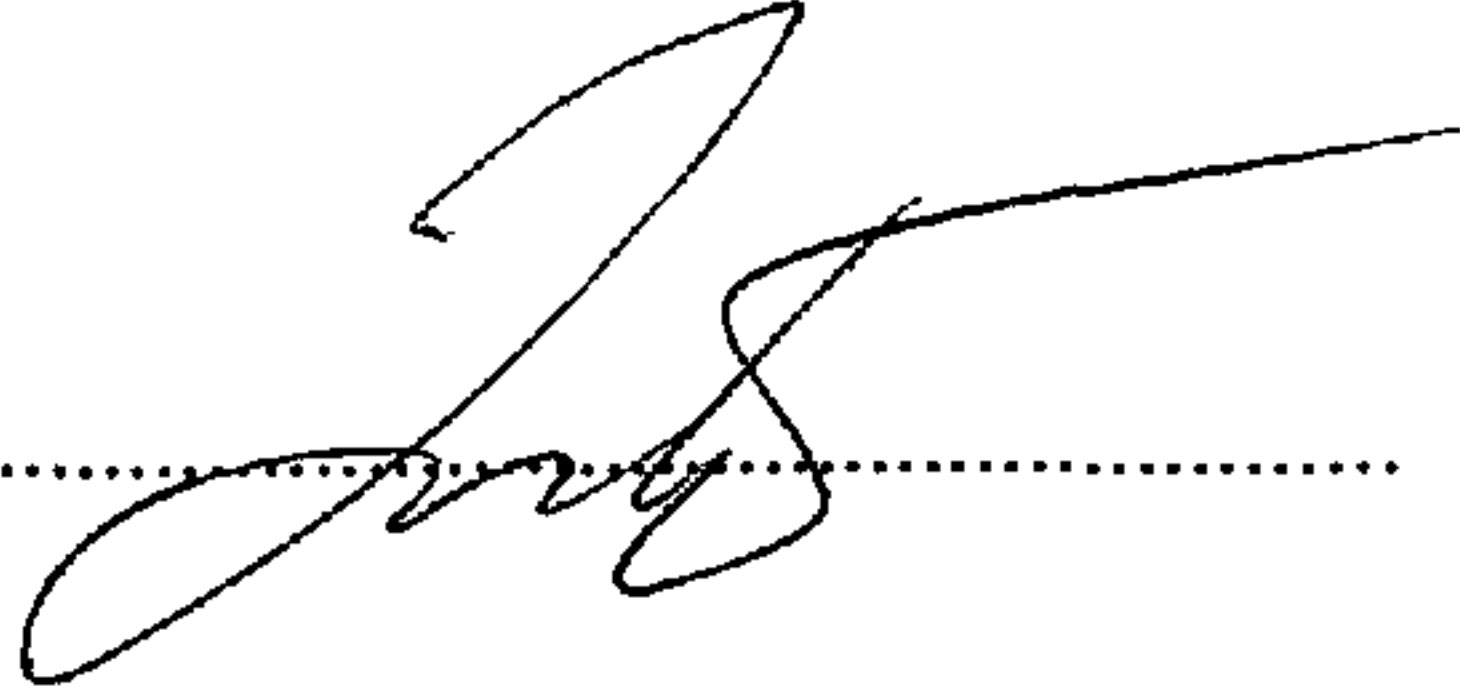
This thesis is aiming to analyze the awarded composition An Analysis of Award-Winning Impromptu Verse at Public Competition of Thurakitbundit University from 154 compositions as the following:

1. Analyze usage of words, imaginative eloquence
2. Analyze presentation method
3. Analyze concept appeared in composition

Result on analyses of the composition is that - usage of words and imaginative eloquence, the clear meaning, simple, profound and smart words with eloquence of sound and meaning are used. Most of the presentation is descriptive or narrative, secondly, with comparative and making situation on supposition. Main of the concept appeared is concerning society, secondly with natural resource and Environment whereas the author reflected on social status, valium, cultural change, technology, institute of nation, religion, throne, with his conceptual value that the institutes are something to hold the valuable minds together to the most respective over all. People in society who practice along religious philosophy can solve all problems very smoothly. In political concept, he encouraged to do some correction on some error. In natural resource and environment, he encouraged the awareness of nature value with his hope on human to keep existence of environment and natural resource forever.

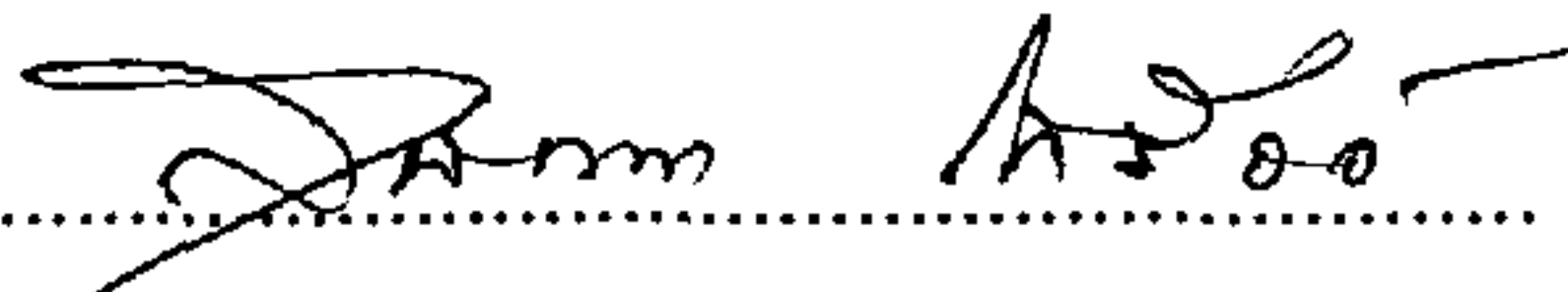
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

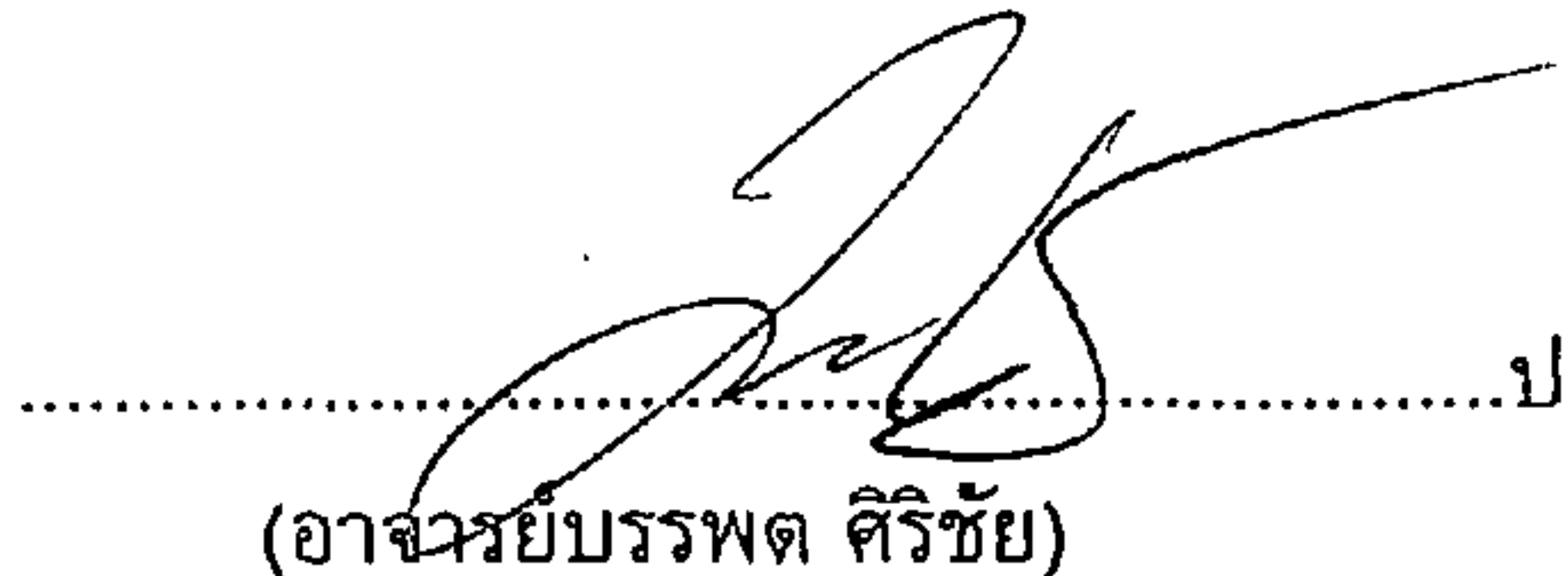
(อาจารย์บรรพต ศิริชัย)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ สุนันทา ไสร์จัจ)

คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์บรรพต ศิริชัย)

ประธาน

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ผกาศรี เย็นบุตร)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 12 เดือน พฤษภาคม 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ ความเมตตา ตลอดจนความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวนพิศ อิฐรัตน์ ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา อาจารย์บรรพต ศิริชัย รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร สุขเกษม รองศาสตราจารย์ ผกาศรี เป็นบุตร รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบพระคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ห่อมราชวงศ์อรฉัตร ของทอง ที่ให้ความกรุณา อนุเคราะห์เอกสารเพื่อใช้ศึกษาในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านพลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ นายกสมาคมนักกลอนสมัยที่ 12 คุณชมพร จือเหลียง คุณประสิทธิ์ โรหิตเสถียร คุณอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนามรรย คุณสมบัติ ตั้งก่อเกียรติ ตลอดจนนักกลอนท่านอื่นๆ ที่ได้แนะนำช่วยเหลือและให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนช่วยเหลือซึ่งผู้ศึกษาได้กล่าวนามในที่นี้ด้วย คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ ตลอดจนมีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาอย่างดียิ่งตลอดมา

วีณา ต่างใจ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทหรือยกรอง.....	7
2	กลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์.....	23
	การใช้คำ	24
	1. เสียงของคำ	24
	1.1 สัมผัสใน	24
	1.1.1 เสียงสัมผัสในที่เป็นเสียงสระ	24
	1.1.2 เสียงสัมผัสในที่เป็นเสียงพยัญชนะ	30
	2. ความหมายของคำ	42
	2.1 การซ้ำคำ	41
	2.1.1 การซ้ำคำแบบคำพ้องรูป	41
	2.1.2 การซ้ำคำในบทเดียวกัน	42
	3. การใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท	45
	3.1 ใช้คำรุนแรงกระทบอารมณ์	45
	3.2 ใช้คำที่หนักแน่นมีพลัง	48
	3.3 ใช้คำปลุกเร้าจิตสำนึก.....	49
	3.4 ใช้คำที่มีลีลาเสียงอ่อนหวาน	52
	3.5 ใช้คำราชาศัพท์	53
	3.6 ใช้คำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์	54
	3.7 ใช้คำในลักษณะแนะภาพ	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การใช้โวหารภาพพจน์	57
1. การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย (Simile).....	58
2. การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ (Metaphor)	60
3. การเปรียบเทียบแบบอติพจน์หรือการกล่าวเกินจริง (Hyperbole).....	62
4. บุคลาธิษฐาน (Personification)	63
5. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol).....	64
6. การกล่าวเพ้อความ (Allusion)	66
7. การเลียงคำ (Synecdoche)	68
8. การแทนคำหรือนามนัย (Metonymy)	70
9. การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ (Paradox)	71
10. การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (Rhetorical question)	72
3 กลวิธีการนำเสนอ	74
การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา.....	74
1. การกล่าวเชิงพรรณนา	74
2. การกล่าวเชิงสั่งสอน	77
3. การกล่าวเชิงประชดประชัน	80
4. การกล่าวเชิงเชิญชวน	81
5. การกล่าวเชิงตำหนิ	82
การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ.....	83
1. การพรรณนาความโดยใช้โวหารเปรียบเทียบ	83
2. การสร้างสถานการณ์สมมุติ.....	90
4 วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง	94
แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคม	94
1. ด้านค่านิยม	95
2. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	98

สารบัญ (ต่อ)

3. ด้านปัญหาสังคม	101
4. ด้านการเมือง	108
แนวคิดที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์.....	111
แนวคิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	118
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	123
ข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม	127
ประวัติย่อของผู้ศึกษา	131

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คนไทยนิยมคำคล้องจองมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล สืบเนื่องจากการสื่อสารที่มักจะมีสัมผัสคล้องจองอยู่เสมอ ดังตัวอย่างข้อความในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงสมัยสุโขทัย ที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” และเห็นได้จาก วรรณคดีสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ล้วนเป็นประเภทร้อยกรองทั้งสิ้น ปัจจุบันคนไทยยังคงนิยมคำคล้องจองอยู่เช่นเดิม โดยการใช้ถ้อยคำสำนวน สุภาพสัจ คำพังเพย และคำขวัญในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่า “คนไทยเรามีชื่อเสมอว่าเป็นผู้มีใจรักการกวี และเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน” (วิทย์ ศิวะศรียานนท์. 2504 : 268) อาจเป็นเพราะกลอนสามารถเก็บใจความได้เพียงพอกับความรู้สึก ดังคำกล่าวที่ว่า “ภาษากวีคือภาษากลางสำหรับมนุษยชาติ คือสิ่งที่ระบายออกจากหัวใจเข้าสู่หัวใจ และเสมือนหัวใจของกวีทำด้วยหัวใจของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา” (อ่ำไพพรรณ พิพัฒน์พัฒนารมย์. 2530 : 1) กลอนจึงเป็นสื่อของความคิดที่ลึกซึ้ง สามารถถ่ายทอดอารมณ์สะเทือนใจได้ดี ดังนั้นความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทยและกวีกลอนจึงยังดำรงอยู่คู่ยุคสมัยเสมอมา

คนไทยสมัยก่อนมักชอบผูกคำให้คล้องจองกันเป็นถ้อยคำที่ฟังไพเราะรื่นหู สนทนาโต้ตอบกันหรือแต่งเป็นเรื่องราวแบบทันทีทันใดและนำมาใส่ทำนองใช้ร้องเล่นกันอย่างน่าฟังจนปรากฏเป็นหลักฐานให้กล่าวขานถึงตำนานเพลงพื้นบ้านมากระทั่งถึงทุกวันนี้ ดังที่ เจือ สตะเวทิน (2517:28) กล่าวไว้ว่า “ชาวชนบทมีการร้องเพลงกันทั่วไป เพลงทุกชนิดเล่นสัมผัสมากเท่าใดเป็นสนุกเท่านั้น เช่น เพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ และเพลงพวงมาลัย เป็นต้น” จึงเห็นได้ว่าด้วยนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทยจึงมีการเล่นกลอนโต้ตอบกันระหว่างชายหญิงเพื่อเกี่ยวพาราสีหรือเพื่อความบันเทิง แม้กระทั่งคนไทยที่ไม่รู้หนังสือในสมัยก่อนก็สามารถเล่นกลอนเพลงต่างๆ หรือต้นกลอนสดได้

“กลอนสด” คือการใช้ปฏิภาณไหวพริบแต่งกลอนขึ้นโดยทันทีทันใด พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 60) ให้ความหมายของกลอนสดไว้ว่า “กลอนที่ผูกและกล่าวขึ้นในปัจจุบันโดยมิได้เตรียมตัวมาก่อน” ผู้มีปฏิภาณกวีจะสามารถใช้สติปัญญาเฉียบแหลมแต่งกลอนสดด้วยภาษาละเมียดละไมซึ่งไหวชิงพริบกันได้เป็นอย่างดี การเล่นกลอนสดจึงนับเป็นกิจกรรมทางปัญญาที่มุ่งแสวงหาคคุณค่าของความคิดที่ลึกซึ้ง ซึ่งนอกจากจะเล่นเพื่อความเพลิดเพลินเจริญใจและแข่งขันในเชิงปฏิภาณกวีแล้วยังสามารถใช้สื่อความคิดระหว่างกันได้เป็นอย่างดี นักกลอนรุ่นอาวุโสหลายท่านล้วนมีความเห็นว่าการเล่นกลอนสดให้ประโยชน์หลายประการ เช่น เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (มปพ. : 83) กล่าวว่า “กลอนสดเป็นการฝึกเล่นสนุก

กันด้วยถ้อยคำหรือเป็นเกมทางวรรณกรรมอย่างหนึ่ง” อัมพร สุขเกษม¹ กล่าวว่า “ผลดีของการเล่นกลอนสดด้านหนึ่งก็คือช่วยสร้างความคุ้นเคยให้กับนักกลอนด้วยกัน” ข้อดีต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้การแข่งขันกลอนสดเป็นหนทางส่งเสริมกิจกรรมของวรรณศิลป์ให้มั่นคงยิ่งขึ้นตราบนานทุกวันนี้

จากการศึกษาความเป็นมาของกลอนสด สรุปได้ว่า กลอนสดมีวิวัฒนาการมาจากการพูดต่อกลอน.....แต่มุ่งเน้นความไพเราะในการใช้ถ้อยคำ เนื้อหาสาระและสัมผัสที่คล้องจองเป็นสำคัญ นับเป็นลักษณะการเล่นกลอนสดด้วยใจอย่างแท้จริง² ต่อมาได้มีกลุ่มผู้รักกลอนรวมกลุ่มกันตั้งกฎเกณฑ์กติกาตลอดจนรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้ได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้เล่นมากยิ่งขึ้น จากนั้นกลอนสดจึงได้รับความนิยม และ “เฟื่องฟูตลอดระยะเวลาในช่วงประมาณปีพุทธศักราช 2500-2510” (ประยอม –อรจักร ชองทอง. 2525 : 61-63)

การรวมกลุ่มเล่นกลอนสด เริ่มต้นด้วยการรวมกลุ่มของผู้รักกลอนซึ่งส่วนใหญ่รู้จักชื่อจากหนังสือพิมพ์ที่มีคอลัมน์กลอน³ แต่ยังมีสนามการเล่นกลอนสดในวงแคบ เช่น จัดเฉพาะที่วัดพระเชตุพนฯ หรือจัดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ไม่บ่อยครั้ง เป็นต้น⁴

อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้รักกลอนก็ยังคงเล่นกันอยู่ทั่วทุกสารทิศ ดังคำกล่าวของ ประสิทธิ์โรหิตเสถียร⁵ ที่ว่า “มีการแข่งขันกันตั้งแต่ในระดับ วัด ตำบล อำเภอ จังหวัดจนกระทั่งระดับภาค” ซึ่งการเล่นกลอนสดไม่ได้เล่นกันเฉพาะในกลุ่มผู้รักกลอนทั่วไปเท่านั้นแต่ยังมีกลุ่มนักศึกษาตามมหาวิทยาลัยที่นิยมเล่นกลอนสดด้วย⁶

เฉลิมศักดิ์ ศิลภาพร (2518 : 310) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมกลอนสดในกลุ่มนิสิตนักศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า

“การแข่งขันกลอนสดเป็นกิจกรรมหนึ่งในการแข่งขันร้อยกรองที่มีอยู่หลายประเภทจัดแข่งขันกันระหว่างชุมนุมวรรณศิลป์ธรรมศาสตร์กับชุมนุมวรรณศิลป์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปลายปี

¹ อัมพร สุขเกษม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 17 มิถุนายน 2545.

² ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเทพธิดาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ เมื่อ 26 มิถุนายน 2545.

³ ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร, แหล่งเดิม.

⁴ วาสนา บุญสม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ เมื่อ 23 มิถุนายน 2545.

⁵ ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร, แหล่งเดิม.

⁶ สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ เมื่อ 23 มิถุนายน 2545.

พุทธศักราช 2504 ต่อมาจึงมีสถาบันอื่นจัดตั้งชุมนุมวรรณศิลป์ซึ่งบางแห่งก็รวมอยู่ในชุมนุมภาษาไทยกิจกรรมวรรณศิลป์จึงขยายวงกว้างขึ้นตามลำดับ”

ปีพุทธศักราช 2502 สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ได้จัดรายการ “ลับแลกลอนสด” เดือนละครึ่ง ประยอม-อรนัทร ชองทอง (2525 : 11-48) ได้รวบรวมและบันทึกรายการ “ลับแลกลอนสด” ครั้งที่ 1-15 ระหว่างปีพุทธศักราช 2502-2503 ไว้ในหนังสือสัปดาห์วิวิธ และกล่าวถึงผลการจัดรายการครั้งนั้นว่า

“ในปีพุทธศักราช 2502 คุณจำนง รั้งสิกุล หัวหน้าฝ่ายจัดรายการโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหมได้จัดรายการ “ลับแลกลอนสด” ขึ้นเดือนละครึ่งส่งผลให้การเล่นกาพย์กลอนซึ่งมีชุกช่อนอยู่ตามสถาบันแบบสมัครเล่นกลายเป็นการเขียนรวมกลุ่มชักจ่อม-ฝึกซ้อม-ทดลองแข่งขันกันระหว่างกลุ่มระหว่างคณะ-ระหว่างสถาบัน-ระหว่างภาค-ระหว่างจังหวัด... ฯลฯ นับแต่นั้นมารายการกลอนสดจึงกลายเป็นที่ชุมนุมนักกลอนไปโดยปริยาย”

นักกลอนหลายท่านที่ยังร่วมสืบสานการเล่นกลอนสดอยู่ในปัจจุบัน อาทิ ประสิทธิ์ - โรहितเสถียร ยุทธ โดอดิเทพย์ สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ ต่างเห็นพ้องกันว่า การเล่นกลอนสดที่ช่อง 4 บางขุนพรหมในอดีต คือจุดเล่นกลอนสดที่ดังมากที่สุด

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2534. : 69) กวีซีไรต์และศิลปินแห่งชาติกล่าวถึง “ลับแล - กลอนสด” ว่า “เป็นแม่แบบให้ชาววรรณศิลป์ในสมัยนั้นได้เล่นกันต่อมาในหมู่นักกลอนรุ่นต่างๆ หลายกลุ่มหลายสถาบัน”

ปีพุทธศักราช 2508 กลุ่มชุมนุม-ชมรมนักกลอนจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการแข่งขันกลอนสดและจัดตั้งรายการ “เพื่อนขวัญวรรณศิลป์” เพื่อเป็นประเพณีแข่งขันกลอนสดเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน⁷

ปีพุทธศักราช 2509 วังการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปนิยมเล่นกลอนสดกันมากในรูปของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและได้มีการตั้งชุมนุมวรรณศิลป์ขึ้นหลายสถาบันโดยจัดกิจกรรมในรูปของการแข่งขันเริ่มตั้งแต่การแข่งขันในมหาวิทยาลัยและระหว่างมหาวิทยาลัย มีทั้งประเภทบุคคลและประเภททีม (ประวิตร โพธิอาศน์. “งานร้อยกรองในปัจจุบัน,” วรรณศิลป์ปริทัศน์ : 310) จากนี้การเล่นกลอนสดในกลุ่มผู้รักกลอนยังคงดำเนินอยู่ตามปกติแต่รายการลับแลกลอนสดทางโทรทัศน์ได้ยุติลง จนมาถึงปีพุทธศักราช 2518 คุณจำนง รั้งสิกุล อดีตหัวหน้าฝ่ายจัดรายการโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ได้ฟื้นฟูกิจกรรมกลอนสดทางโทรทัศน์ขึ้นอีกครั้ง โดยแทรกไว้ในรายการ “สังคีตภิรมย์” (ประยอม ชองทอง. 2525 : 67) นับว่าช่วงปีพุทธศักราช 2518-2530 เป็นช่วงที่กลอนสดกลับเฟื่องฟูขึ้นมาอีก

⁷ อัมพร สุขเกษม, แหล่งเดิม.

อำเภอพรรณ (พิพัฒน์วัฒนารมย์) น้อยหนัจจตุรัส⁸ เลขาธิการสมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทยสมัยที่ 12 (ปี2544-2545) และครูภาษาไทยผู้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันกลอนสดมาโดยตลอด กล่าวว่า “กลอนสดยิ่งเฟื่องฟูมากในปีพุทธศักราช 2529 ในโอกาสที่สุนทรภู่มีอายุครบ 200 ปี กลุ่มผู้รักกลอนและหน่วยงานต่างๆส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเล่นกลอนสดเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชนทั่วไป นับเป็นการเอื้อให้บุคคลทั่วไปรวมทั้งครู - นักเรียน นักศึกษา มีโอกาสร่วมแข่งขันกลอนสดโดยทั่วกัน” ส่งผลให้มีการเล่นกลอนสดกันอย่างแพร่หลายตลอดมา และ“ภาพการเล่นกลอนสดชัดเจนมากขึ้น กลุ่มที่น่าจับตามองด้วยความชื่นชมก็คือกลุ่มนักเรียนที่ร่วมเล่นกลอนสดมากกว่าในอดีต”⁹

ชมพร จือเหลียง¹⁰ นายทะเบียนสมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทยสมัยที่ 12 (ปี2544-2545) กล่าวว่า “รูปแบบการแข่งขันกลอนสดในปัจจุบันถ่ายแบบมาจากอดีต แต่ปัจจุบันเน้นการแข่งขันสักวา ดอกสร้อย กลอนสุภาพ ไม่ค่อยพบการแข่งขันแบบกวีวิจาณะที่แต่งทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนตั้งแต่ก่อน และมีการลดจำนวนผู้แข่งขันจากกลุ่มละ 4 คน เหลือ 3 คน ตามความประสงค์ของผู้จัด” ซึ่งถึงแม้รูปแบบวิธีการแข่งขันของกลอนสดจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ แต่คุณค่าต่างๆ ที่แฝงไว้ในบทร้อยกรองยังเป็นประโยชน์แก่สังคมอยู่เสมอ

ปัจจุบันมีการเล่นกลอนสดแพร่หลายยิ่งขึ้นเพราะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ทั้งของภาครัฐและเอกชนมีการจัดแข่งขันเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งเพื่อความสนุกสนานและชิงรางวัล กิจกรรมดังกล่าวนี้ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์งานร้อยกรอง นอกจากจะส่งผลให้ผู้มีใจรักในการเขียนกลอนได้แข่งขันร้อยกรองแล้วยังก่อให้เกิดความเคลื่อนไหว สร้างนักกลอนรุ่นใหม่ในแวดวงวรรณศิลป์อีกด้วย

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเป็นสถาบันหนึ่งที่ส่งเสริมและสนับสนุนการประชันกลอนสดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ.2535 เป็นต้นมา ได้รวบรวมบทกลอนที่ชนะการประกวดตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมการเขียนร้อยกรองให้ดำรงอยู่ในแวดวงวรรณกรรม

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัลจากการประกวดนอกจากแสดงถึงความสามารถในการประพันธ์แล้ว ยังมีคุณค่าด้านภาษา เนื้อหาสาระและแนวคิดซึ่งสะท้อนสภาพสังคมด้านต่างๆในปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล“การประชันกลอนสด”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในการเล่นกลอนสดและเขียนร้อยกรองต่อไป

⁸ อำเภอพรรณ (พิพัฒน์วัฒนารมย์)น้อยหนัจจตุรัส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเทพธิดาราม เขตพระนครกรุงเทพฯ เมื่อ 26 มิถุนายน 2545.

⁹ ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร, แหล่งเดิม.

¹⁰ ชมพร จือเหลียง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ เมื่อ 26 มิถุนายน 2545.

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ชนะการประชันกลอนสดประเภทประชาชนของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2544 ในด้านต่อไปนี้

1. กลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์
2. กลวิธีในการนำเสนอ
3. แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบกลวิธีการประพันธ์และแนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรองที่ชนะการประชันกลอนสด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล การประชันกลอนสดประเภทประชาชนรอบชิงชนะเลิศจากหนังสือที่รวบรวมและจัดพิมพ์ จำนวน 154 สำนวน ของศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. ปี พ.ศ. 2535 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 2 “เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ”
2. ปี พ.ศ. 2536 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 3 “เฉลิมฉลองมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”
3. ปี พ.ศ. 2537 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 4 “ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย”
4. ปี พ.ศ. 2538 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 5 “ปีรณรงค์และสืบสานงานวัฒนธรรมไทย”
5. ปี พ.ศ. 2539 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 6 “ร้อยลักษณ์อักษรกาถุจนาภิเษก”
6. ปี พ.ศ. 2540 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 7 “อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมการเขียนร้อยกรองไทย”
7. ปี พ.ศ. 2541 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 8 “มธบ. 30 ปี ศรีวรรณศิลป์”
8. ปี พ.ศ. 2542 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 9 “6 รอบมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา”
9. ปี พ.ศ. 2543 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 10 “ร้อยรสบทกวี ร้อยปีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี”
10. ปี พ.ศ. 2544 การประชันกลอนสด ครั้งที่ 11 “ร้อยยี่สิบปี พระมหาธีรราชเจ้า”

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาใช้วิธีวิเคราะห์เอกสารและนำเสนอผลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมหนังสือร้อยกรองที่ชนะการประชันกลอนสดซึ่งรวมเล่มเผยแพร่โดยศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. ศึกษาเกณฑ์การวิเคราะห์ด้านกลวิธีการเขียนร้อยกรองจากเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์
3. ศึกษาวิเคราะห์ร้อยกรองประเภทประชาชนรอบชิงชนะเลิศจากหนังสือรวม

บทร้อยกรองที่ชนะการประชันกลอนสด ณ ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ใน
ประเด็นต่อไปนี้

3.1 ด้านกลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์

3.2 ด้านกลวิธีการนำเสนอ

3.3 ด้านแนวคิด ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดในด้านต่างๆที่ปรากฏในบทร้อยกรอง
เช่น ด้านสังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. เสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ร้อยกรอง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
โดยเสนอตามลำดับเรื่องต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทร้อยกรอง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทร้อยกรอง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ร้อยกรอง

1.1 ความหมายของร้อยกรอง

ในตำราฉันทลักษณ์ของ พระยาอุปกิตติศิลปสาร. (2493 : 350 – 351)
ได้กล่าวว่า โปราณเรียกคำประพันธ์ที่เป็น กลอน กาพย์ โคลง ฉันท์ ต่างๆ ว่า “บทกานท์” หรือ
“คำกานท์” ซึ่งมักเอาไว้ท้าย เช่น ถ้าเป็นกลอน ก็เรียก “กลอนกานท์” ถ้าเป็นโคลงก็เรียก “โคลง
กานท์”....คำกานท์ทั้งหลายเกี่ยวกับข้อบังคับ เป็นต้นว่า สัมผัสคล้องจองกัน และวรรคตอนได้
จังหวะ ....คำกานท์ของไทยมีหลายประเภท ต่างก็มีลักษณะไม่เหมือนกัน

เสฐียรโกเศศ. (2507 : 6) ได้ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า

“ร้อยกรอง หมายถึง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ซึ่งมีถ้อยคำที่นำมาประกอบประพันธ์กัน
มีขนาดมาตราเสียงสูง ต่ำ เบา และสั้น ยาว ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ รูปแบบที่กล่าวนี้มีมากด้วยกัน
ไม่จำเป็นต้องมีเฉพาะแต่ที่กำหนดไว้ในตำรา ซึ่งว่าด้วยการแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์กลอน หรือ
ฉันทลักษณ์”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525 : 758) ให้ความหมายของ “ร้อยกรอง” ไว้ว่า “สอดผูกให้ติดต่อกัน ประดิษฐ์ทำ แต่งหนังสือให้มีความไพเราะ ร้อยและเย็บดอกไม้ให้เป็นรูปต่างๆ

อาจกล่าวสรุปได้ว่า ร้อยกรอง คือคำประพันธ์หรือถ้อยคำที่ได้เรียบเรียงขึ้นให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจน โดยมีลักษณะบังคับ มีการจำกัดคำ วรรคตอน และมีเสียงรับสัมผัสกันตามกฎเกณฑ์ฉันทลักษณ์หรือแบบที่วางไว้ มีลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากบทร้อยแก้ว คือ มีเสียงคล้องจองที่ฟังไพเราะ รื่นหู และมีความงดงามทางวรรณศิลป์

1.2 เกณฑ์การพิจารณาบทร้อยกรอง

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ร้อยกรองจากเอกสารต่าง ๆ ได้รับความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณารสคำและรสความในบทร้อยกรอง ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ชนะการประชันกลอนสด ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1.2.1 การใช้คำ
- 1.2.2 การใช้โวหารภาพพจน์
- 1.2.3 กลวิธีการนำเสนอ
- 1.2.4 แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

1.2.1 การใช้คำ ภาษาถ้อยคำเป็นสื่อแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ดังนี้

- (1) เสียงของคำ
- (2) ความหมายของคำ

(1) **เสียงของคำ** เสียงของคำทำให้เกิดภาพ สร้างความรู้สึกและอารมณ์ ถือเป็น การสร้างให้ถ้อยคำมีชีวิต (วันเนาวิ ยูเต็น. 2532 : 90) เสียงของคำที่ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะ ได้แก่

- (ก) เสียงสัมผัส
- (ข) การเล่นคำ

(ก) เสียงสัมผัส เสียงสัมผัส คือเสียงคล้องจองกัน ได้แก่สัมผัสสระและสัมผัสอักษร ทำให้บทร้อยกรองเกิดเสียงเสนาะ (ข้อ ประยงค์. 2529 : 6) ซึ่งแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

“สัมผัสสระ” ได้แก่ คำเคียง ทบเคียง แทรกเคียง
เทียบแอก และแทรกแอก

คำเคียง มีสัมผัสชิดกันสองตัว ตัวอย่างเช่น “อันความคติวิทยาเหมือนอาวฐ”
คำเทียบเคียง มีสัมผัสชิดกันสามตัว ตัวอย่างเช่น ตระเตรียมทรัพย์ใช้จ่ายง่าย
ตายนัก”

คำทบเคียง มีสัมผัสชิดกันสองคู่ ตัวอย่างเช่น “รอยราตรีคลี่ ฟ้ามาร่ำไร”
คำแทรกเคียง มีสัมผัสหนึ่งคู่อยู่กลางวรรค และมีคำอื่นแทรกกลางอยู่หนึ่งคำ
ตัวอย่างเช่น “คิดระวังไว้ให้ดีจะมีคุณ”

คำเทียบแอก มีสัมผัสหนึ่งคู่อยู่ปลายวรรคและมีคำอื่นแทรกกลางอยู่หนึ่งคำ ตัวอย่างเช่น “อยากจะหลับตาลงที่ตรงนี้”

คำแทรกแอก สัมผัสหนึ่งคู่และมีคำอื่นคั่นกลางอยู่สองคำ ตัวอย่างเช่น “ไม่สม
มาดเหมือนที่คาดคะเนฝัน”

“สัมผัสพยัญชนะ” หรือ “สัมผัสอักษร” ได้แก่
คำคู่ เทียบคู่ เทียบมรด ทบคู่ แทรกคู่ และ แทรกรรท

คำคู่ มีสัมผัสชิดกันสองคำ ตัวอย่างเช่น “เหมือนมาโลมโลกให้อาลัยลาน”
คำเทียบคู่ มีสัมผัสชิดกันสามคำ ตัวอย่างเช่น “รักร้างร้ายเหลือเมื่อถูกกัง”
คำเทียบมรด มีสัมผัสชิดกันสี่คำ ตัวอย่างเช่น “เธอเหมือนเดือนเด่นดวงดูช่วง
โชติ”

คำทบคู่ มีสัมผัสสองคู่ชิดกัน ตัวอย่างเช่น “เยื่อขนเขา ถิ่นฐานกันดารไฟร”
คำแทรกคู่ มีสัมผัสโดยมีคำคั่นหนึ่งคำ ตัวอย่างเช่น “แจ่มกระจ่างกลางใจไทย
ท้าวหล้า”

คำแทรกมรด มีสัมผัสโดยมีคำอื่นแทรกสองคำ ตัวอย่างเช่น “แม่แก้วตามาด้วย
ต้องช่วยได้”

สำหรับสัมผัสพยัญชนะ นอกจากสัมผัสกันในคำที่มีอักษรอย่างเดียวกันแล้วยังใช้เสียงอักษรสูงกับอักษรต่ำซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกัน แบ่งเป็นหมู่ได้ดังนี้
(ข้อประยงค์. 2529 : 22)

1) ข ค ฃ

2. ฉ ช ฌ

3) ซ ศ ษ ส

4. รุ ท ฌ ถ ท ธ

5) ผ พ ภ

6. ฝ ฟ

(ข) การเล่นคำ เป็นการใช้คำคำเดียวในความหมายต่าง ๆ กัน รวมถึงการซ้ำอักษร ซ้ำคำ ซ้ำข้อความ เป็นกลวิธีที่ให้วรรณรสทางด้านเสียง (วราภรณ์ บำรุงกุล. 2537 : 516) การเล่นคำมี 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

“เล่นคำตามบัญญัติบังคับ” หมายถึง การเล่นคำที่เป็นไปตามแบบบังคับของคำประพันธ์ชนิดนั้นๆ เช่นในกลบทต่างๆ ดังตัวอย่าง กลบทอักษรล้วน เล่นคำที่มีพยัญชนะเสียงเดียวกันทั้งหมด

แม้มิตรหมางเมินมองมากหมองหม่น
จะจดจำแจกแจงจนแจงใจ

สุดลับสนสุญสิ้นสิ่งสงสัย
ล้วนเหลือเลวเหลวไหลลั่นลี้กลับ

(วันเนาวิ ยูเต็น 2536 : 55)

หรือ กลบทตรีเพชรพวง เล่นคำโดยใช้อักษรสามหมู่

ครูสอนกอกอกขอคอกเขียน
มันก่าก่าก่าก่าอาหาร

เรารู้เรียนอักษรซ้อนสอน
ออ่อนอ่อนอ่อนอ่อนยังยอ่อนจำ

(วันเนาวิ ยูเต็น. 2536 : 46)

“เล่นคำที่ไม่มีบัญญัติบังคับ” หมายถึง กวีสมัครใจเล่นคำนอกเหนือที่บังคับไว้ในฉันทลักษณ์โดยไม่มีกฎเกณฑ์บังคับ ถือเป็นความสามารถส่วนตัวของผู้แต่ง อาจเล่นคำในลักษณะพ้องรูป พ้องเสียง หรือสัมผัสอักษร มีจุดประสงค์ให้บทกลอนเด่นชัด ไพเราะและคมคาย เช่น เล่นคำเสียงเดียวสอดคล้องกันตลอดทั้งบท ดังตัวอย่าง

ไ้อ่างชื่อชื่อนางเช่นบางชื่อ
สงสารศรีสไบนางยามห่างเรือน

ขวัญพีหรือสารพัดชื่อสัตย์เหมือน
ชื่อจะเดือนตอบชื่อให้ลือชา

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. 2512 : 19)

วันเนาวิ ยูเต็น. (2532 : 90) กล่าวถึงการใช้คำซ้ำแบบเล่นคำ การใช้คำซ้ำในลักษณะคำยวมก และการใช้คำซ้ำเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติ ดังนี้

“การใช้คำซ้ำแบบเล่นคำ” คือนำคำมาใช้ในความหมายต่าง ๆ กัน เป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่สร้างความรู้สึกอันเกิดจากเสียงของคำ ตัวอย่างเช่น

วัดไก่อ่เตี้ยไม่เห็นไก่อ่เห็นไทรดำ
หอมระกำก็ยิ่งซ้ำระกำใจ

กอระกำแกมสวะซึนไสว
ระกำไม่เหมือนระกำที่ซ้ำทรวง

(นิราศพระปฐม : 179)

การเล่นคำที่ไม่มีบัญญัติบังคับนี้อาจเล่นโดยใช้คำเดี่ยวแต่ต่างความหมายกัน

“การใช้คำซ้ำในลักษณะคำยวมก” หมายถึงใช้คำนั้นลงไปอีกครั้ง สร้างให้คำมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่น

น้ำคางพรมลมรือยเน็ยเน็ยเน็ยจิว
บ้ำงรวงหลนวนวอนรอนใรใร

ใบใพเ็ปลิวพลงพลิกริกริกใหว
ดวยสแงใพรางรางสวางดา

(นิราศวัดเจ้าฟ้า : 213)

“การใช้คำซ้ำเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติ” การเลียนเสียงธรรมชาติคือการถ่ายทอดความจริงออกมาในรูปถ้อยคำ ถ้าหากกวีสามารถใช้คำที่มีเสียงเลียนธรรมชาติในบทร้อยกรองได้อย่างเหมาะสมจะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงหรือใกล้ชิดกับการพรรณนานั้นๆ มากยิ่งขึ้น

การเลียนเสียงธรรมชาติช่วยสร้างความรู้สึกเหมือนได้รับประสบการณ์ตรงหรือได้ยินเสียงจริง ตัวอย่างเช่น

เสียงชะนีที่เล่าเายี่สาน
หววหววใหวใดยินยิ่งดีนใดย

วิเวกหวานหววหววฝวฝววใหวย
ชะนีใหยหาคู่มิรูวาย

(นิราศเมืองเพชร : 245)

(2) ความหมายของคำ ความหมายอันเกิดจากการเลือกใช้ ภาษาแสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อ่านเข้าใจและจินตนาการร่วมกับกวี การที่กวีใช้ภาษาให้ผู้อ่าน เข้าใจได้ดี ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่มีคุณค่า

สิทธา พิณจภูวาล และประทีป วาทิกทินกร (2516 : 83) กล่าวว่าคำที่นำมาใช้ใน ร้อยกรอง นอกจากต้องผ่านการเลือกสรรมาเป็นอย่างดีแล้วยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับ เนื้อเรื่องและลักษณะของร้อยกรองแต่ละชนิด ดังที่ว่า “คำที่ดีที่สุด จัดไว้อย่างเหมาะสมที่สุดใน รูปแบบที่ดีที่สุด” การใช้คำง่าย ๆ ตรงกับความหมาย ถือว่ามีความประณีตในการใช้คำ ดังตัวอย่าง กลอนที่เห็นความประณีตในการใช้คำง่าย ๆ ตรงไปตรงมา เช่น

คืนวันเพ็ญเดือนสิบสองแล้วน้องน้อย	เชิญมาลยกระทงที่ตรงท่า
จุดประทีปเทียนทองกรองมาลา	ไหว้พระแม่คงคาเคียงคู่กัน
เราอาศัยสายน้ำที่เลี้ยงชีวิต	เกิดผลผลิตเพราะมีน้ำจำไว้มัน
ทั้งกุ้งหอยข้าวปลาสารพัน	อีกไม้ดอกไม้ผลอันตระการตา
อย่าทิ้งของเหลือใช้ในสายน้ำ	ให้หมองคล้ำทำลายหน้าชายหน้า
จงตั้งจิตจงด่อขอขมา	แม่คงคาคืนความใสให้ทันที

(พิสมัย จันทวิมล. 2537 : 37)

1.2.2 การใช้โวหารภาพพจน์

(1) ความหมายของโวหาร

จากที่ได้ศึกษาเรื่อง “โวหาร” พบว่า มีผู้ทรงคุณวุฒิ หลายท่านที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโวหารไว้คล้ายคลึงกัน ผู้เขียนได้เลือกข้อเขียนเฉพาะบางท่านมา เสนอไว้เพื่อประกอบการศึกษาไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525 : 753) ให้คำจำกัดความโวหารไว้ว่า “โวหาร น. ชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด, ถ้อยคำที่เล่นสำบัดสำนวน (ป).”

กุหลาบ มัลลิกมาส. (2529 : 168) อธิบายไว้ว่า คือการใช้ชั้นเชิงในการแต่งให้มีรสของ ถ้อยคำที่ลึกซึ้งซึ่งประทับใจ มุ่งเอาความรู้สึกด้านอารมณ์เป็นสำคัญกว่าข้อเท็จจริง

วิภา กงกะนันท์. (2523 : 37-39) กล่าวถึงโวหารว่า เป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่าง หนึ่งเป็นวิธีการพูดหรือเขียนที่กล่าวถึงอย่างหนึ่งแต่มีความหมายเป็นอย่างอื่นบ้าง

มีความหมายกำกวม หนักเบา คลุมเครือ หรือเข้มข้นต่างกันไปบ้าง และการตัดสินว่าโวหารชนิดใดเป็นโวหารหรือไม่ให้ดูที่วิธีการ ใช้คำ วลี ประโยค ในข้อความต่าง ๆ ไม่ใช่ดูที่ลักษณะของคำ วลี หรือประโยคตามลำพัง

กล่าวสรุปได้ว่า โวหาร คือศิลปะการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นการใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง ไม่มุ่งข้อเท็จจริงแต่มุ่งถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความฝัน การใช้โวหารเป็นการกล่าวอย่างหนึ่งแต่ความหมายเป็นอีกอย่างหนึ่งจึงอาจทำให้มีความหมายที่คลุมเครือ ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อขยายความให้ชัดเจน ก่อให้เกิดจินตภาพกว้างไกลลึกซึ้งกว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา

(2) แนวทางการศึกษาเรื่องโวหารภาพพจน์

โวหารเป็นท่วงทำนองการแต่งเฉพาะตัวผู้แต่ง อาจแยกย่อยได้สองประเภท (สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2523 : 141 -149) คือ

(2.1) การสร้างภาพในจิต เป็นวิธีการที่แยบยลที่ช่วยให้ร้อยกรองมีชีวิตก่อให้เกิดความรู้สึกเห็นจริงเสมือนได้สัมผัสได้แลเห็น ได้กลิ่น เป็นการเน้นให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งประทับใจ เป็นการบรรยายที่ไม่เน้นความจริงแต่จะเน้นให้เกิดภาพในจิตแก่ผู้อ่าน

(2.2) ภาพพจน์ เป็นวิธีการเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมยที่ช่วยให้สิ่งที่รู้จักอย่างลางเลื่อนมาเป็นภาพที่กระจ่างชัดในจินตนาการ โวหารภาพพจน์มีวิธีการต่างๆ กัน ดังนี้

(ก) การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย

(Simile) ได้แก่การนำของสองสิ่งที่มีลักษณะคล้ายกันมาเปรียบเทียบกันโดยมีคำ ดุจ, กล, เปรียบ, คือ, เพียง, ดัง, ดั่ง, เหมือน, ปาน, เปรียบ, แม้น, ราวกับ, เทียบ, ประหนึ่ง เป็นคำเชื่อม สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบเรียกว่า อุปมา ส่วนสิ่งที่รับเปรียบเทียบเรียกว่าอุปไมย ตัวอย่างเช่น

สมเด็จพระพัฒนาศิลปิน
ผลงานเผยแผ่ไปไม่เป็นรอง

เพียงประทีปส่องทางช้างทั้งผอง
นานาชาติแซ่ซ้องทั้งของไทย

(พิสมัย จันทวิมล. 2537 :19)

(ข) การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ (Metaphor)

ได้แก่การเปรียบเทียบโดยนัย เป็นการเปรียบเทียบทางอ้อม ไม่กล่าวเทียบตรง ๆ อย่าง
อุปมาอุปไมยแต่ผู้อ่านจะสามารถจับเค้าได้จากสัญลักษณ์ที่ผู้แต่งใช้การเปรียบเทียบแบบอุป-
ลักษณ์จึงต่างจากการใช้สัญลักษณ์ตรงที่การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์จะบอกความโดยนัยว่า
ผู้แต่งหมายถึงใครอย่างชี้เฉพาะ ในขณะที่การใช้สัญลักษณ์จะบอกความหมายทั่ว ๆ ไปเท่านั้น
ตัวอย่างเช่น

เหนือกลางได้น้องพีถีนอีสาน
รวมเลือดเนื้อทุกหยาดเป็นชาติพลี

คือสายธารสายรักสายศักดิ์ศรี
เราจึงมีนามประกาศว่าชาติไทย

(นพดล จันทรเพ็ญ. 2531 : 58)

(ค) การเปรียบเทียบแบบอติพจน์ หรือการกล่าว

เกินจริง (Hyperbole) เป็นการกล่าวเปรียบเทียบอย่างเกินความจริงเพื่อให้ได้คุณค่าทาง
อารมณ์เป็นสำคัญ ไม่เน้นข้อเท็จจริง ตัวอย่างเช่น

คนพึงป่าปาร์กน้ำจางจำไว้
ป่าและน้ำซุบชีวิตเป็นนิจมา

มิให้โลกร้อนเป็นไฟในกายหน้า
ทำลายป่าเท่ากับคนฆ่าตนเอง

(พิสมัย จันทวิมล. 2537 : 56)

(ง) บุคลาธิษฐาน (Personification) ได้แก่การ

สมมุติสิ่งต่าง ๆ ให้มีอากัปภิกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ ตัวอย่างเช่น

ลมหายใจเจ้าพระยาอย่าหยุดสิ้น
บ้านสังคมจรงรมเย็นเป็นบ้านคน

มิ่งขวัญแก้วโกสินทร์อย่าสับสน
ไม่ร้อนรนบ้านบาปหยาบทมพิพ

(ไพวรินทร์ ขาวงาม. 2538 : 67)

(จ) การใช้สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึงการใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นคำเดียว หรือข้อความ หรือเรื่องเฉพาะตอน หรืออาจเป็นทั้งเรื่องก็ได้ ดังตัวอย่างเช่น

ดอกมะลิสีขาวพราวสะพรั่ง
บริสุทธิ์สงบทั่วภพแดน

หลอมพลังความชื่นหลายหมื่นแสน
อุ่นไฉนแม่อกแม่แต่โรมา

(วาสนา บุญสม. 2542 : 38)

“ดอกมะลิ” เป็นสื่อสัญลักษณ์ที่แทนความรัก ความกตัญญูต่อมารดา

(ฉ) การกล่าวเ้าความ (Allusion) เป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี เมื่อยกมากล่าวประกอบข้อความจะช่วยโยงความคิดและทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

“ถึงสามโคกโคกถวิลถึงปิ่นเกล้า
ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี
ไอ้พระคุณสูญลับไม่กลับหลัง
ไอ้เรานี้ที่สุนทรประทานตัว

พระพุทธรเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว
แต่ชื่อตั้งก็ยังไม่อยู่เขารู้ทั่ว
ไม่รอดชั่วเช่นสามโคกยิ่งโศกใจ”

(สุนทรภู่ : นิราศภูเขาทอง)

(ช) การเลียงคำ (Synecdoche) คือการใช้ส่วนย่อยส่วนใดส่วนหนึ่งแทนส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น

รอยย่นที่ขอบตาชายหน้าเศร้า
เคยพร่ำสาวบริสุทธิ์ดูจพรานไพร

เหลือเพียงเงาความทรงจำเหมือนรำไห้
น้ำตาไหลอาบรอยย่นตราบพันกรรม

(วาสนา บุญสม. 2539 : 54)

“รอยย่นที่ขอบตา” หมายถึง คนชรา

(ซ) การแทนคำหรือนามนัย (Metonymy) คือการใช้ชื่อหนึ่งแทนอีกชื่อหนึ่งการใช้คำเรียกชื่อบุคคลโดยเปรียบกับสิ่งอื่น เช่น เรียกผู้หญิงว่า ยอดชิววัน จอมขวัญ เรียกกษัตริย์ว่า พระผ่านฟ้า เจ้าชีวิต เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ได้ร่วมพิธีสมโภชพระผ่านเกล้า
จะเชื่อชาติศาสนาใดไม่สำคัญ

ทวยราษฎร์ทุกหมู่เหล่าเกษมสันต์
พระทรงธรรมทรงเมตตาอภัยบาปมี

(พิสมัย จันทวิมล. 2537 : 100)

(ฅ) การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ (Paradox) คือการกล่าวถึงข้อความที่มีลักษณะขัดแย้งหรือตรงกันข้ามกันอย่างเห็นได้ชัด ความตรงกันข้ามกันดังกล่าวนี้มักดูเหมือนว่าเป็นไปไม่ได้แต่ก็เป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น

ปลูกดอกกรักรักมิ่งอกงามตั้งความหวัง
ปีเก่าเริ่มเปลี่ยนผันตามครรลอง

ดอกโศกบานสะพรั่งเต็มหอห้อง
พร้อมใจต้องยอมตรมเพราะคมคน

(นพดล จันทรพิชญ. 2531 : 109)

(ญ) การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (Rhetorical question) ใช้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิด ตัวอย่างเช่น

พระจะไปดาหาปราบข้าศึก
ด้วยสงครามในจิตยังติดพัน

ถาราลึกถึงคู่ตุนาหงัน
จึงปิดผันพจนามาอาลัย

(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย : อิเหนา)

วิภา กงกะนันท์. (2523 : 42-57) ได้รวบรวมโวหารลักษณะต่าง ๆ ที่มีผู้ใช้ในชีวิตประจำวันและในวรรณคดี จำแนกเป็นประเภทย่อย ๆ ไว้ดังนี้

(ก). *Metaphor* (เมตาฟอว์) เป็นโวหารเปรียบเทียบสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียวกัน หรือ เท่ากันทุกประการ โดยใช้คำเป็น, เท่า, คือ ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ

(ข) **Simile (สิมิลี)** เป็นโวหารเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนคำที่ใช้โวหารประเภทนี้ใช้เปรียบเทียบคือคำว่าเหมือน, ดุจ, คล้าย, ดู, ราว, กล, ประหนึ่ง, เพียง, ดัง, ราวกับ, เฉก ฯลฯ

(ค) **Synecdoche (สมพจน์)** คือการดึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดเพียงบางส่วน แต่ให้มีความหมายคลุมหมดยุ่กส่วน

(ง) **Metonymy (นามนัย)** การใช้โวหารแบบนี้ คือการเอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น มีวิธีใช้หลายวิธีเช่น

-เอ่ยชื่อคน แต่หมายถึงผลงานของเขา

-เอ่ยชื่อสถานที่ แต่หมายถึงคนที่อยู่ที่นั่น

-เอ่ยชื่อผลิตภัณฑ์หรือวัตถุ เมื่อหมายถึงผลผลิต

ประเภทเดียวกันหรือหมายถึงสิ่งอื่น

-การใช้คำที่มีความหมายอย่างหนึ่งให้มีความหมายอีกอย่างหนึ่งในลักษณะคล้ายสัญลักษณ์

-การพูดหรือเขียนอย่างหนึ่งให้มีความหมายอย่างอื่น

(จ) **Oxymoron (ปฏิวาทะ)** คือการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือค้ำกันมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำที่มีความหมายใหม่

(ฉ) **Paradox (ปฏิภาคพจน์)** คือข้อความที่มีความหมายขัดกันไม่ว่าผู้ใช้จะจงใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งแปลกแต่จริงหรือไม่น่าเป็นไปได้

(ช) **Synesthesia (อาวัตพากย์)** คือการใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา

(ซ) **Hyperbole (อติพจน์)** คือการพูดเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง

(ฌ) **Cverstatement (อธิพจน์)** คือการพูดหรือเขียนประหนึ่งโอ้อวดโดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกขบขัน

(ญ) **Allusion (ปฏิรูปพจน์)** เป็นการใช้อุ่ความที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รั้ฐบุรุษ กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น

(ฎ) **Personification (บุคลาธิษฐาน)** คือการใช้ภาษาให้สิ่งไม่มีชีวิตแสดงออกป้กิริยาต่าง ๆ ราวกับเป็นคน

(๗) *Rhetorical question* (ปฏิพจน์) เป็นศิลปะของการใช้คำที่ไม่ต้องการคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาเรียกร้องความสนใจของผู้อ่านเป็นประการสำคัญ

เมื่อได้ศึกษาความหมายและแนวทางในการศึกษาโวหารจากเอกสารของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านแล้ว สามารถสรุปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ของบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสด” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย (Simile)
2. การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ (Metaphor)
3. การเปรียบเทียบแบบอติพจน์ หรือการกล่าวเกินจริง (Hyperbole)
4. บุคลาธิษฐาน (Personification)
5. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol)
6. การกล่าวเพ้อความ (Allusion)
7. การเลียงคำ (Synecdoche)
8. การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ (Paradox)
9. การแทนคำหรือนามนัย (Metonymy)
10. การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (Rhetorical question)

1.2.3 การนำเสนอ

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2534 : 107-180) ได้กล่าวถึงการศึกษากลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรองว่า ได้แก่การพิจารณาเรื่องกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แต่งนำมาใช้ในการแต่งบทร้อยกรองเพื่อช่วยทำให้งานมีคุณค่า น่าสนใจ หรือทำให้ผู้อ่านอยากติดตามได้แก่

(1) วิเคราะห์ความไพเราะของบทร้อยกรอง ได้แก่ การพิจารณาว่าบทร้อยกรองนั้น ๆ มีความไพเราะอย่างไร ซึ่งความไพเราะเกิดขึ้นด้วยเหตุ 2 ประการ คือความไพเราะอันเกิดจากรสคำและความไพเราะอันเกิดจากรสความ พิจารณาได้จาก การใช้คำที่มีความหมายกระชับชัดเจนและการใช้กวีโวหารต่าง ๆ

(2) วิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอ ได้แก่ การพิจารณาวิธีการนำเสนอของผู้แต่งว่ามีความเหมาะสม น่าสนใจหรือไม่ อย่างไร สำหรับวิธีการนำเสนอที่ผู้แต่งบทร้อยกรองนิยมใช้กันอยู่ทั่วไปมีดังนี้

(2.1) เสนออย่างตรงไปตรงมา ทำให้ผู้อ่านจับใจความได้ง่าย

(2.2) เสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ จากสัญลักษณ์หรือความเปรียบ

(2.3) เสนอด้วยวิธีซ้ำคำหรือซ้ำความ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เพื่อเร้าความคิดหรือเรื่องราวให้ดูโดดเด่นเป็นเอกภาพ

(2.4) เสนอด้วยการใช้ภาพพจน์เหนือจริง เพื่อสร้างความแปลกใหม่แล้วดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

(2.5) เสนอด้วยวิธีการแสดงให้เห็นอาการเคลื่อนไหวหรือนาฏการของตัวละครทั้งกายและอารมณ์

นอกจากนี้อารมณ์สะท้อนใจ ความนึกคิด และจินตนาการช่วยสร้างเรื่องและตกแต่งเรื่องให้งดงามขึ้น ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2523 : 159-164) กล่าวไว้ว่า อารมณ์สะท้อนใจเป็นบทบาทของความคิดทั้งหลายอาจอยู่ในรูปต่างๆ กัน เช่นในรูปของความรักทำให้เกิดเพลงยาว ความภาคภูมิใจทำให้เกิดวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติหรือความรักทำให้เกิดวรรณคดีนิราศ ดังตัวอย่างที่ สุนทรภู่ได้รุดงค์ไปอยุธยาจนพบวัดเจ้าฟ้าอากาศที่มีสภาพประหลาดพิงขาดการบูรณปฏิสังขรณ์ที่รกร้าง ก็เกิดความเศร้าสลดใจจึงรำพันออกมาว่า

“อุโบสถหมดหลังคาฝาผนัง
ด้วยเรือร้างสร้างสมมานมนาน

พระเจ้านั่งอยู่แต่องค์ก็สงสาร
แต่โบราณเรื่องพระเจ้าตะเกือกทอง”

กลวิธีการนำเสนอโดยการบรรยายหรือพรรณนาให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามและการใช้บทเปรียบเทียบกับให้ผู้อ่านตีความหมายเองและการเล่าเรื่องให้ดูน่าสนใจ เป็นวิธีการซึ่งผู้แต่งนำมาใช้ในการถ่ายทอดอารมณ์สะท้อนใจ ความนึกคิด จินตนาการ เพื่อให้ผู้อ่านพลอยเกิดอารมณ์สะท้อนใจ ความนึกคิดและจินตนาการตามไปด้วย

1.2.4 แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

กุหลาบ มัลลิกมาส. (2529 : 105) กล่าวไว้ว่านักเขียนย่อมมองดูโลกและชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ กันและต่างมีแนวคิดที่แตกต่างกัน แนวคิดของนักเขียนจึงมีหลายแนวและต่างพยายามถ่ายทอดแนวคิดหรือปรัชญาต่าง ๆ นั้นในงานเขียนของตน

ธวัช ปุณโณทก. (2527 : 109) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การวิเคราะห์แนวคิดให้พิจารณาจากที่ผู้เขียนเป็นผู้เสนอทัศนะผ่านเรื่องราวมาสู่ผู้อ่าน

วินัย ภูระหงษ์. (ม.ป.พ. : 154-158) กล่าวถึงทัศนะหรือแนวคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะเสริมรสความให้เด่นด้วยศิลปะการแต่ง โดยสอดแทรกในเนื้อหาของเรื่อง ซึ่งจัดเป็น 3 ลักษณะคือ

(1) ทัศนะที่มาจากความคิดเห็นของผู้แต่งโดยตรง เป็นทัศนะเฉพาะตนที่อาจเหมือนหรือไม่เหมือนทัศนะของผู้อื่น

(2) ทัศนะที่ยอมรับของสังคม เป็นความคิดเห็นที่สังคมเห็นเป็นจริงและยอมรับโดยทั่วกัน

(3) ทัศนะที่เป็นความจริงแท้ในโลก เป็นคตินิยมที่ชี้ให้เข้าใจโลกและชีวิตสามารถใช้เป็นแนวในการดำเนินชีวิตได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทร้อยกรอง

ได้มีผู้ศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองด้านการใช้คำโวหารภาพพจน์ กลวิธีการนำเสนอ และแนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ดังนี้

พันทิพา สังข์เจริญ. (2528 : บทคัดย่อ) วิเคราะห์ร้อยกรองเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2512 ถึง พ.ศ. 2526 ในด้านรูปแบบคำประพันธ์ โวหาร วิธีการนำเสนอเนื้อหา และแนวคิดเรื่องทศพิธราชธรรม และจักรวรรดิวัตรนั้น ผลการศึกษาวิเคราะห์ด้านโวหารภาพพจน์ปรากฏว่า ผู้แต่งสามารถเลือกสรรโวหารประเภทต่างๆ มาใช้พรรณนาเปรียบเทียบพระคุณลักษณะในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนถ่ายทอดความรู้สึกเทิดทูน และจงรักภักดีให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ ชาบซึ่งประทับใจได้อย่างดียิ่ง ด้านกลวิธีการนำเสนอผู้แต่งส่วนมากใช้วิธีการนำเสนอลำดับความอย่างตรงไปตรงมา แต่บางคนพยายามสร้างสรรค์ให้บทร้อยกรองมีลักษณะเด่น น่าสนใจ โดยการนำเสนอด้วยวิธีสร้างเรื่อง ส่วนแนวคิดเรื่องทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตรนั้น ผู้แต่งเขียนขึ้นจากความประทับใจในพระปฐมบรมราชโองการ และต่างมีทัศนะพ้องต้องกันว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณประเสริฐดังเช่นผู้ปกครองประเทศในอุดมคติ โดยทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรได้สอดคล้องกับพระราชปณิธานในพระปฐมบรมราชโองการอย่างสม่ำเสมอ

พิสมร วัชรุฒิ. (2530 : บทคัดย่อ) วิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยกรองของ สุจิตต์ วงษ์เทศ โดยผู้ศึกษาได้เลือกสรรภาพพจน์มาใช้ในการวิเคราะห์ 14 แบบ คือการเปรียบเทียบโดยตรง การเปรียบเทียบโดยนัย การใช้สัญลักษณ์ การสมมุติให้มีตัวตน การกล่าวเท็จ ความ การกล่าวเกินจริง การกล่าวขัดแย้งคู่ขนาน การกล่าวเสียดสีเหน็บแนม การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ การใช้คำที่มีรสความ การเล่นคำ การใช้คำซ้ำ การเล่นเสียงเล่นจังหวะ และการเลียนเสียง ผลการวิเคราะห์สรุปว่า ภาพพจน์ที่ สุจิตต์ วงษ์เทศ ใช้ในวรรณกรรมร้อยกรองมากที่สุด คือ การเล่นเสียง เล่นจังหวะ ลำดับที่สอง คือ การซ้ำคำ ลำดับที่สาม คือ การใช้คำที่มีรสความ ส่วนภาพพจน์ที่ใช้น้อยที่สุดคือ การเลียนเสียง

ชูศักดิ์ ศุภรนนท์. (2533 : บทคัดย่อ) วิเคราะห์ร้อยกรองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน จากวารสารในช่วงปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ.2530 โดยวิเคราะห์ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก-เยาวชน กลวิธีการนำเสนอแนวคิดเพื่อการพัฒนาเด็ก-เยาวชน และวิเคราะห์ร้อยกรองในแง่วรรณศิลป์ ผลปรากฏว่า ด้านกลวิธีการนำเสนอ เป็นการนำเสนอแนวคิดแบบตรงไปตรงมา รองลงมาเป็นการนำเสนอแบบเปรียบเทียบ ส่วนการนำเสนอแนวคิดแบบสร้างสถานการณ์มีน้อย ในแง่ของวรรณศิลป์พบว่าการสรรคำใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและให้ความรู้สึก ส่วนมากใช้คำที่มีความหมายตรง ทางด้านเสียงเสนาะพบว่าการใช้ศิลปะเป็นบางช่วงเท่านั้น ทางด้านความหมายมีการใช้ชั้นเชิงในการแต่งที่ไม่เด่น มีลักษณะเรียบ ๆ ธรรมดา ไม่คมคายอย่างกวีโบราณเพราะผู้แต่งส่วนมากเป็นผู้เขียนสมัครเล่น ในด้านการนำเสนอแนวคิดพบว่าผู้แต่งมีความต้องการที่จะเสนอแนวคิดหรือเปิดเผยสังคมให้ผู้อ่านได้รับรู้มากกว่าที่จะนำเสนอในแง่ความไพเราะ

ไพฑูรย์ สิงห์แซม. (2534 : บทคัดย่อ) วิเคราะห์ร้อยกรองของ จินตนา ปิ่นเฉลียว ในด้านรูปแบบ ท่วงทำนองการเขียน และทัศนะเกี่ยวกับสังคม ชีวิต และสตรี ผลการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏว่า ผู้แต่งสามารถเลือกสรรถ้อยคำและโวหารชนิดต่างๆ มาใช้ในการบรรยายพรรณนา และเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและเกิดความรู้สึกคล้อยตามได้อย่างดียิ่ง ส่วนทัศนะเกี่ยวกับสังคมพบว่า จินตนา ปิ่นเฉลียว สนใจ และเอาใจใส่ต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นอย่างมาก และเสนอแนะว่า ถ้าทุกคนให้ความรักความช่วยเหลือแก่กันแล้วปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็จะหมดไป สังคมจะสงบสุข ด้านทัศนะเกี่ยวกับชีวิต จินตนา ปิ่นเฉลียวได้ชี้ให้เห็นว่า การทำงานเป็นสิ่งดี ให้ทุกคนขยันทำงานเพื่อความสำเร็จในชีวิต ส่วนทัศนะเกี่ยวกับสตรี จินตนา ปิ่นเฉลียว ต้องการให้สตรีปฏิบัติตนตามแบบค่านิยมของสังคมไทย

วินัย จินดารักษ์. (2540 : บทคัดย่อ) วิเคราะห์ร้อยกรองพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยศึกษาลักษณะรูปแบบ กลวิธีการประพันธ์และคุณค่าทาง

วรรณศิลป์ ผลปรากฏว่า ด้านกลวิธีการประพันธ์ พระองค์ทรงแสดงพระปรีชาสามารถในเชิง กาพย์กลอน ด้วยการสรรใช้คำ อันได้แก่ การซ้ำคำ การซ้ำเสียง การซ้ำความหมาย และการ เลือกใช้คำเหมาะกับสถานการณ์ การเลือกเสียง ทรงใช้กลวิธีสัมผัสพยัญชนะ สัมผัสสระ และ การเล่นเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ การใช้โวหารภาพพจน์ ทรงใช้อุปมา อุปลักษณ์ อุทาหรณ์ อติพจน์ ปฏิพจน์ บุคลาธิษฐาน และการเลียนเสียงธรรมชาติ

ประภาพรรณ บุตรศรี. (2541 : บทคัดย่อ) วิเคราะห์บทร้อยกรองราชสุดดีสมเด็จพระศรี นครินทราบรมราชชนนีในวาระเสด็จสวรรคต โดยวิธีวิจัยเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2539 จำนวน 410 ชิ้นงาน ผลปรากฏว่า ด้าน เนื้อหา ผู้แต่งกล่าวถึงเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงความเศร้าสะเทือนใจในการสวรรคตมากที่สุด รองลงมาเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและพระราชจริยาวัตร เนื้อหาเกี่ยวกับพระราช ประวัติน้อยที่สุด ด้านสุนทรียรสพบว่าผู้แต่งสร้างสุนทรียรสในรสคำโดยการเลือกใช้คำที่ ไพเราะสละสลวยและมีความหมายลึกซึ้ง มีการเล่นคำ เล่นเสียง ซ้ำคำ และเล่นสัมผัสใน ส่วน ด้านสุนทรียรสในรสความ ผู้แต่งใช้โวหารภาพพจน์ 5 แบบ คือ อุปมา อุปลักษณ์ ปฏิพจน์ บุคลาธิษฐาน และอติพจน์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทร้อยกรองดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ความ ไพเราะของบทร้อยกรองเกิดจากรสคำและรสความ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก กลวิธีการใช้คำ โวหารภาพพจน์ กลวิธีการนำเสนอ และแนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ผลการศึกษาวิเคราะห์ ดังกล่าว เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ศึกษาซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางเพื่อวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ ได้รับรางวัล“การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในครั้งนี้ ต่อไป

บทที่ 2

กลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กำหนดเวลาในการแต่ง คือผู้แต่งต้องแต่งกลอนจำนวน 2 บท ให้จบภายในเวลา 10 นาที แม้ไม่ทราบหัวข้อมาก่อน ผู้แต่งก็สามารถประพันธ์บทร้อยกรองได้อย่างมีความหมายใช้ถ้อยคำโวหารที่คมคาย ทำให้ผู้อ่านซาบซึ้ง เกิดความคิดและจินตนาการที่ลึกซึ้งกว้างขวาง ดังนั้นถ้อยคำโวหารที่ปรากฏในร้อยกรองจากการประชันกลอนสดจึงแสดงปฏิภาณไหวพริบและความสามารถของผู้แต่งได้เป็นอย่างดี

การศึกษาวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำและโวหารภาพพจน์ในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จะศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

การใช้คำ

1. เสียงของคำ
2. ความหมายของคำ
3. การใช้คำให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท

การใช้โวหารภาพพจน์

1. การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย (Simile)
2. การเปรียบเทียบแบบอุปสรรค (Metaphor)
3. การเปรียบเทียบแบบอติพจน์ หรือการกล่าวเกินจริง (Hyperbole)
4. บุคลาธิษฐาน (Personification)
5. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol)
6. การกล่าวท้าวความ (Allusion)
7. การเสียดคำ (Synecdoche)
8. การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ (Paradox)
9. การแทนคำหรือนามนัย (Metonymy)
10. การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (Rhetorical question)

การใช้คำ

การใช้คำ หมายถึง การใช้คำโดยคำนึงถึงเสียงและบริบทของเนื้อความ ดังจะจำแนกเพื่อศึกษาวิเคราะห์ดังนี้

1. เสียงของคำ

จากการศึกษาบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์พบว่าบทร้อยกรองมีลักษณะร่วมประการหนึ่งคือมีเสียงสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะแพรวพราว

1.1 คำสัมผัสใน คือ คำที่สัมผัสในวรรคเดียวกัน ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะ (ข้อ ประยงค์. 2529 : 6) ประกอบด้วยสัมผัสสระและสัมผัสอักษร

1.1.1 เสียงสัมผัสในที่เป็นเสียงสระ คือการวางเสียงของคำให้กลืนด้วยเสียงสระ (วันเนาวิ ยูเด็น. 2532 : 92-93)

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ปรากฏเสียงสัมผัสในที่เป็นสระ มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) สัมผัสสระชิดกัน 2 คำ หรือ คำเคียง
- (2) สัมผัสสระคู่กันแต่มีคำอื่นแทรก หรือ คำแทรกเคียง
- (3) สัมผัสสระ 2 คู่ หรือ คำทบเคียง

(1) สัมผัสสระชิดกัน 2 คำ หรือคำเคียง ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายประสิทธิ์ โรหิตเสถียร

จกหาเสียงโหยให้ ไหนเพรียกหา
เรียกไม่รู้กูไม่มา อาดูรโดย

แม้ศาสนาเองก็ยัง นั่งระโหย
จิตถูกโบยด้วยอธรรม ดำมืดมิด

เหมือนหลงทางกลางไพร ไม่รู้หน
รับกิเลสโลกหลงเฝ้าพงศ์พิษ

แท้ใจคนมีวัตร ชำระจิต
รู้ถูกผิดนั้นแหละหนากลับมาเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 82)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำเคียดหรือคำสัมผัสสระชนิดกัน 2 คำ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่
ให้-ไหน, ยัง-นั่ง, มา-อา, อธรรม-ดำ, ไพร-ไม่ และ ธรรม-ชำ(ระ)

หัวข้อ “ตกรุ่น” แต่งโดย นายสมชาย ขจรศักดิ์ชัย

ยุคโลกาภิวัตน์ จัดว่าเลิศ
ความเจริญด้านศาสตร์ศิลป์นำนิยล
และวันนี้เราทำร่วมสรรค์สร้าง
เร่งสร้างตนมุ่งมัน ทันเหตุการณ์

ทุกสิ่งเกิดแปลกใหม่ ให้สับสน
อีกผู้คน แก่ง แย่ง แบ่งผลงาน
ยึดแนวทางทันสมัย ในพื้นฐาน
ปณิธานไม่ “ตกรุ่น” หุน น ส ง ค ม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 77)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำเคียดหรือคำสัมผัสสระชนิดกัน 2 คำ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ วัตน์-
จัด, ใหม่-ให้, แย่ง-แบ่ง, สมัย-ใน, มัน-ทัน, และ รุ่น-หุน

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย นายศราวุธ สุทธิรัตน์

อดีตคือประวัติศาสตร์ ปราชญ์จารึก
นำอดีตแก้ไข ให้ชีพตน
อดีตดี จด จำ ไว้ ได้ ประโยชน์
รอยอดีตจะมีค่า กว่า อื่น ใด

ได้รู้ ตรึก สิ่ง ผ่าน ไป ใช้ เหตุผล
เพื่อเลิศ สน คุณค่า เหนือ กว่า ใคร
อดีตร้าย อย่า หมาย โทษ เพียง แก้ไข
หากพึง ใช้ ด้วย พินิจ คิด ตรึก ตรอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 86)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำเคียดหรือคำสัมผัสสระชนิดกัน 2 คำ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่
ศาสตร์-ปราชญ์, ไป-ใช้, ไซ-ให้, ไว้-ได้, ค่า-กว่า, และ นิจ-คิด

หัวข้อ “ป่ารกน้ำ” แต่งโดย นายประสิทธิ์ บุญวงศ์

เมื่อน้ำชุ่มดินชื้นป่าขึ้นน้ก
 มนุษย์เล่าทั้งที่ มีปัญญา
 เมื่อขาดป่ารกน้ำ ทำวิปโยค
 ซัพทรัพย์สิ้นเงินทอง ต้องวอดวาย

ป่าจึงรกน้ำที่ให้หัวใจป่า
 ไม่รักษากลับซ้ำโค่นทำลาย
 มนุษย์โศกฝนซ้ำ ทำเสียหาย
 อย่าทำร้ายป่าเลยหนอ ขอเถิดเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 61)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำเคียงหรือคำสัมผัสสระชนิดกัน 2 คำ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่
 ที่-มี, น้ำ-ทำ, ซ้ำ-ทำ, ทอง-ต้อง, และ หนอ-ขอ

(2) สัมผัสสระคู่กันแต่มีคำอื่นแทรก หรือ คำแทรกเคียง
 ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของ
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นจำนวนมาก มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นางอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ

อาทิตย์คู่จันทราเหนือฟ้ากว้าง
 ราชาเด่นเห็นคู่ราชินี
 พระพ่อหลวงพระแม่ฟ้าจึงปรากฏ
 ราชวัตรราชกิจสถิตนาน

หญิงมีห่างคู่ชายในทุกที่
 พระบารมีคู่ขวัญนิรันดร์กาล
 พระเกียรติยศเลื่องลือระบือชาน
 ทรงทำงานเพื่อสร้างสุขราษฎร์ทุกคน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 84)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำแทรกเคียง หรือสัมผัสสระคู่กันแต่มีคำอื่นแทรก จำนวน 6
 แห่ง ได้แก่ ทรา-ฟ้า คำว่า “เหนือ” แทรกกลาง, ขวัญ-รันดร์ คำว่า “นิ”แทรกกลาง, ฟ้า-ปรา คำ
 ว่า “จึง”แทรกกลาง, ลือ-บือ คำว่า “ระ”แทรกกลาง, กิจ-(ส)ถิต เสียงสะกึ่งเสียง แทรกกลางและ
 สุข-ทุกข์ คำว่า “ราษฎร์”แทรกกลาง

หัวข้อ “เก้าอี้นี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายสมควร เหล่าลาภะ

เก้าอี้นี้มีใครเล่าเป็นเจ้าของ
มีคุณธรรมมีความรู้คู่ควรนาม
หากเป็นใหญ่ไร้ธรรมครองอำนาจ
เป็นผู้ใหญ่ไร้ศีลธรรมประจำตน

ผู้นั่งต้องเป็นใหญ่ในสยาม
จึงสร้างความภูมิใจให้ผู้คน
ประเทศชาติคงย่อยยับและสับสน
อย่าเอากันนั่งเก้าอี้ ขี้เมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 76)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำแทรกเคียง หรือสัมผัสสระคู่กันแต่มีคำอื่นแทรก จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ เล่า-เจ้า คำว่า “เป็น”แทรกกลาง, ธรรม-อำ คำว่า “ครอง” แทรกกลาง, ยับ-สับ คำว่า “และ”แทรกกลาง, ธรรม-จำ คำว่า “ประ” แทรกกลาง, และ อี้-(ข)ยี้ เสียง ชะกึ่งเสียง แทรกกลาง

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำให้” แต่งโดย นายอุทัย กิตติสาร

ไทยสูญเสียสมเด็จพระน้ำตาตก
ท่านเคยก่อเกื้อชาติราษฎร์คร่ำครวญ
คอยเมตตการุณย์อ่อนไม่สิ้น
วงการแพทยอาสาสร้างราใจ

ปานหัวอกพกข้าต้องกำสรवल
ทุกอย่างชวนให้หวนหาสุดอาลัย
จนแผ่นดินต้องระก้ำถึงร่ำให้
ตำรวจไทยชายแดนแสนอาดูร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 98)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำแทรกเคียง หรือสัมผัสสระคู่กันแต่มีคำอื่นแทรก จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ยา-ตา คำว่า “น้ำ”แทรกกลาง, ข้า-กำ คำว่า “ต้อง” แทรกกลาง, หา-อา คำว่า “สุด” แทรกกลาง, กำ-ร่ำ คำว่า “ถึง”แทรกกลาง, และ สา-รา คำว่า “ร้าง” แทรกกลาง

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย นายปณิธาน รอดเหตุภัย

รอยจารึกประวัติศาสตร์ประภาศคำ
รอยน้ำตาแห่งความหลังยังหลังริน

รอยบาดแผลแห่งศรัทธาบัตชบสัน
รอยบากบิ่นที่สังคมสังสมา

ทุกทวยรยสอนความคิดถูกผิดไว้
 ลบบาดแผลล้างรอยย่ำคราบน้ำตา

หลอมดวงใจเพื่อสานฝันวันข้างหน้า
 กู้ศรัทธาเพื่อทำใหม่ไม่ซ้ำรอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 63)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำแทรกเคียง หรือสัมผัสสระคู่กันแต่มีคำอื่นแทรก จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ศาสตร์-ภาค คำว่า “ประ” แทรกกลาง, หลัง-หลัง คำว่า “ยัง”แทรกกลาง, คม-สม คำว่า “สั่ง”แทรกกลาง, คิด-ผิด คำว่า “ถูก”แทรกกลาง, และ ย่ำ-น้ำ คำว่า “คราบ” แทรกกลาง

(3) สัมผัสสระ 2 คู่ หรือ คำทบทเคียง ปรากฏในบทร้อยกรอง
 ที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
 จำนวนไม่มากนัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่ออน

คือสายน้ำฉ่ำไหลเพื่อไทยชาติ
 คือสายธารสานธรรมสานน้ำใจ
 “ยังรินเรื่อย เอื่อย ไหล ไม่เคยหยุด”
 “ให้อยู่เย็น เป็น สุข ทุกหน้าตา”

เพื่อทวยราษฎร์ทั้งหมดให้สดใส
 คือชาวไทยเพื่อไทยแต่ไรมา
 หวังจักจุดไทยนั้นพ้นปัญหา
 คือที่มาคือจุดหมายแห่งสายธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำทบทเคียง หรือ สัมผัสชนิดกัน 2 คู่ จำนวน 2 แห่ง คือ
 เรื่อย-เอื่อย / ไหล-ไม่ / เย็น-เป็น และสุข-ทุกข์

หัวข้อ “ข้อฟ้าโบระกา” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

สัญลักษณ์นรรมค่าพุทธศาสน์
 งามบรรเจิดเลิศล่อคือข้อฟ้า

เกียรติประกาศก้องไกลไปทุกหล้า
 โบระกาทางหงส์ผจงวาง

ความโดดเด่นเช่นนี้ไทยมีพร้อม
“พระบุญญา บาร มี ชี้ แนวทาง”

สุขแวดล้อมร้อยรัดพิพัฒนสร้าง
เป็นศูนย์กลางตั้งช่อฟ้าสง่างาม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 83)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำทบเคียง หรือ สัมผัสชิดกัน 2 คู่ จำนวน 1 แห่ง คือ ญา-บา
และ มี-ชี้

สังเกตได้ว่า เมื่อเล่นสัมผัสสระทั้งแบบคำเคียง คำแทรกเคียง และคำทบเคียง ในบท
ร้อยกรองเดียวกันจะทำให้เกิดเสียงที่ไพเราะยิ่งขึ้น เช่น

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

คือสายน้ำ ฉ่ำ ไหลเพื่อไทยชาติ
คือสายธาร सान ธรรมसानน้ำใจ
ยังรินเรื่อย เอื่อย ไหล ไม่เคยหยุด
ให้อยู่เย็น เป็น สุข ทุกหน้าตา

เพื่อทวยราษฎร์ทั้งหมดให้สดใส
คือธารไทยเพื่อไทยแต่ไรมา
หวังจักจุดไทยนั้นพันปัญหา
คือที่มาคือจุดหมายแห่งสายธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีการเล่นสัมผัสสระลักษณะต่าง ๆ ประกอบด้วย คำเคียง ได้แก่
น้ำ-ฉ่ำ, ธาร-सान, คำแทรกเคียง ได้แก่ ไหล-ไทย คำว่า “เพื่อ”แทรกกลาง, หมด-สด คำว่า “ให้”
แทรกกลาง, ธรรม-น้ำ คำว่า “सान”แทรกกลาง, ไทย-ไร คำว่า “แต่”แทรกกลาง, นั้น-ปัญ คำว่า
“พัน”แทรกกลาง, หมาย-สาย คำว่า “แห่ง”แทรกกลาง และ คำทบเคียง ได้แก่ เรื่อย-เอื่อย /
ไหล-ไม่

หัวข้อ “แก้อี้นี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายสมควร เหล่าลาภะ

แก้อี้นี้ มีใครเล่าเป็นเจ้าของ
มีคุณธรรมมีความรู้ คู่ ควรนาม

ผู้นั่งต้องเป็นใหญ่ ในสยาม
จึงสร้างความภูมิใจ ให้ผู้คน

หากเป็นใหญ่ ไร้ ธรรมครองอำนาจ
เป็นผู้ใหญ่ ไร้ศีลธรรมประจำตน

ประเทศชาติคงย่อยยับและสับสน
อย่าเอากันนั่งเก้าอี้ ขยี้เมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 76)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีการเล่นสัมผัสสระลักษณะต่าง ๆ ประกอบด้วย คำเคียง ได้แก่ นี้-มี, ใหญ่-โน, รู้-คู่, ใจ-ให้, ใหญ่-ไร้ คำแทรกเคียง ได้แก่ เล่า-เจ้า คำว่า “เป็น”แทรกกลาง, ธรรม-อำนาจ คำว่า “ครอง” แทรกกลาง, ยับ-สับสน คำว่า “และ”แทรกกลาง, ธรรม-ประจำ คำว่า “ประ”แทรกกลาง, และ อี-(ข)ยี้ เสียงชะกึ่งเสียง แทรกกลาง

1.1.2 เสียงสัมผัสในที่ที่เป็นเสียงพยัญชนะ เป็นการใช้เสียงของคำในลักษณะประเภทเดียวกัน ซึ่งมีทั้งคำสัมผัสพยัญชนะต้นเป็นตัวเดียวกันและพยัญชนะเสียงเดียวกัน (วันเนาวิ ยูเต็น. 2532 : 92)

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล“การประชันกลอนสดประเภทประชาชน”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ปรากฏเสียงสัมผัสในที่ที่เป็นพยัญชนะ มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) สัมผัสพยัญชนะชนิดกัน 2 คำหรือ “คำคู่”
- (2) สัมผัสพยัญชนะเดียวกัน 3 คำหรือ “คำเทียบคู่”
- (3) สัมผัสพยัญชนะเดียวกัน 4 คำหรือ “คำเทียบมรด”
- (4) สัมผัสพยัญชนะ 2 คู่ เคียงกันหรือ “คำทบคู่”
- (5) สัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 1 คำ หรือ “คำแทรกคู่”
- (6) สัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 2 คำ หรือ “คำแทรกมรด”

1) สัมผัสพยัญชนะชิดกัน 2 คำ หรือ “คำคู่” ปรากฏในบท ร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย เป็นจำนวนมาก มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นางรัตนมณี คันธฐากูร

สุริยันจันทรากลางฟ้ากว้าง
แต่ ฐ คู่ราชันย์นิรันดร์มา
ฐ ทรงงานเคียง ข้างทุกย่างบาท
เป็นราชินีศรีงามสยามไกร

มิเคยข้างเคียงกันให้หรรษา
เป็นจันทราสว่างอยู่กลางไทย
ขวัญไทยราษฎร์ ไรทุกข์สุขสดใส
ตรีโลกไดยินพระยศปรากฏเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิด คำคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชิดกัน 2 คำ จำนวน 2 แห่ง คือเสียงพยัญชนะ ค-ช และ ร ได้แก่ เคียงข้าง, ราษฎร์ไร

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นายประสิทธิ์ โรหิตเสถียร

อันวิสัยในโลกนี้ย่อมมีคู่
ไทยเรามีพระแม่อยู่คู่ราชา
หนึ่งคือพ่อพระผู้เราน้อมเคารพ
คือ คู่พระบารมีที่กรีก ไกร

เพื่อความอยู่คงไว้ในแหล่งหล้า
ทำนุกอาณาเขตประเทศไทย
หนึ่งคือแม่ผู้เจนจบครบการให้
สถิตห้วง หัวใจไทยเราเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 82)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิด คำคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชิดกัน 2 คำ จำนวน 4 แห่ง คือเสียงพยัญชนะ จ, ค, ก และ ห ได้แก่ เจนจบ, คือคู่, กรีกไกร, และ ห้วงหัวใจ

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายสมพร จือเหลียง

ขอได้โปรดมีน้ำใจให้มวล มิตร
ศีลธรรมสูง ส่งจงกลับมา

เพื่อดับพิษการห้า หันก่อตันทหา
บรรเจ็ด จ้ำอยู่ในใจทุกคำ

รักเหมือนน้องรักเหมือนเพื่อนรักเหมือนพี่
ถึงเกิดมายากดีหรือมีเงิน

ร่วมสร้าง สรรค์ความดีมีเหตุผล
อย่าได้ปล้นความเป็น “ไท” ของใครเลย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 83)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิด คำคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชนิดกัน 2 คำ
จำนวน 5 แห่ง คือ เสียงพยัญชนะ ม, ห, ส, จ, และ ส ได้แก่ มวลมิตร, ห้าห้า, สูงส่ง, เจ็ดห้า,
สร้างสรรค์

หัวข้อ “เก้าอี้นี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายชมพร จือเหลียง

สร้างอำนาจด้วยศีลธรรมนำชาติสุข	ถึงอยู่ยุคไหนไหนไร้ปัญหา
เมื่อผู้นำของชาติ ขนศรัทธา	ยอมนำพาสังคมเรา <u>ร่วม</u> เย็น
ทุกเก้าอี้ในสภามีประวัติ	หากเที่ยวจัดให้คนชั่วกลัวทุกข์เข็ญ
แท้จริงคือของประชาถ้าจำเป็น	อาจได้เห็นพลังทั้งปวงเขาทวงคืน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 76)

บทร้อยกรองข้างต้น มีสัมผัสชนิดคำคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชนิดกัน 2 คำ
จำนวน 2 แห่ง คือเสียงพยัญชนะ ช และ ร ได้แก่ ชาติชน, เราร่วม

(2) สัมผัสพยัญชนะเดียวกัน 3 คำ หรือ “คำเทียบคู่”
ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน”ของมหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต เป็นจำนวนมาก มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นางรัตนมณี คันธฐากูร

สุริยันจันทรากลางฟ้ากว้าง	มี <u>เคย</u> <u>ข้าง</u> <u>เคียง</u> กันให้หรรษา
แต่ ๓ คู่ราชันย์นิรันดร์มา	เป็นจันทราสว่างอยู่กลางไทย

ธ ทรงงานเคียงข้างทุกอย่างบาท
เป็นราชินีศรีงามสยามไกร

ขวัญไทยราษฎร์ไร้ทุกข์สุขสดใส
ตรีโลกไดยินพระยศปรากฏเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิด คำเทียบคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชิดกัน 3 คำ
จำนวน 2 แห่ง คือ เสียงพยัญชนะ ส ได้แก่ “สุขสดใส”, เสียงพยัญชนะ ค-ข ได้แก่ “เคียงข้าง
เคียง”

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายประสิทธิ์ โรหิตเสถียร

จักหาเสียงโหยให้ไหนเพรียกหา
เรียกไม่รู้กู่ไม่มาอาตุรโดย
เหมือนหลงทางกลางไพรไม่รู้หน
รับกิเลสโลกหลงเฝ้า พงศ์ พิษ

แม้ศาสนาเองก็ยั้งนั่งระโหย
จิตถูกบอยด้วยอธรรมด่ามีดมืด
แท้ใจคนมีรัฐธรรมนูญจืด
รู้ถูกผิดนั้นแหละหนากลับมาเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 82)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิดคำเทียบคู่ จำนวน 1 แห่ง คือสัมผัสเสียงพยัญชนะ
พ-ผ ชิดกัน 3 คำ คือ “เฝ้าพงศ์พิษ”

หัวข้อ “ข้อฟ้าไบระกา” แต่งโดย นายเกรียงกมล ฐานะ

วัด วัง เวง ไร้สำเนียงเสียงธรรมะ
เมื่อคนเสื่อมศาสน์จึงสูญพูนศอกา
“ข้อฟ้า”สูงใจคนต่ำยำเรื่องชั่ว
“ไบระกา”ต่าง “พุทธ พจน์” ฟังจดจำ

“เณร-ชี-พระ” ต่างยึดมั่นในศาสนา
คงถึงคราววิบัติสิ้นแผ่นดินธรรม
ชนเมามัวหลงผิดคิดถล่ำ
เพื่อน้อมนำคนทุกผู้สู่นิพพาน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิดคำเทียบคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชิดกัน 3 คำ
จำนวน 2 แห่ง คือ เสียงพยัญชนะ ว และ พ ได้แก่ “วัดวังเวง” และ “พุทธพจน์ฟัง”

หัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” แต่งโดย นางสุนีรัตน์ เงินพจน์

โจรผ้าเหลืองเรื่องรุ่งเรืองเรื่องศาสน์
 แพร่ศีลธรรมนำประชาพาชีพวาย
 เป็นลัทธิใหม่ใหม่ใจร้ายเหลือ
 ต้องทนทุกข์สุข สิ้น สูญวิญญาน

เทศนานอกธรรมาสน์ชาติเสียหาย
 ฆ่าตัวตายเพื่อหวังพบสบนิพพาน
 ใครหลงเชื่อจะถูกปล้นความสุขสานต์
 “ขโมยศีลธรรม”มาประจานเจ้าลัทธิ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 61)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิด คำเทียบคู่ หรือสัมผัสพยัญชนะเสียงเดียวชิดกัน 3 คำ
 จำนวน 1 แห่ง คือ เสียงพยัญชนะ ส ได้แก่ “สุขสูญสิ้น”

(3) สัมผัสพยัญชนะเดียวกัน 4 คำหรือ “คำเทียบมรด”

ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของ
 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “ขายไต” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

ในอ้อม อก อู่ อิมพริ้มตาหลับ
 ร้องเพลงกล่อมลูกให้หายครวญคราง
 จนบัดนี้เศรษฐกิจพิษร้ายส่ง
 ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพก่อนชีพวาย

แม่เคยนับดาวเดือนเคลื่อนฟ้ากว้าง
 จนใกล้แสงแม่จึงหลับระงับกาย
 ครอบครัพลงมมอับยับฉิบหาย
 แม่เร่ขายไตเปลี่ยนเวียนเป็นเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 99)

บทร้อยกรองข้างต้นมีสัมผัสชนิดคำเทียบมรด จำนวน 1 แห่ง คือสัมผัสเสียงพยัญชนะ อ
 ชิดกัน 4 คำ คือ “อ้อมอกอู่อิม”

(4) สัมผัสพยัญชนะ 2 คู่ เคียงกัน หรือ “คำทบทวน”

ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นจำนวนมาก มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

ความประเทืองเรื่องรองครองเป็นหลัก	ราชฎีระจักร์รักษ์เมืองประเทืองสมัย
ทุกยุคผ่านทุกซ่เข็ญมาเป็นไท	ชีวิตได้พระบรมโพธิสมภาร
ร่วมจงรักภักดีเป็นที่ตั้ง	ศุนย์รวมหวังรวม รัก สัมคร สมาน
ร่วมถวายพระพรชัยองค์ภูบาล	ฝุ่นเมืองได้สุขสราญทุกย่านเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2539 : 87)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำทบทวน หรือคำสัมผัสพยัญชนะ 2 คู่ เคียงกัน จำนวน 1 แห่ง คือ คู่สัมผัสพยัญชนะ “ร” และ “ส/ม” คือ “รวมรัก-สัมครสมาน”

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายยุทธ โตคติเทพย์

ไฟค้นหาพามมนุษย์จุดโลกหลง	ในแวดวงวิฎจักรเกินผลักไส
นำความร้อนสู่ชีวิตล้วนพิษภัย	เพราะขาดไว้ศีลธรรมนำชีวัน
ศีลธรรมเปรียบเป็นเช่นสายน้ำ	ความเย็นจำดับไฟร้อนร้ายสิ้น
สันติภาพย่อมประทับกับแผ่นดิน	หากทุก ถิ่น น้อม นำศีลธรรมครอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 85)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำทบทวน หรือคำสัมผัสพยัญชนะ 2 คู่ เคียงกัน จำนวน 1 แห่ง คือ คู่สัมผัสพยัญชนะ “ท-ถ” และ “น” คือ “ทุกถิ่น-น้อมนำ”

หัวข้อ “ชายใด” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

อ้อมอกอุ่นอ้อมพริ้มดาหลับ	แม่เคยนับดาวเดือนเคลื่อนฟ้ากว้าง
ร้องเพลงกล่อมลูกให้ หาย <u>ครวญ</u> <u>คราง</u>	จนใกล้สว่างแม่จึงหลับรับกาย

จนบัดนี้เศรษฐกิจพิษร้ายส่ง
ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพก่อนชีพวาย

ครอบครัวลงมอับยับจับหาย
แม่เร่ขายไต่เปลี่ยนเวียนเป็นเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำทบทวน หรือคำสัมผัสพยัญชนะ 2 คู่ เคียงกัน จำนวน 1 แห่ง คือ
คู่สัมผัสพยัญชนะ “ห” และ “คร” คือ “ให้หาย-ครวญคราง”

(5) สัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 1 คำ
หรือ “คำแทรกคู่” ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชา
ชน”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเป็นจำนวนมาก มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

ป่าเป็นป่าร่มเย็นสัตว์เป็นสุข
สัมปทานขานรับเข้า จับจอง
สัตว์ป่าอยู่กับป่าถูกอาฆาต
ทั้งเสื่อสิงห์กระทิงข้างลับร่างไกล

สัตว์เมืองบุกรุกมาจึงป่าหมอง
กรีดทำนองกระหายมุ่งคืบคั่งไพร
ธรรมชาติสิ้นงามทรมสมัย
นำเศร้าใจเหลือหนึ่งงาคชาธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าวมีคำแทรกคู่ หรือคำสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรก
จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สัตว์-สุข คำว่า “เป็น”แทรกกลาง, และ ขาน-เข้า คำว่า “รับ”แทรกกลาง

หัวข้อ “หาเสียง” แต่งโดย นายประสิทธิ์ บุญวงศ์

ผู้แทนดีมีคุณธรรมนำหาเสียง
ยอมพิสูจน์พูดแล้วคือความดี

ยอมหลีกเสียงกล่าวร้ายเปื้อนป้ายสี
ทำหน้าที่เพื่อประชาทั่วหน้ากัน

เป็นผู้แทนชาวไทยรับใช้ชาติ
ไม่รีดไถกอบโกยโกงทุกวัน

เกียรติประกาศแนวทางการสร้างสรรค์
สิ่งสำคัญคือพุดนำแล้วทำจริง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4 2537 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำแทรกคู่ หรือคำสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรก
จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ พิ-พุด คำว่า “สุจน์”แทรกกลาง, ทำ-ที่ คำว่า “หน้า”แทรกกลาง, แทน-ไทย
คำว่า “ชาว”แทรกกลาง, และ เกียรติ-ภาค คำว่า “ประ”แทรกกลาง

หัวข้อ “คุกแตก” แต่งโดย นางสมจินตนา เทียมวิไล

สัตว์มนุษย์ย่อมมีสิทธิ์อิสระ
ต้องต่อสู้ยืดหยัดสุดกำลัง
มี “คุก”ใดที่กุมขัง “ใจ”มนุษย์
ถ้าใช้ “ธรรม”นำ “คุก”ถูกรรลอง

ไร้พันธนาการและกักขัง
เพื่อได้ตั้ง “ค้นหา”มาครอบครอง
“คุก”ใดหยุด “กิเลส”ใจไฟทั้งผอง
แสงธรรมส่องโลกสงบสุขร่วมเย็น

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 91)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำแทรกคู่ หรือคำสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรก
จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ สิทธิ์-สะ คำว่า “อิส”แทรกกลาง, การ-กัก คำว่า “และ”แทรกกลาง,
คุก-กรร คำว่า “ถูก”แทรกกลาง, แสง-ส่อง คำว่า “ธรรม”แทรกกลาง

(6) สัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 2 คำ
หรือ “คำแทรกกรธ” ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชา
ชน”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นจำนวนมาก มีลักษณะดังต่อไปนี้

หัวข้อ “แก้อี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายสุชาติ ทองด้วง

อ้างตำแหน่งหน้าที่มีอำนาจ
แต่ “แก้อี้” ก็แย่งกันพัลวัน

เที่ยวผูกขาดการเมืองเรื่องลับสน
ประชาชนจะพึงใครในแผ่นดิน

บ้านเมืองจึงจมดิ่งสู่สิ่งร้าย
นั่งบนแท่น “รับประทาน” การโก่งกิน

เก้าอี้คล้ายของมีค่ากว่าทรัพย์สิน
คงจะสิ้น ชื่อ “ชาติไทย” ในสักวัน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำสัมผัสพยัญชนะชนิดแทรกกรท หรือสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 2 คำ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ฟัง-แผ่น คำว่า “ใครใน”แทรกกลาง, และ แท่น-ทาน คำว่า “รับประ”แทรกกลาง

หัวข้อ “ข้อฟ้าใบระกา” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

เอกลักษณะประจักษ์ไกลไปทุกถิ่น
ทุกทิวาราตรีที่ยั่งยืน
วัดคู่เมืองเมืองคู่วัดจัดว่าเลิศ
เห็นข้อฟ้าใบระกาครั้งคราใด

นามระบิลคือสยามความร่มรื่น
อยู่ด้วยผืนศรัทธาประสาไทย
จึงก่อเกิดแสงธรรมนำสมัย
แสนภูมิใจได้เกิดถิ่นแผ่นดินธรรม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำสัมผัสพยัญชนะชนิดแทรกกรท หรือสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 2 คำ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ (ศรัท)ธา-ไทย คำว่า “ประสา”แทรกกลาง, ถิ่น-ธรรม คำว่า “แผ่นดิน”แทรกกลาง

หัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” แต่งโดย นางสุนีรัตน์ เงินพจน์

โจรผ้าเหลืองหวังเรื่องรุ่งเรืองศาสนา
แพร่ศีลธรรมนำประชาพาชีพวาย
เป็นลัทธิใหม่ใหม่ใจร้ายเหลือ
ต้องทนทุกข์สุขสิ้นสูญวิญญาณ

เทศนานอกธรรมาสน์ชาติเสียหาย
ฆ่าตัวตายเพื่อหวังพบสบนิพพาน
ใครหลงเชื่อจะถูกปล้นความสุขสานต์
“ขโมยศีลธรรม”มาประจานเจ้าลัทธิ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 61)

บทร้อยกรองข้างต้นมีคำสัมผัสพยัญชนะชนิดแทรกกรท หรือสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 2 คำ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ พบ-พาน คำว่า “สบนิพ(พาน)”แทรกกลาง

ในการแต่งคำประพันธ์ เมื่อผู้แต่งเล่นสัมผัสพยัญชนะหลายลักษณะในบทเดียวกันจะทำให้เกิดเสียงที่ไพเราะมากยิ่งขึ้น ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นางรัตนมณี คันทฐากูร

สุรียันจันทรากลางฟ้ากว้าง	มิ <u>เคย</u> <u>ข้าง</u> <u>เคียง</u> กันให้ <u>หรรษา</u>
แต่ ฐ <u>คู่</u> ราชันย์นิรันดร์มา	เป็นจันทราสว่างอยู่กลางไทย
ฐ <u>ทรง</u> งาน <u>เคียง</u> <u>ข้าง</u> ทุกย่างบาท	ขวัญไทย <u>ราษฎร์</u> <u>ไร</u> ทุกข์ <u>สุข</u> <u>สด</u> <u>ใส</u>
เป็นราชินีศรีงามสยามไกร	ตรีโลกได้ <u>ยิน</u> พระ <u>ยศ</u> ปรากฏเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2.2535 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นมีการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะลักษณะต่างๆ ประกอบด้วยคำเทียบคู่ หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะเดียวกัน 3 คำคือ “เคยข้างเคียง” และ “สุขสดใส” คำคู่ หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะชิดกัน 2 คำ คือ “เคียงข้าง-ราษฎร์ไร” คำแทรกคู่ หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะ 2 คำ แต่มีคำอื่นแทรกกลาง 1 คำ คือ “ยินพระยศ”

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

<u>ป่า</u> เป็น <u>ป่า</u> ร่วม <u>เย็น</u> สัตว์เป็น <u>สุข</u>	สัตว์ <u>เมือง</u> บุง <u>รุก</u> มา <u>จึง</u> ป่า <u>หมอง</u>
สัมปทาน <u>ขาน</u> รับ <u>เข้า</u> <u>จับ</u> จอง	<u>กริด</u> ทำ <u>นอง</u> <u>กระ</u> หาย <u>มุ่ง</u> คืบ <u>คั่ง</u> ไพร
สัตว์ป่าอยู่กับป่า <u>ถูก</u> อา <u>ฆา</u> ต	ธรรม <u>ชาติ</u> สิ้น <u>งาม</u> ท <u>ราม</u> สม <u>ัย</u>
ทั้ง <u>เสือ</u> <u>สิง</u> ห์ <u>กระ</u> ทิง <u>ข้าง</u> ลับ <u>ร่าง</u> ไกล	น่า <u>เศร้า</u> ใจ <u>เหลือ</u> หนึ่ง <u>งา</u> ค <u>ชา</u> ธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 96)

บทร้อยกรองข้างต้นมีการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะลักษณะต่างๆ ประกอบด้วยคำเทียบคู่ หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะเดียวกัน 3 คำ คือ “ป่าเป็นป่า” คำคู่ หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะชิดกัน 2 คำ คือ “จับจอง”, “คืบคั่ง” และ “เสือสิงห์” คำแทรกคู่ หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะ 2 คำแต่มีคำอื่นแทรกกลาง 1 คำ คือ “ขานรับเข้า”, และ คำแทรกทร หรือเล่นสัมผัสพยัญชนะ 2 คำแต่มีคำอื่นแทรกกลาง 2 คำ คือ “เมืองบุงรุกมา” “มาจึงป่าหมอง” “กริดทำนองกระหาย”

1.2 การซ้ำเสียง เป็นกลวิธีการเล่นคำที่ทำให้บทร้อยกรองมีความงดงาม ทั้งเสียงและความหมาย

การซ้ำเสียง ซึ่งปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีลักษณะดังนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” ผู้แต่งใช้กลวิธีเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ “อ-ร, อ-ล” และเล่นคำว่า “รอยธรรม-รอยไทย-รอยทาส” ในวรรคเดียวกันทำให้บทร้อยกรองโดดเด่นงดงามและมีคุณค่า ดังนี้

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย พระมหาสมหวัง ธีเรสโก

จากเลือดเนื้อเชื้อไขไทยทั้งผอง
มีเอกราชมีเอกลักษณ์เสริมศักดิ์มา
สร้างรอยธรรมนำรอยไทยไว้รอยทาส
ทายาทร่วมสืบสานต่ออย่างก่อภัย

หลังพลีนองสร้างชาติไทยหนึ่งในหล้า
สร้างคุณค่างามเด่น “ความเป็นไทย”
ประวัติศาสตร์เสริมศรีสุขทุกสมัย
สืบทอดไว้รอยพลังสร้างสังคม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 63)

ผู้แต่งพยายามใช้กลวิธีเลือกเสียงของคำเพื่อให้เกิดความไพเราะ ซาบซึ้ง โดยใช้วิธีผสมผสาน ใช้กลวิธีการเล่นคำ เล่นเสียงพยัญชนะ และเล่นเสียงวรรณยุกต์ เรียกได้ว่าสามารถใช้กลวิธีได้หลากหลาย ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “ปาร์กน้ำ” แต่งโดย นายสมบัติ เสริมศิลป์

ไม่ถูกตัดสัตว์ถูกฆ่าป่าถูกขาย
เสียงร่ำไห้ระงมหล้าน้ำดาริน
“ปาร์กน้ำ” น้ำรักป่ามาแต่ต้น
เราทั้งมวลควรตระหนักพิทักษ์ไว้

น้ำทะเลักบ้านทลายหายทั้งถิ่น
สูญทรัพย์สิ้นสิ้นชีวิตลิขิตใคร
เลี้ยงผู้คนเลี้ยงสัตว์ป่าพาสดใส
สิ้นทุกข์ภัยไร้น้ำท่วมโปรดร่วมมือ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 64)

จากบทร้อยกรองข้างต้นมีการใช้กลวิธีที่หลากหลาย กล่าวคือ เล่นคำว่า “ถูก” ในวรรคเดียวกัน เล่นสัมผัสพยัญชนะ “ท-ล” โดยมีคำคั่นหนึ่งคำ เล่นเสียงพยัญชนะ “ล-ร” โดยมีคำแทรกสองคำ เล่นเสียงวรรณยุกต์ในคำ “สิน-สิน” เล่นคำว่า “เสียง” ในวรรคเดียวกัน การเล่นคำในลักษณะสลับที่คำว่า “ปาร์กน้ำ-น้ำรักป่า” การแทรกคำคั่นกลางระหว่างคำซ้อนเพื่อขยายความให้ชัดเจนขึ้นในวรรคที่ว่า “สินทุกขภัยไรน้ำท่วม” ทั้งนี้เพื่อให้บทร้อยกรองมีความไพเราะทางด้านเสียงและช่วยให้มีความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า การที่ผู้เล่นกลอนสดนิยมเล่นสัมผัสพยัญชนะช่วยให้บทร้อยกรองมีความราบรื่น ไพเราะ โน้มน้าวความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

2. ความหมายของคำ

ความหมายของคำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่สร้างสรรค์ให้บทร้อยกรองมีความหมายลึกซึ้งและจับใจ ผู้แต่งจะต้องสรรหาคำเพื่อช่วยให้การสื่อความหมายของบทร้อยกรองมีความลึกซึ้งกินใจ

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้กลวิธีในการสร้างความหมายด้วยวิธีการดังนี้

2.1 การซ้ำคำ เป็นกลวิธีการเล่นคำที่ทำให้บทร้อยกรองมีความงดงามทั้งเสียงและความหมาย

การเล่นคำลักษณะซ้ำคำ ซึ่งปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นการเล่นคำตามวิธีการและความต้องการของผู้แต่งเอง มิได้เล่นตามบัญญัติบังคับแต่อย่างใด และส่วนมากเป็นการเล่นคำแบบซ้ำคำ การซ้ำคำในบทร้อยกรองที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีลักษณะดังนี้

2.1.1 การซ้ำคำแบบคำพ้องรูป

2.1.2 การซ้ำคำในบทเดียวกัน

2.1.1 การซ้ำคำแบบคำพ้องรูป ธรรมชาติของการแต่งกลอนสดซึ่งมีเวลาจำกัด ผู้แต่งไม่มีเวลามากพอที่จะประดิษฐ์คิดคำขึ้นใช้ได้ดังใจต้องการ ดังนั้น การซ้ำคำจึงปรากฏเป็นจำนวนน้อย ดังตัวอย่างบทร้อยกรองในหัวข้อ “หาเสียง” ผู้แต่งต้องการเล่นคำว่า “เขา” ในความหมายที่ต่างกันแต่ด้วยเวลาอันจำกัดจึงไม่สามารถเล่นคำได้มากนัก

หัวข้อ “หาเสียง” แต่งโดย นายเผด็จ บุญหนุน

เขา¹ไม่ใช่ขอกทานบรรดาศักดิ์
 เทียวหาเสียงของชาวบ้านสี่นระรัว
 พอได้เสียงมากมายก็หายหน้า
 ลืมฐานเสียงที่เคยสร้างรับรางวัล

เขา¹ต้องทักต้องทายเขา²ไปทั่ว
 ทุกทุกหัวระแหงแข่งขันกัน
 ชาวประชาเป็นทุกข์ไม่สุขสันต์
 ปลอຍให้เขา²ทุกข์มหันต์ตราบวันตาย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 80)

จากบทร้อยกรองข้างต้น เขา¹ หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเขา² หมายถึง ประชาชนทั่วไป

หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” แต่งโดย นายทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์

คน¹เอาเปรียบคน²อื่นจนขึ้นขม
 ทั้งปกกลอกเงินตราโศกอาดูร
 เหมือนตัวปลิงดูดเลือดจนเดือดร้อน
 เหมือนตัวทากที่ชั่วเกาะตัวคน⁴

ใช้ล้นลมหลอกคน²จนเสื่อมสูญ
 จึงต้องพุนทเวชเหมือนเศษคน³
 เหมือนเหลือบตอนบุงขย้อย่างปีป็น
 หลีกให้พ้นคนทราวมทั้งสามเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 90)

จากบทร้อยกรอง คน¹ หมายถึง คนไม่ดี คน² หมายถึง คนทั่วไป คน³ หมายถึง คนไม่มีประโยชน์ คน⁴ หมายถึง คนทั่วไป เห็นได้ว่า นอกจากการเล่นคำจะทำให้เกิดความไพเราะแล้วยังทำให้ได้ความหมายที่ครอบคลุมอีกด้วย

2.1.2 การซ้ำคำในบทเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 1 การซ้ำคำในลักษณะกระจาย

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

ทุกชีวิตไม่มีใครได้เลือกเกิด
 แต่สิ่งที่เป็นกรรมนำชีวัน

จะเลอเลิศเพียงใดยากไผ่ฝัน
 ต่างเลือกสรรตามทางที่สร้างมา

มัตมือชกยกดีชั่วตัวตนทราบ
กฎแห่งกรรมนำทางสร้างศรัทธา

ก่อนบุญบาปคือวิถีชีวิตคุณค่า
มัตชะตามัตมือชกยกชีวี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 78)

หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” แต่งโดย นายทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์

คนเอาเปรียบคนอื่นจนขึ้นขม
ทั้งปอกลอกเงินตราโศกอาดูร
เหมือนตัวปลิงดูดเลือดจนเดือดร้อน
เหมือนตัวทากที่ชั่วเกาะตัวคน

ใช้ลิ้นลมหลอกคนจนเสื่อมสูญ
จึงต้องพุนทเวชเหมือนเศษคน
เหมือนเหลือบตอนบุกขย้อย่างปีป็น
หลีกให้พ้นคนทรมทั้งสามเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 90)

ตัวอย่างที่ 2 ซ้ำคำกลางวรรค

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นางอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ

อาทิตย์คู่จันทร์ราเหนือฟ้ากว้าง
ราชาเด่นเห็นคู่ราชินี
พระพ่อหลวงพระแม่ฟ้าจึงปรากฏ
ราชวัตรราชกิจสถิตนาน

หญิงมีห่างคู่ชายในทุกที่
พระบารมีคู่ขวัญนิรันดรกาล
พระเกียรติยศเลื่องลือระบือชาน
ทรงทำงานเพื่อสร้างสุขราษฎร์ทุกคน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 84)

ตัวอย่างที่ 3 ซ้ำคำต้นวรรค

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่ออน

คือสายน้ำจ๋าไหลเพื่อไทยชาติ
คือสายธารสานธรรมสานน้ำใจ

เพื่อทวยราษฎร์ทั้งหมดให้สดใส
คือธารไทยเพื่อไทยแต่ไรมาน

ยังรินเรื่อยเอื่อยไหลไม่เคยหยุด
ให้อยู่เย็นเป็นสุขทุกหน้าตา

หวังจักจุดไทยนั้นพันปัญหา
คือที่มาคือจุดหมายแห่งสายธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 96)

หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” แต่งโดย นายทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์

คนเอาเปรียบคนอื่นจนชื่นชม
ทั้งปกกลอกเงินตราโศกอาดูร
เหมือนตัวปลิงดูดเลือดจนเดือดร้อน
เหมือนตัวทากที่ชั่วเกาะตัวคน

ใช้ล้นลมหลอกคนจนเสื่อมสูญ
จึงต้องพุนทวาทษเหมือนเศษคน
เหมือนเหลือบดอนบุกขยี้อย่างปีป็น
หลีกให้พ้นคนทราวมทั้งสามเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 90)

หัวข้อ “แพะรับบาป” แต่งโดย นายสมศักดิ์ ศรีเยี่ยมกุล

ถ้าเลือกเกิดเองได้จะไม่เกิด
ถ้าคนอื่นทำผิดพิจารณา
เกิดเป็นคนไทยแท้มาแต่ต้น
โทษประชาตาดำดำทั้งดินแดน

ถ้าไม่ดีไม่เลิศเชิดชูหน้า
แล้วกลับมาหาเราเข้ารับแทน
ผู้นำชนนำชาติพลาดผิดแผน
พูดหนักแน่นแพะอย่างฉันทันผิดเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540: 93)

หัวข้อ “ลูกแตก” แต่งโดย พระมหาสมหวัง ธีเรสโก

อย่าใช้ความเป็นตอก่อความผิด
อย่าใช้เล่ห์เหลี่ยมรูดสร้างจุดยืน
คนติดคุกทุกข์ชำระกำหนด
ปล่อยคนเข้าสังคมมาโรมรัน

อย่าใช้สิทธิ์ได้เปรียบเหยียบคนอื่น
อย่าใช้ฉิ่นแผ่นดินโกงกินกัน
รับสินบนปล่อยเขาโทษเข้าชั้น
สร้างโทษทัณฑ์พิษภัยให้ส่วนรวม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 90)

หัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

มันม่างายไปยากหากประมาท	มันสามารถทำลายได้ทุกอย่าง
มันสะสมแทรกไปในทุกทาง	มันคือลางบอกเหตุอาเพศภัย
มากับน้ำบ่อน้อยหลายร้อยบ่อ	มาลวงล่อปวงชนจนหลงไหล
นโยบาย “ขายชาติ” อนาคตใจ	มันคือ “ประเทศไทย” ไกลล่มจม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 60)

3. การใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท

ถ้อยคำที่ใช้ในงานประพันธ์ล้วนเป็นถ้อยคำที่ผู้เขียนสรรแล้วทำให้ความไพเราะและความหมายตรงตามที่ต้องการ การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ตลอดจนสถานภาพของบุคคลในเรื่องจะทำให้เรื่องดูสมจริง น่าอ่าน (ไพฑูริย์ สิงห์แฮม. 2534 : 84)

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสด” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ปรากฏการเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท มีลักษณะดังนี้

- 3.1 ใช้คำรุนแรงกระทบอารมณ์
- 3.2 ใช้คำที่หนักแน่น มีพลัง
- 3.3 ใช้คำที่ปลุกเร้าจิตสำนึก
- 3.4 ใช้คำที่มีลีลาเสียงอ่อนหวาน
- 3.5 ใช้คำราชาศัพท์
- 3.6 ใช้คำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์
- 3.7 ใช้คำในลักษณะแนะนำภาพ

3.1 ใช้คำรุนแรงกระทบอารมณ์ คือการใช้คำเพื่อกระทบอารมณ์ผู้อ่านให้รู้สึกคล้อยตามและช่วยบอกระดับของอารมณ์ความรู้สึกที่มีอยู่ได้

การใช้คำรุนแรงกระทบอารมณ์ ที่ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีอยู่จำนวนมาก เช่น

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” ใช้คำว่า บรรลีย์ โหดหิน ข่า ทมิฬ มหาภัย
กลียุค กระทบพฤติกรรมของกลุ่มคนที่เป็นภัยต่อสังคมเพราะขาดศีลธรรม ดังนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นางรัตนมณี คันธฐากูร

ศีลธรรมวันนี้หนีไปไหน
ครูฆ่าศิษย์ลูกฆ่าพ่อก่อราคะ
คงจะถึงกลียุคมากทุกซอกทุก
กลียุคฤาจะมีที่ใดใด

ข่าว**บรรลีย์**ทุกซอกโหด**โหด**
ยุค**ทมิฬ**พิษ**ทมิฬ**มหา**ภัย**
ถ้า**รู้**รักกันมันไม่**หวั่น**ไหว
มนุษย์**ไซ**ร์กำหนด**ศีล**ทั้งสิ้น**เอ๋ย**

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นเลือกใช้คำที่รุนแรงแสดงความหมายอย่างจริงจังสอดคล้องกับ
บริบทเพื่อปลุกเร้าจิตสำนึกของคนในสังคมให้ตระหนักถึงศีลธรรมอันดีงาม

บทร้อยกรองหัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” ใช้คำสื่อสารความคิดเกี่ยวกับกลุ่มคนที่ได้ชื่อ
ว่ามีชีวิตแต่ไร้ความรู้สึกรู้สึก ดังนี้

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นางอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ

ธรรมชาติยื่นยงชีพคงอยู่
ไอ้อนาถพรานชั่วไร้หัวใจ
เอาเลื่อยตัดงาคู่หนุ่เหลือ
สูญสิ้นแล้วพันธุ์ข้างกลางป่าดง

สัตว์ป่าคู่ผืนป่าได้อาศัย
ฆ่าช้างไพรเชือกสุดท้ายล้มตายลง
ทุกอย่างเพื่อเงินน้อยนิดจึงคิดหลง
ไม่ช้าคงถึงวันสูญพันธุ์มนุษย์

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 98)

บทร้อยกรองข้างต้นใช้คำว่า “ไร้หัวใจ” กล่าวกระทบพฤติกรรมของบุคคลที่ทำความเลว
ร้ายแต่กลับไม่รู้สำนึกผิด ยินร้ายต่อการกระทำที่โหดร้ายของตน ในที่นี้หมายถึงผู้ที่ไล่ล่าช้าง
ขาดความเมตตาสงสารสัตว์ นอกจากนี้ยังได้กล่าวประชดประชันว่า หากมนุษย์ทำลายช้างจน
สูญพันธุ์แล้ว ในไม่ช้าก็อาจกลับมาทำร้ายมนุษย์ด้วยกันเองจน สูญพันธุ์เช่นกัน

ผู้แต่งใช้คำในบริบทดังกล่าวช่วยบอกระดับอารมณ์ไม่พอใจและแสดงความหมายของ
บทร้อยกรองให้เด่นชัดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บทร้อยกรองหัวข้อ “หาเสียง” ใช้คำว่า หาโอกาส ทำพุดจาอ่อนน้อม พุดพรำ พ่น
พุด หน้าบึ้งบุด ลมลวง กระทบพฤติกรรมของกลุ่มคนทางการเมือง ดังนี้

หัวข้อ“หาเสียง” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

เป็นผู้แทนเข้าสภาหาโอกาส
ทำพุดจาอ่อนน้อมดูพร้อมเพรียง
คุณผู้แทนเราผู้ทนพ่นพุด
ประชาชนทั้งประเทศทั้งเขตคาม

มีเคยขาดลีลาการหาเสียง
ใจจริงเอียงพุดพรำไม่ทำตาม
หน้าบึ้งบุดใครหนอเราขอถาม
หลงใหลยามพ่นคำคมล้วนลมลวง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวกระทบผู้แทนราษฎรที่หาโอกาสเข้าสภาด้วยการใช้คำพุด
โน้มน้าวให้ประชาชนเชื่อใจ แต่ครั้งสมหวังแล้วกลับไม่ทำตามที่ได้พุดไว้ บทร้อยกรองดังกล่าว
ผู้แต่งปลุกเร้าจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยหวังให้ประชาชนเลือกคนดีมาเป็นผู้แทน
ราษฎร

บทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” ใช้คำว่า รู้จักอายุ กระทบความรู้สึกของคนที่ทำความผิด
เพื่อให้รู้จักละอาย ดังนี้ .

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย นายสมพร จือเหลี่ยม

เก็บของดีของเก่ามาเล่าใหม่
วัดฤติบจำนวนมากหมดจากดิน
วิทยาศาสตร์ก้าวไกลไปทุกอย่าง
หากจิตใจยังอยู่รู้จักอายุ

ทรัพย์สินไม่สูญหายไปจากถิ่น
คนรู้จักรู้ใช้ไม่อดตาย
คือหนทางว่าโลกนี้มีที่หมาย
หยุดทำลายให้โลกยับกับมือเลย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 79)

บทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” ใช้คำว่า **รู้จักอายุ** กระทบพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่คุ้มค่าเป็นการปลุกจิตสำนึกเกี่ยวกับการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เห็นคุณค่าของเศษวัสดุที่ใช้แล้วซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ได้

หัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

มันมาง่ายไปยากหากประมาณ	มันสามารถทำลายได้ทุกอย่าง
มันสะสมแทรกไปในทุกทาง	มันคือลางบอกเหตุอาเพศภัย
มากับน้ำบ่อน้อยหลายร้อยบ่อ	มาลวงล่อปวงชนจนหลงไหล
นโยบาย “ <u>ขายชาติ</u> ” อนาคตใจ	มันคือ “ประเทศไทย” ไกลล่มจม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 60)

ในที่นี้ คำว่า “ขายชาติ” เป็นคำกล่าวแสดงพฤติกรรมของกลุ่มนักการเมืองที่ฉวยโอกาสคดโกงประเทศชาติ ผู้แต่งใช้คำได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง กระทบอารมณ์ของผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกรังเกียจเหยียดหยามนักการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์

3.2 ใช้คำที่หนักแน่น มีพลัง คือการใช้คำที่หนักแน่นมีอำนาจ มีพลังเคลื่อนไหวในความหมาย ระวังให้เกิดความรู้สึกแข็งกร้าว

การใช้คำที่หนักแน่นปรากฏในเนื้อหาที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกที่ฮึกเหิม ดังบทร้อยกรองหัวข้อ “มัดมือชก” ใช้ถ้อยคำหนักแน่นแสดงความรู้สึกของผู้ไร้เสรีภาพว่าอัดอั้นแต่พร้อมจะต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้กับสังคม ต่อไปนี้

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นายณรงค์ อิมเย็น

สภาพที่ไม่มีสิทธิ์คิดต่อสู้	มัดมืออยู่แล้วถูกชก <u>อกอึดอัด</u>
เหมือนสภาพวิถีชีพถูกบีบรัด	ต้องยืนหยัดอย่างอมแพ้แก่ชีวิต

มือถูกมัดปากยังอยู่รู้เรียกร้อง
“สังคมประชาธิปไตย”ควรรู้คิด

ตามทำนองคลองธรรมอย่าถูกผิด
รู้ใช้สิทธิสู่วิถี “เสรีชน”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 80)

บทร้อยกรองดังกล่าวใช้คำว่า **อกอึดอัด** ซึ่งเป็นคำตายทั้งสามคำแสดงสภาพและความ
รู้สึกที่อึดอัดจากการถูกบังคับ ทำให้บทร้อยกรองมีความชัดเจน หนักแน่น จริงจัง

บทร้อยกรองหัวข้อ “ป้ารักน้ำ” เนื้อหาในบทแรกมุ่งแสดงอารมณ์อีกเหิมด้วยการใช้คำที่
หนัก ดุดัน ขณะเดียวกันเนื้อหาในบทท้ายแสดงการขอร้อง การใช้คำจึงอ่อนโยนลง ดังนี้

หัวข้อ “ป้ารักน้ำ” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

วิบากซ้ำกรรมชดพิบัติร้าย
น้ำทะเลลึกท่วมล้นพสุธา
หยุดทางป่าพร้าวผืนไพรให้รู้คิด
“ป้ารักน้ำ” “น้ำรักป่า” พาสุขยล

ดินทลายโคลนถล่มแทบล่มหล้า
ชั่วพริบตามีความตายหลายร้อยคน
ทุกชีวิตพึงพาผาสุขผล
ชาติยอมพัน “โศกนาฏกรรม” ย้อนซ้ำรอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 62)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งเลือกใช้คำที่ดุดันและใช้เสียงพยัญชนะใกล้เคียงกันได้แก่
วิบากซ้ำกรรมชด ทลาย-ถล่ม-ทะเลลึก คำเหล่านี้แสดงเหตุการณ์ที่รุนแรงและรวดเร็วสมจริง ทำให้
เกิดความความรู้สึกที่เหิมยิ่งขึ้น

3.3 ใช้คำปลุกเร้าจิตสำนึก คือคำที่ใช้กระตุ้นเตือน ปลุกใจให้เกิดความ
รู้สึกคล้อยตามในสิ่งที่กล่าว

ผู้แต่งใช้คำปลุกเร้าจิตสำนึกในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการชี้ให้เห็นคุณและ
โทษจากความประพฤติ การปฏิบัติของคนในสังคม เพื่อปลุกเร้าจิตสำนึกและโน้มน้าวใจให้รู้สึก
ผิดชอบชั่วดี กระทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อส่งผลให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข

ตัวอย่างที่ 1 ใช้วิธีการชี้แนะ คือการชี้แนวทางโดยตรงหรือทางอ้อมเพื่อให้รู้ว่าควร
จะปฏิบัติอย่างไร คำชี้แนะที่ใช้ในบทร้อยกรอง เช่น ย่อม ควร จง อย่า ฟัง เป็นต้น

ตัวอย่างบทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” ชี้แนะให้รู้จักตัดแปลงใช้เศษวัสดุให้เกิดประโยชน์
สูงสุด ดังนี้

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

แม้ขยะจะไร้ในคุณค่า	ย่อมนำมารีไซเคิลจำเริญใหม่
ถ้าชีวิตพลาดพลัง <u>ควร</u> ยังใจ	ปรับปรุงไว้ให้ดีมีค่าคุณ
วัฏจักรหลักชีวิตคิดสรรค์สร้าง	ย่อมพบทางประโยชน์ล้ำผลนำหนุน
รู้เปลี่ยนแปลงรู้แต่งเติมเสริมคืนทุน	<u>อย่า</u> หันเหไม่รู้หัดการตัดแปลง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้นได้กล่าวชี้แนวทางให้เห็นคุณค่าของการรีไซเคิลโดยใช้คำว่า ย่อม
ควร และ อย่า เพื่อชี้แนะให้ปฏิบัติตามข้อคิดเห็นของผู้แต่ง

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิด
ภาวะหนี้สินและเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งสาเหตุนั้นคือ “กิเลส”

หัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แต่งโดย นายสมบูรณ์ นาทีชัยชนะ

อันศัตรูทั้งผองพอมองเห็น	แต่สิ่งเร้นทำให้ชาติไทยปั่น
คือกิเลสเหี้ยมบ่่าข้ามวลชน	ทำให้คนเข้าประตูสู่อบาย
เศรษฐกิจตกต่ำระกำนัก	ทนทุกข์หนักเพราะหนี้มีมากมาย
<u>ฟัง</u> ยึดธรรมนำสุขทุกข์ผ่อนคลาย	ยังไม่สายเกินแก้เหตุกิเลสเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 62)

บทร้อยกรองข้างต้นกล่าวสรุปด้วยการชี้แนะ โดยใช้คำว่า “ฟัง” ให้ข้อคิดแก่ประชาชน
ว่าควรใช้ธรรมะเป็นเครื่องดับกิเลส ทำให้บทร้อยกรองบทนี้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 2 การใช้วิธีขอร้อง คือการขอความร่วมมือเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการหรือเพื่อปลูก
จิตสำนึกต่อส่วนรวม

คำที่ใช้ในการขอร้องในบทร้อยกรองเช่นคำว่า ขอ วอน เกิด เป็นต้น ดังตัวอย่างบทร้อย
กรองหัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” ช่วยปลูกเร้าจิตสำนึกเกี่ยวกับการรักษาหวงแหนชาติบ้านเมืองโดย
ใช้วิธีอ้อนวอนขอร้องเชิงประชดประชัน ดังนี้

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นางสาวจันทร์เพ็ญ จันทนา

โศกกำสรดหัวใจไม่รู้สิ้น	“แม่แผ่นดิน”ชอกช้ำต้องร่ำไห้
แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองแผ่นดินไทย	ใครหนอใครเขาตั้งท่ามายึดครอง
แผ่นดินนี้ชนโบราณท่านกู้ไว้	หวังจะให้ลูกหลานนั้นปกป้อง
หัวอกแม่เจ็บช้ำน้ำตานอง	<u>วอน</u> พี่น้องอย่าใจร้ายขายแผ่นดิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าว ในวรรคสุดท้ายใช้วิธีการขอร้อง คำที่ใช้ขอร้องคือคำว่า วอน
เป็นการอ้อนวอนให้ประชาชนชาวไทยรักชาติ รักแผ่นดิน หวงแหนแผ่นดินไทย การขอร้องดัง
กล่าวก่อให้เกิดความสะเทือนใจ และเห็นใจได้เป็นอย่างดี

บทร้อยกรองหัวข้อ “ต่างตอบแทน” ปลูกเร้าจิตสำนึกเกี่ยวกับการมีน้ำใจต่อส่วนรวม
และการมีน้ำใจต่อกันของคนในสังคม ผู้แต่งใช้คำขอร้องเชิงแนะแนวทาง ดังนี้

หัวข้อ “ต่างตอบแทน” แต่งโดย นายอุทัย กิตติสาร

มีน้ำใจให้กันทุกวัน <u>เกิด</u>	ผลจะเกิดคิดถึงซาบซึ่งได้
น้ำใจเพียงหยดน้อยหนึ่งซึ่งหยดไป	เกิดน้ำใจตอบแทนเป็นแสนเทียว
ต่างคนต่างตอบแทนแน่นแพ้นัก	เกิดความรักสามัคคีที่แน่นเหนียว
ต่างผูกพันกันไว้ไม่ขาดเกลียว	ต่างแลเหลียวตอบแทนบ้างอย่าหมางเมิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 98)

บทร้อยกรองข้างต้นกล่าวนำด้วยการขอร้อง ผู้แต่งใช้คำว่า เกิด กล่าวขอร้อง แสดงถึง
การขอร้องเชิงแนะนำซึ่งเป็นการปลูกเร้าจิตสำนึกอย่างอ่อนโยน

3.4 ใช้คำที่มีลีลาเสียงอ่อนหวาน คือคำที่แสดงอารมณ์อ่อนไหวช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามน้ำเสียงที่ไพเราะอ่อนหวาน

คำที่มีลีลาเสียงอ่อนหวานปรากฏในบทร้อยกรองที่ต้องการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับคุณงามความดีของธรรมชาติ บุคคล องค์กร คุณธรรม เป็นต้น ดังตัวอย่างหัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเพียรหาศีลธรรมอันดีงามด้วยลีลาเสียงที่อ่อนหวาน ต่อไปนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายประสิทธิ์ โรหิตเสถียร

จักหาเสียงโหยให้ไหนเพียรหา
เรียกไม่รู้กูไม่มาอาตุรโดย
เหมือนหลงทางกลางไพรไม่รู้หน
รับกิเลสโลกหลงเผ่าพงศ์พิษ

แม้ศาสนาเองก็ยังนั่งระโหย
จิตถูกโบยด้วยอธรรมดำมืดมิด
แท้ใจคนมีฐธรรมชำระจิต
รู้ถูกผิดนั้นแผลหนากลับมาเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 82)

บทร้อยกรองดังกล่าวใช้คำที่มีลีลาเสียงอันไพเราะอ่อนหวานและแสดงความรู้สึกโศกเศร้า ได้แก่คำว่า โหยให้ เพียรหา ระโหย อาตุร ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้สึกที่อ่อนไหวแล้วยังช่วยให้บทร้อยกรองมีความไพเราะยิ่งขึ้นอีกด้วย

บทร้อยกรองหัวข้อ “สายใจไทย” เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับน้ำใจอันงดงามของคนไทยด้วยลีลาเสียงที่ไพเราะอ่อนหวาน ดังนี้

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่ออน

คือสายน้ำจ้ำไหลเพื่อไทยชาติ
คือสายธารसानธรรมसानน้ำใจ
ยังรินเรื่อยเอื่อยไหลอยู่ไม่หยุด
ให้อยู่เย็นเป็นสุขทุกหน้าตา

เพื่อทวยราชภรทร์ทั้งหมดให้สดใส
คือธารไทยเพื่อไทยแต่ไรมา
หวังจักจุดไทยนั้นพันปัญหา
คือที่มาคือจุดหมายแห่งสายธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าวใช้คำว่า **น้ำไหล รินเรื่อยเอื่อยไหล** ซึ่งมีลีลาเสียงที่อ่อนหวาน ช่วยให้บทร้อยกรองมีความไพเราะและงดงามยิ่งนัก

3.5. ใช้คำราชาศัพท์ คือการใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับฐานะของบุคคล ในที่นี้หมายถึงพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ช่วยให้บทร้อยกรองมีความไพเราะเพราะเพราะการเลือกใช้คำราชาศัพท์แสดงถึงความประณีตบรรจงในการใช้ภาษา

คำราชาศัพท์ปรากฏในบทร้อยกรองที่ต้องการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการยกย่องบุคคล ดังตัวอย่างบทร้อยกรองหัวข้อ “**คู่พระบารมี**” กล่าวยกย่องพระมหากษัตริย์ดังนี้

หัวข้อ “**คู่พระบารมี**” แต่งโดย นายกมล วีรวงศ์

สมเด็จพระราชินีศรีของชาติ
เป็น**คู่บุญเสริมส่งพระทรงชัย**
เหมือนพานทอง**รองบาททรงองค์กษัตริย์**
ประชาชนกล่าว**ขวัญอัษฎุชลี**

คู่เคียงบาทบพิตรอดิตัย
คู่พระทัยคู่ศรัทธาพระบารมี
ปรนนิบัติเคียง**ประคองผ่องราศี**
เพราะ**ภักดีต่อพระองค์ทรงพระเจริญ**

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 86)

บทร้อยกรองดังกล่าวใช้คำราชาศัพท์ได้แก่ **สมเด็จพระราชินี บาทบพิตร พระทรงชัย พระทัย พระบารมี รองบาททรงองค์กษัตริย์ อัษฎุชลี ภักดี พระองค์ ทรงพระเจริญ** นอกจากจะทำให้บทร้อยกรองมีความวิจิตรบรรจงแล้วยังช่วยเพิ่มความขลังให้แก่บทร้อยกรองได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “**คู่พระบารมี**” แต่งโดย นายสมพร จือเหลียง

ดุจสวรรค์สรมาประดับสยาม
พรหมลิขิต**ประทานรักความภักดี**

เลิศพระนามงามพระพักตร์สมศักดิ์ศรี
เป็น**คู่พระบารมีจักรีวงศ์**

ด้วยพระราชปณิธานอันยิ่งใหญ่
ตามเสด็จทั่วแคว้นทั่วแดนดง

เปี่ยมด้วยน้ำพระทัยซึ่งสูงส่ง
สองพระองค์เป็นหนึ่งในใจประชา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 83)

คำราชาศัพท์ที่ใช้ได้แก่คำว่า พระนาม พระพักตร์ ประทาน พระบารมีจักรีวงศ์
พระราชปณิธาน น้ำพระทัย เสด็จ และ พระองค์

3.6 ใช้คำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ คือการใช้คำให้เกิดความรู้สึก
จินตนาการเกี่ยวกับภาพสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว ทำให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้ใกล้เคียงกับเจตนาของ
ผู้ส่งสารมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 1 ความรู้สึกและอารมณ์โศกซึ่ง

การใช้คำเพื่อมุ่งแสดงความรู้สึกและอารมณ์ปรากฏในบทร้อยกรองที่ต้องการสร้าง
อารมณ์ให้กับผู้อ่าน ดังตัวอย่างบทร้อยกรองหัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” เสนอเนื้อหาที่สร้างอารมณ์
สะเทือนใจ ดังนี้

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นายยศสันต์ เจริญไชสง

น้ำตารินเป็นสายสู่ปลายฟ้า
สังวาลสายสังวาลใจไทยทุกดวง
สังัดเสียงสังัดเสียงตีดเป่า
สงบแล้วสมเด็จพระสุเมธ

ส่งเสด็จสมเด็จพระสุเมธ
ขาดจากห้วง โหยให้ไปทั่วแดน
ยังเสียงเศร้าเสียงสามโลกเสียงโศกแสน
แต่หมื่นแสนราชกิจยังติดตรึง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 98)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งใช้คำว่า รินเป็นสาย ขาดจากห้วง โหยให้ สังัดเสียง
เสียงเศร้า เสียงโศก ทำให้เห็นภาพพสกนิกรร่ำไห้และเสียงดนตรีที่มีท่วงทำนองโศกเศร้า
สะกิดอารมณ์ให้โศกซึ่งและเกิดความรู้สึกที่สะเทือนใจ

บทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการดัดแปลงของเก่าขึ้นใช้ ผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียดจึงนำคำ “รีไซเคิล” มาใช้เปรียบเทียบกับวัตถุสิ่งของให้เหมาะสมกับบริบทที่สร้างอารมณ์ขัน

ตัวอย่างที่ 2 ความรู้สึกและอารมณ์ขัน

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย นายเผด็จ บุญหนุน

สร้างละครยังมีรีไซเคิล
พลาสติกเขาก็ขายต่อไป
ทุกทุกอย่างในโลกนี้ถึงมีดับ
เช่นเมียผมเก่ามากอยากต่อเติม

ทิ้งของเพลินต้องพลิกหามาดูใหม่
กลับเอานามาใช้ใหม่ให้เหมือนเดิม
บางอย่างกลับมาดำรงใช้ส่งเสริม
หากหล่อนเพิ่มรีไซเคิลคงเพลินดี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 80)

บทร้อยกรองหัวข้อ “ดกรุ่น” มีเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องใช้ที่คุณภาพเสื่อมลง ผู้แต่งใช้คำผวนว่า “แอร์ก็” เชื่อมโยงระหว่างคนกับสิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กัน ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ขันและคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี ดังนี้

หัวข้อ “ดกรุ่น” แต่งโดย นางสาวนันทวรรณ ภูกันงาม

ด้วยเกิดมายากแค้นแสนขัดสน
คุณภาพไม่ได้ตั้งใจเรา
วิหยุกและเทปอยากเก็บทิ้ง
“แอร์ดกรุ่น” พาละเหี่ยเสียทุกวัน

จึงต้องทนใช้ของรุ่นเก่าเก่า
ก็ทนเอาแต่มีใช้ไปวันวัน
“รถคุณปู่” เอามาวิ่งยั้งขบขัน
แต่เมียฉัน “แอร์ก็” ยังดีนะ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539. : 79)

3.7 ใช้คำในลักษณะแนะนำภาพ คือการใช้คำแสดงภาพตามความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้แต่งมาเสนอให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพได้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ฝุ่นเมือง” ใช้คำในลักษณะแนะนำภาพให้เห็นบรรยากาศในเมืองดังนี้

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นางสาวนันทวรรณ ภูักันงาม

ทั้งตึกแถวคอนกรีตโผล่ระตะ	ดูเกาะเกาะในเมืองกรุงรุ่งเรืองศรี
สิ่งแวดล้อมเจือมลพิษปลิดชีวิต	ดูฝุ่นที่คลุ้งควันทุกวันไป
ชีวิตคนเมืองหลวงนำห่วงนัก	ใครหนอจักดูแลช่วยแก้ไข
เมืองสะอาดขาดควันที่มีพิษภัย	คงช่วยให้ประชาชนพ้นฝุ่นเมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 78)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งใช้คำว่า โผล่ระตะ เกาะเกาะ ฝุ่นคลุ้ง ทำให้เห็นภาพตึกที่สร้างอย่างระเกะระกะ อีกทั้งละอองฝุ่นและควันที่มีอยู่ทั่วไปในอากาศ

บทร้อยกรองหัวข้อ “ชายใต้” ผู้เขียนใช้คำบรรยายภาพนอกจากจะทำให้เห็นบรรยากาศและรับรู้ถึงความอบอุ่นในอ้อมอกของมารดาแล้วยังทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจด้วย ดังนี้

หัวข้อ “ชายใต้” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

ในอ้อมอกอุ่นอ้อมพริ้มตาหลับ	แม่เคยนับดาวเดือนเคลื่อนฟ้ากว้าง
ร้องเพลงกล่อมลูกให้หายครวญคราง	จนใกล้สว่างแม่จึงหลับรับกาย
จนบัดนี้เศรษฐกิจพิษร้ายส่ง	ครอบครัวลงมุ่มอับยับฉิบหาย
ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพก่อนชีพวาย	แม่เฒ่าชายใต้เปลี่ยนเวียนเป็นเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

จากบทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งใช้คำว่า อ้อมอกอุ่นอ้อม พริ้มตาหลับ ดาวเดือนเคลื่อนฟ้ากว้าง ร้องเพลงกล่อมลูก ใกล้สว่าง หลับรับกาย ดังกล่าวแสดงภาพระหว่างแม่กับลูกที่แนบชิดกันอย่างอบอุ่น ผู้อ่านรู้สึกได้ถึงความรักความผูกพันอันลึกซึ้ง

การใช้โวหารภาพพจน์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525 : 753) ได้ให้คำจำกัดความโวหารไว้ว่า “โวหาร น. ชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด, ถ้อยคำที่เล่นสำบัดสำนวน (ป).

กุหลาบ มัลลิกมาส. (2529 : 168) อธิบายโวหารว่า คือการใช้ชั้นเชิงในการแต่งให้มีรสของถ้อยคำที่ลึกซึ้งประทับใจ มุ่งเอาความรู้สึกด้านอารมณ์เป็นสำคัญกว่าข้อเท็จจริง

วิภา กงกะนันท์. (2523 : 37-39) กล่าวถึงโวหารว่า เป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่งเป็นวิธีการพูดหรือเขียนที่กล่าวถึงอย่างหนึ่ง แต่มีความหมายเป็นอย่างอื่นบ้าง มีความหมายกำกวม หนักเบา คลุมเครือ หรือเข้มข้นต่างกันไปบ้าง และการตัดสินว่าโวหารชนิดใดเป็นโวหารหรือไม่ ให้ดูที่วิธีการ ใช้คำ วลี ประโยค ในข้อความต่างๆ ไม่ใช่ดูที่ลักษณะของคำ วลี หรือประโยคตามลำพัง

กล่าวโดยสรุป โวหาร คือ ศิลปะการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เป็นการใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง ไม่มุ่งข้อเท็จจริง แต่มุ่งถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความฝัน การใช้โวหารเป็นการพูดหรือเขียนอย่างหนึ่งแต่หมายความเป็นอย่างหนึ่งจึงอาจทำให้มีความหมายที่คลุมเครือ ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อขยายความให้ชัดเจน ก่อให้เกิดจินตภาพกว้างไกลลึกซึ้งกว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา

โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล“การประชันกลอนสดประเภทประชาชน”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีลักษณะดังนี้

1. การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย (Simile)
2. การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ (Metaphor)
3. การเปรียบเทียบแบบอติพจน์ หรือการกล่าวเกินจริง (Hyperbole)
4. บุคลาธิษฐาน (Personification)
5. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol)
6. การกล่าวเพ้อความ (Allusion)
7. การเลียงคำ (Synecdoche)
8. การแทนคำหรือนามนัย (Metonymy)
9. การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ (Paradox)
10. การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (Rhetorical question)

1. การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย (Simile)

การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย คือการเปรียบเทียบให้เห็นหรือเกิดความรู้สึกชัดเจน โดยนำสิ่งที่คล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อเชื่อมโยงความคิดของผู้อ่าน คำเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล“การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ส่วนใหญ่ใช้คำว่า “เหมือน” “ปาน” “เยี่ยง” ดังต่อไปนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ตกรุ่น” เปรียบเทียบการเลือกใช้สิ่งของอย่างมีวิจารณญาณเหมือนกับการเลือกกระหว่างความชั่วกับความดี

หัวข้อ “ตกรุ่น” แต่งโดย นายชมพร จือเหลียง

ของลายครามย่อมมีค่าถ้ารู้ใช้
ของไม่ดีมีราคาค่าน้อยนิด
แม้พระเครื่องของขลังยังศักดิ์สิทธิ์
เปรียบเหมือนคนชั่วหรือดีย่อมมีลาภ

แต่ของใหม่ก็มีค่าถ้ารู้ผลิต
ยอมหมดสิทธิ์ใช้สอยคอยอัปปาง
ชนทั่วทิศยังแบ่งแยกความแตกต่าง
ดีไกลห่างชั่วหนูน “ตกรุ่น” ดี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 76)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึงการเลือกใช้สิ่งของอย่างมีวิจารณญาณเหมือนกับการเลือกกระหว่างความชั่วกับความดี กล่าวคือ ผู้ใช้ที่รู้จักเลือกสิ่งของที่มีคุณภาพตรงกับจุดประสงค์การใช้สอย สิ่งของนั้นก็ทำให้คุณประโยชน์แก่ผู้ใช้ เช่นเดียวกับการเลือกความดีย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้เลือก

บทร้อยกรองหัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” ผู้แต่งเปรียบเทียบความรู้สึกที่เจ็บปวดเหมือนกับหัวอกที่ฟกช้ำและเจ็บปวด ดังนี้

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นายอุทัย กิตติสาร

ไทยสูญเสียมเด็จพระที่นั่งาตาก
ท่านเคยก่อเกื้อชาติราชฎีคร่ำครวญ
คอยเมตตาการุณย์อุ่นไม่สิ้น
วงการแพทย์อาสาสร้างราใจ

ปานหัวอกฟกช้ำต้องกำสรวล
ทุกอย่างชวนให้หวนหาสุดอาลัย
จนแผ่นดินต้องระกำถึงร่ำไห้
ตำรวจไทยชายแดนแสนอาดูร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 98)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งกล่าวถึง ความรู้สึกเจ็บปวดของประชาชนชาวไทยเพราะสูญเสียสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีซึ่งสวรรคต โดยเปรียบเทียบความรู้สึกที่เจ็บปวดเหมือนกับหัวอกที่ฟกช้ำ ทำให้บทร้อยกรองมีความหมายลึกซึ้ง สร้างความรู้สึกสะเทือนใจให้แก่ผู้อ่าน

บทร้อยกรองหัวข้อ “คุกแตก” เปรียบเทียบสังคมในโลกที่วุ่นวาย เหมือนกับ “คุก” ที่ควบคุมยาก ดังนี้

หัวข้อ “คุกแตก” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

กรงขังโลกโศกสุขทุกขณะ
ดีกรอบกันด้วยนิยามแห่งความดี
โลกวันนี้ร้อนลุกเยี่ยง “คุกแตก”
ขอเชิญชวนมาร่วมใจดับไฟเปลว

มนุษย์ร่วมพันธะด้วยหน้าที่
ใครหลีกหนีกรอบกรรมว่า “ทำแล้ว”
ความแตกแยกตั้งถล่านำสู่เหว
ทุกข์ท่วมเວจักสูญหายมลายลับ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 90)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งกล่าวเปรียบเทียบโลกเหมือนกับเรือนจำ กล่าวคือ มีความวุ่นวายและความขัดแย้ง ผู้คนอยู่อย่างไม่มีความสุขเพราะความแตกแยก

บทร้อยกรองหัวข้อ “ช่อฟ้าใบระกา” เปรียบเทียบ ช่อฟ้าใบระกาที่สูงส่งงดงามเหมือนกับคนดี ดังนี้

หัวข้อ “ใบระกา” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

เศษเหล็กหินปูนทรายทั้งหลายนั้น
ยกขึ้นสูงงามล่อเช่นช่อฟ้า
เหมือนคนดีที่ผดุงมุ่งเพียรชอบ
หลอมรวมธรรมนำชีวิตรู้จักใช้

ยังสร้างสรรค์สู่ตุลเกิดคุณค่า
ใบระกามันก็ประจักษ์ใจ
หมายประกอบอนาคตสุขสดใส
เกียรติเกิดได้ด้วยกุศลผลความดี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 80)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึงช่อฟ้าใบระกาที่งดงามซึ่งเกิดขึ้นด้วยเศษหินปูนทราย เปรียบเหมือนบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นคนดีเพราะมีความประพฤติชอบและมีคุณธรรมสูง นับเป็น

บุคคลที่มีเกียรติ ศักดิ์ศรี การนำความหมายอันดีงามทางพุทธศาสนาเปรียบเทียบกับความดีงามภายในจิตใจมนุษย์นอกจากจะช่วยให้บทร้อยกรองมีความงดงามและไพเราะแล้วยังเป็นการบ่งบอกถึงความศรัทธาและความรู้สึกซาบซึ้งในพุทธศาสนาและคุณธรรมได้เป็นอย่างดี

บทร้อยกรองหัวข้อ“ปารักน้ำ”กล่าวถึงโครงการ “ปารักน้ำ” ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ผู้แต่งเปรียบเทียบต้นน้ำลำธารที่ให้ประโยชน์แก่ราษฎรเหมือนกับฟองน้ำผืนใหญ่ที่ซับทุกขภัยให้หมดสิ้นไป

หัวข้อ “ปารักน้ำ” แต่งโดย นายดุสิต คร่ำสุข

โครงการปารักน้ำนำชีวิต
ช่วยราษฎรล้ำค่าป่าดำรง
เหมือนฟองน้ำผืนใหญ่ซับภัยทุกข
รักษาปารักษาน้ำจ๋าชื่นพลัน

ยอดความคิดดำริตามความประสงค์
ป่าน้ำคงกอปรเกื้อช่วยเหลือกัน
ชนมีสุขอยู่ได้ไม่ต้องหวน
จะถึงวันสิ้นทุกข์เป็นสุขเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 59)

จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการเปรียบเทียบอย่างตรงไปตรงมา ตัวเทียบคือโครงการปารักน้ำและสิ่งที่นำไปเปรียบคือฟองน้ำ ต่างมีคุณสมบัติคล้ายตามกันกล่าวคือทั้งสองสิ่งช่วยขจัดทุกข์ภัยให้หมดไป โครงการในพระราชดำริเกี่ยวกับการดำรงรักษาป่าไม้ทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยจากภัยธรรมชาติและเมื่อนำมากล่าวเปรียบกับฟองน้ำที่ซับทุกขภัยก็ยิ่งทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ

2. การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ (Metaphor)

อุปลักษณ์คือการเปรียบเทียบให้เกิดความลึกซึ้งกว่าธรรมดา โดยแสดงการเปรียบเทียบโดยนัยและใช้คำเปรียบเช่น เป็น คือ เท่า และสามารถเปรียบเทียบโดยไม่แสดงการเปรียบเทียบก็ได้ อาจอาศัยพฤติกรรมของสัตว์มาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์

บทร้อยกรองหัวข้อ “สายใจไทย” แสดงการเปรียบเทียบโดยใช้คำเปรียบ “คือ” หลายแห่ง ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะและลึกซึ้ง ดังนี้

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

คือสายน้ำจ๋าไหลเพื่อไทยชาติ
คือสายธารสานธรรมสานน้ำใจ
ยังรินเรื่อยเอื่อยไหลอยู่ไม่หยุด
ให้อยู่เย็นเป็นสุขทุกหน้าตา

เพื่อทวยราษฎร์ทั้งหมดให้สดใส
คือธารไทยเพื่อไทยแต่ไรมา
หวังจักจุดไทยนั้นพ้นปัญหา
คือที่มาคือจุดหมายแห่งสายธาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2539 : 96)

บทร้อยกรองหัวข้อ “สายใจไทย” กล่าวถึงมูลนิธิสายใจไทยซึ่งเป็นศูนย์รวมน้ำใจของคนไทยที่มีจิตศรัทธาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเปรียบเป็นเช่นสายธารที่ใสเย็นสามารถให้ความชุ่มชื้นแก่คนทั่วไป เป็นความหมายที่ลึกซึ้งกินใจอย่างยิ่ง

บทร้อยกรองหัวข้อ “คุกแตก” มีคำที่ให้ความหมายโดยนัย ทำให้บทร้อยกรองมีความหมายที่ลึกซึ้งและชัดเจน ดังนี้

หัวข้อ “คุกแตก” แต่งโดย นางสมจินตนา เทียมวิไล

สัตว์มนุษย์ยอมมีสิทธิ์อิสระ
ต้องต่อสู้ยืดสุดสุดกำลัง
มี “คุก” ไตที่กุมขัง “ใจ” มนุษย์
ถ้าใช้ “ธรรม” นำ “คุก” ถูกครรรลอง

ไว้พันนาการและกักขัง
เพื่อได้ตั้ง “ตันทา” มาครอบครอง
“คุก” ไตหยุด “กิเลส” ใจไฟทิ้งผอง
แสงธรรมส่องโลกสงบสุขร่วมเย็น

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 91)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึงการต่อสู้กับกิเลสตัณหาที่กำลังเผาใจมนุษย์ ส่วนคำอุป
ลักษณะได้แก่คำว่า “ไฟ” เทียบได้กับความร้อน และ “แสงธรรม” เทียบได้กับแสงสว่างที่ส่องทาง
อันสงบร่มเย็นให้กับมนุษย์

3. การเปรียบเทียบแบบอติพจน์หรือการกล่าวเกินจริง (Hyperbole)

อติพจน์คือกล่าวอย่างเกินจริงเพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกเด่นชัด ดังตัวอย่างบทร้อยกรองหัวข้อ “ฝุ่นเมือง” กล่าวเกินจริงเกี่ยวกับปริมาณขยะ ดังนี้

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นายสมพร จือเหลียง

ในสังคมสับสนมากมลพิษ
เหตุเพราะคนพบแต่เห็นแก่ตัว
ละอองฝุ่นพอจะชำระได้
ระบัดทั่วทั้งเมืองล้วนเรื่องคน

ทิ้งรถติดขยะหนองกองท่วมหัว
เพียงเกลียดกลัวจะรุกรานรกรบ้านตน
ฝุ่นรกรใจขาดธรรมนำเหตุผล
ปิดไม่พ้นหากน้ำใจยังไม่มี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 79)

บทร้อยกรองดังกล่าว ใช้คำเกินจริงว่า ขยะหนองกองท่วมหัว โหม่นน้ำให้ผู้อ่านรู้สึกหดหู่ใจคล้ายตามผู้แต่งได้เป็นอย่างดี

บทร้อยกรองหัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” กล่าวเกินจริงเกี่ยวกับความรู้สึกและอารมณ์ที่รุ่มร้อน ทุกข์ทน ดังนี้

หัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” แต่งโดย ว่าที่ ร.ต. พิทักษ์ บุญยะโอภาส

พอกับแม่หย่าร้างหนทางผิด
บ้านเคยอุ่นกลับร้อนใจตั้งไฟลน
บ้านแตกสาแหรกขาดอนาถนัก
อย่าสร้างสิ่งเป็นปัญหาน่าห่วงใย

สร้างวิกฤติแก่ลูกน้อยพลอยหมองหม่น
ความทุกข์ทนผลอนาถแทบขาดใจ
โอบความรักเพื่อลูกน้อยพลอยสดใส
รักเป็นภัยอย่าใฝ่สร้างหนทางเลว

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 88)

บทร้อยกรองหัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” ใช้ข้อความ “ความทุกข์ทนผลอนาถแทบขาดใจ” เพื่อแสดงความรู้สึกโศกเศร้าอย่างสุดซึ้งของผู้ประสบปัญหาครอบครัวแตกแยก บทร้อยกรองนี้แสดงสภาพการณ์ที่เกิดจากปัญหาครอบครัวแตกแยก สร้างความรู้สึกที่น่าสลดใจ

บทร้อยกรองหัวข้อ “ป่ารกน้ำ” ผู้แต่งกล่าวเกินจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์น้ำท่วม ดังนี้

หัวข้อ “ป่ารกน้ำ” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

วิบากซ้ำกรรมชดพิบัติร้าย
น้ำทะเลท่วมทันล้นพสุธา
หยุดทางป่าพร้าวผืนไพรให้รู้คิด
“ป่ารกน้ำ” “น้ำรักป่า” พาสุขยล

ดินทลายโคลนถล่มแทบล่มหล้า
ชั่วพริบตามีความตายหลายร้อยคน
ทุกชีวิตพึงพาผาสุขผล
ชาติยอมผัน “โศกนาฏกรรม” ย้อนซ้ำรอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 62)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งใช้ข้อความว่า “ดินถล่มโคลนทลายแทบล่มหล้า” และ “ชั่วพริบตามีความตายหลายร้อยคน” แสดงสภาพการณ์ที่เกิดจากภัยน้ำท่วม ผู้แต่งใช้คำว่า ดินถล่ม โคลนทลาย น้ำทะเลจนแทบล่มหล้า ล้นพสุธา ทำให้ดูเหมือนว่าผืนแผ่นดินกำลังจมหาย เป็นการกล่าวเกินจริงที่สร้างความรู้สึกสะเทือนใจยิ่งนัก

4. บุคลาธิษฐาน (Personification)

บุคลาธิษฐานคือการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม หรือการสมมุติสรรพสิ่งให้แสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด กิริยาอาการ เหมือนกับมนุษย์ ทำให้แลเห็นภาพชัดเจนมีชีวิตชีวาและสร้างอารมณ์สะเทือนใจให้แก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” ผู้แต่งสมมุติให้ศาสนารู้อิสระโหยโรยแรงเหมือนว่ามีชีวิต ดังนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายประสิทธิ์ โรหิตเสถียร

จะหาเสียงโหยให้ไหนเพรียกหา
เรียกไม่รู้กู่ไม่มาอาตุรโดย
เหมือนหลงทางกลางไพรไม่รู้หน
รับกิเลสโลกหลงเผ่าพงศ์พิช

แม้ศาสนาเองก็ยั้งระโหย
จิตถูกโอบยด้วยธรรมนำชีวี
แท้ใจคนมีธรรมชำระจิต
รู้ถูกผิดนั้นแหละหนากลับมาเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 82)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งสมมุติให้ศาสนามีความรู้สึกท้อแท้ อ่อนแรง เนื่องจากเรียกหา ศีลธรรมให้กลับมาไม่ได้ และสมมุติให้ธรรมโอบยตีจิตใจ สร้างความรู้สึกที่เหนื่อยหน่ายต่อสังคม ที่เต็มไปด้วยคนมีกิเลส

บทร้อยกรองหัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” กล่าวแสดงความรู้สึกที่สะท้อนใจของ “แผ่นดิน” เหมือนว่าเป็นมนุษย์ ดังนี้

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นางสาวจันทร์เพ็ญ จันทนา

<p>โศกกำสรดหัวใจไม่รู้สิ้น แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองแผ่นดินไทย แผ่นดินนี้ชนโบราณท่านกู่ไว้ <u>หัวอกแม่เจ็บช้ำน้ำตานอง</u></p>	<p><u>“แม่แผ่นดิน”ชอกช้ำต้องร่ำไห้</u> ใครหนอใครเขาดั่งทำมายึดครอง หวังจะให้ลูกหลานนั้นปกป้อง วอนพี่น้องอย่าใจร้ายขายแผ่นดิน</p>
---	--

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 96)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งสมมุติให้แผ่นดินร้องไห้เหมือน “แม่” ที่รู้สึกเศร้าสะท้อนใจที่ ลูกหลานไทย “ขายแผ่นดิน” จึงต้องชอกช้ำร่ำไห้ และ เจ็บช้ำน้ำตานอง

5. การใช้สัญลักษณ์ (Symbol)

การใช้สัญลักษณ์คือการนำลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งใดๆ ที่กำหนดขึ้นเอง ใช้เป็นความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่งเพื่อสื่อให้เกิดภาพหรือทำให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

บทร้อยกรองของการประชันกลอนสดมีลักษณะการใช้รูปธรรมเป็นสัญลักษณ์ แทนนามธรรม คำสัญลักษณ์คำเดียวแต่มีความหมายที่กว้างไกล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

<p>กร่างานหนักมานานผ่านทุกข์สุข พลายมานะรู้ใจรับใช้งาน</p>	<p>ร่วมทำนุกครอบคร้วทั่วหมู่บ้าน ทุกกิจการเสร็จได้พ่อพลายทำ</p>
--	---

เมื่อมาถึงวันโชคร้ายของพลายเดมา
ครวญเพลงลาจากไพรไจระกำ

เหมือนมีเงามัจจุราชพิฆาตย่ำ
งาสุดท้ายชายป่าชำนาญแลกเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 97)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึงการไล่ล่าช้างเพื่อนำไปขาย ผู้แต่งนำ “เงามัจจุราช” ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความตาย ผู้อ่านรู้สึกได้ถึงความเด็ดขาดดุเดือดของผู้เอาชีวิตและสงสารช้างอย่างจับใจ

บทร้อยกรองหัวข้อ “แก้อี้นี้มีเจ้าของ” ใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ ดังนี้

หัวข้อ “แก้อี้นี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายสุชาติ ทองด้วง

อ้างตำแหน่งหน้าที่มีอำนาจ
แค่ “แก้อี้” ก็แย่งกันพัลวัน
บ้านเมืองจึงจมดิ่งสู่สิ่งร้าย
นั่งบนแท่นรับประธานการโก่งกิน

เที่ยวผูกขาดการเมืองเรื่องสับสน
ประชาชนจะพึงใครในแผ่นดิน
แก้อี้คล้ายของมีค่ากว่าทรัพย์สิน
คงจะสิ้นชื่อชาติไทยในสักวัน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้น ใช้ “แก้อี้” เป็นสัญลักษณ์แทนตำแหน่ง อำนาจและหน้าที่ทางการเมือง แล้วใช้เป็น “แท่นรับประธาน” คือใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่แสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบธรรม การใช้สัญลักษณ์นี้มีความลึกซึ้ง ทำให้เกิดความคิดและความรู้สึกที่กว้างไกลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

หัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” แต่งโดย นายสมบุรณ์ นาทิชัยชนะ

พวกขโมยศีลธรรมนำมาขาย
เช่นพระเครื่องมากมายขายจนเจือ

มีมากหลายชั่วชาติอนาถเหลือ
บ้างสอนเพื่อกอบโกยขโมยเงิน

เอานรกมาขู่ผู้ต่อสู้สำหรับ
ไม่ชี้ทางสว่างล้าให้ดำเนิน

ยกสวรรค์ชักพานำขัดเขิน
เลวเหลือเกินนำศาสนามาหากิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 62)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึง การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองโดยมิชอบ ผู้แต่งนำ “ทางสว่าง” ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนหนทางที่ถูกที่ควร ในที่นี้หมายถึง การไม่ยึดติดกับความมั่งงาย ปราศจากความง้อเขลา บทร้อยกรองนี้ทำให้เกิดความรู้สึกว่า คนส่วนใหญ่ยังเข้าไม่ถึงแก่นของศาสนาอย่างแท้จริงจึงยังคงยึดติดอยู่กับความมั่งงายดังกล่าว

6. การกล่าวเท็จความ (Allusion)

การกล่าวเท็จความ เป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เมื่อยกมากล่าวประกอบข้อความจะช่วยโยงความคิดและทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ถูกต้องรวดเร็วยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 1 การกล่าวอ้างอิงเกี่ยวกับบุคคล

บทร้อยกรองหัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” กล่าวอ้างถึงบุคคลในประวัติศาสตร์ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ ดังนี้

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

พระโลหิตหยดรินแผ่นดินสยาม
วีรสตรี “ศรีสุริโยทัย”
“รอยประวัติศาสตร์”เตือนย้านำให้คิด
จงรักษา “ความเป็นไท”ไว้ชั่วกาล

ล้วนคือความ “เสียสละ”แสนยิ่งใหญ่
รักษาไว้เอกราชชาติยืนนาน
พระโลหิตพลีเพื่อเราเหล่าลูกหลาน
อย่าล้าลงผลาญบ่อนทำลาย “ชายชาติ”กิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 62)

บทร้อยกรองข้างต้น อ้างถึงพระนาม วีรสตรี “ศรีสุริโยทัย” เพื่อยกตัวอย่างให้เห็นถึงการพลีชีพเพื่อชาติอันเป็นความเสียสละที่ยิ่งใหญ่

ตัวอย่างที่ 2 การกล่าวอ้างเหตุการณ์

บทร้อยกรองหัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” กล่าวอ้างถึงเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังบทร้อยกรองที่ว่า

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย นายวันชัย ตั้งทรงจิตร

ประวัติศาสตร์ความเป็นมามีค่ายิ่ง	สอนหลายสิ่งให้เราได้ศึกษา
รอยอดีตสอนชีวิตคิดนำพา	ล้วนมีค่าสอนจิตชีวิตคน
เรื่อง “ความสามัคคี” นี้เรื่องใหญ่	ชนชาวไทยเคยครองความหมองหม่น
“อยุธยา”แตกยับถึง अबจน	ไทยทุกข์ทันทัจจเป็นบทเรียน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 62)

บทร้อยกรองหัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” อ้างถึง “อยุธยา” ให้ระลึกถึงเหตุการณ์ครั้งสำคัญคือการเสียกรุงศรีอยุธยาเพราะการแตกความสามัคคีของคนในชาติ เพื่อเป็นอุทาหรณ์เกี่ยวกับเรื่องความสามัคคี

ตัวอย่างที่ 3 การกล่าวอ้างสุภาษิต คำพังเพย

นอกจากนี้การกล่าวเท็จความยังรวมถึงการแทรกสุภาษิต คำพังเพย เพลงกล่อมเด็ก และการกล่าวแทรกข้อความซึ่งที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อขยายความบทกลอนให้ชัดเจนขึ้น และทำให้เข้าใจความหมายได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้การอธิบาย

การแทรกสุภาษิต คำพังเพย เพลงกล่อมเด็ก ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง “การประชันกลอนสด”ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีลักษณะดังนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “คุกแตก” กล่าวอ้างสำนวนไทย “นอนบ่อนไส้” ทำให้บทร้อยกรองมีความชัดเจน ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความได้ทันที ดังนี้

หัวข้อ “คุกแตก”แต่งโดย ว่าที่ ร.ต. พิทักษ์ บุญยะโอภาส

เมื่อคนในใจเป็น <u>นอนบ่อนไส้</u>	ชี้ทางให้คนผิดคิดหลบหนี
ร้อยพันคุกมีอาจขังพิงทุกที	จนฤดีด้วยเล่ห์กลของคนใน

แม่คุกแตกป้องกันกวดขันยิ่ง
แต่หากจิตคนแยกแตกเมื่อใด

มิเกินสิ่งสร้างสรรค์ล้มฝันได้
ย่อมสร้างภัยให้แก่ชาติอนาถนิก

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 88)

บทร้อยกรองดังกล่าวอ้างถึงสำนวน “หนอนบ่อนไส้” กล่าวกระทบกลุ่มคนที่คิดคดทรยศพวกเดียวกัน บทร้อยกรองนี้แสดงให้เห็นว่าสังคมในเรือนจำมีคนไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และองค์กร โดยการส่งเสริมคนชั่วให้กระทำความผิด หลบหนีจากที่คุมขังอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมายจะลงโทษ

บทร้อยกรอง “บ้านแตกสาแหรกขาด” อ้างสำนวนที่แสดงสภาพของครอบครัว ดังนี้

หัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” แต่งโดย นางสมจินตนา เทียมวิไล

คำโบราณ “ <u>บ้านขาดพ่อเหมือนถ่อหัก</u> ”	สิ้นเสาหลักพึ่งพาได้อาศัย
ถ้า “ <u>ขาดแม่แพแตก</u> ” แผลกทันใด	แล้วโทษใคร “ทำผิด” คิดอีกที
ลูกติดยาเรียนไม่จบคบเพื่อนชั่ว	ต้องหมองมัวสิ้นอนาคตหมดศักดิ์ศรี
ประเทศชาติย่อยยับกับ “มือนี้”	คิดให้ดีก่อนทำลายทำร้ายตน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 91)

บทร้อยกรองดังกล่าวอ้างถึงสำนวน “ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก” หมายถึง ขาดหลักที่พึ่ง “ขาดแม่เหมือนแพแตก” หมายถึง พลัดพรากกันไป กระจัดกระจายไป การนำสำนวนนี้มาใช้แสดงให้เห็นสภาพของครอบครัวที่แตกแยกได้อย่างชัดเจน

7. การเสียดคำ (Synecdoche)

การเสียดคำ คือการเปรียบเทียบคุณสมบัติที่เด่น ๆ หรือเอกลักษณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แทนความหมายทั้งหมด หรือการเปรียบเทียบที่ใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ แทนความหมายทั้งหมด หรือการเปรียบเทียบที่ใช้สิ่งเลอเลิศแทนสิ่งสูงสุด

การเสียดคำที่ปรากฏในบทร้อยกรอง “การประชันกลอนสด”ของมหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 การใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย

บทร้อยกรองหัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” ใช้ส่วนหนึ่งของร่างกายแทนลักษณะโดยรวม
ดังนี้

หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” แต่งโดย นายทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์

คนเอาเปรียบคนอื่นจนชื่นชม
ทั้งปอกลอกเงินตราโศกอาดูร
เหมือนตัวปลิงดูดเลือดจนเดือดร้อน
เหมือนตัวทากที่ชั่วเกาะตัวคน

ใช้ลิ้นลมหลอกหลวงคนจนเสื่อมสูญ
จนต้องพุนทเวษเหมือนเศษคน
เหมือนเหลือบตอนบุกขย้อย่างปีป็น
หลีกให้พ้นคนทราวมทั้งสามเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 90)

บทร้อยกรองข้างต้นกล่าวถึงบุคคลประเภทหนึ่งซึ่งมีเล่ห์เหลี่ยม ชอบหลอกหลวง ทำให้ผู้
อื่นเสียหายและเดือดร้อน ผู้แต่งใช้ “ลิ้น” แทนคุณลักษณะดังกล่าว “ลิ้น” หมายถึง คำพูด เล่ห์
เหลี่ยมที่ใช้หลอกหลวงเพื่อเอาเปรียบผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 2 การใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด

บทร้อยกรองหัวข้อ “มัดมือชก” ใช้คำที่แสดงจำนวนของคนส่วนหนึ่งแทนคนส่วนใหญ่
ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นางสาวจิรนนท์ ชุ่มเพ็งพันธ์

“มัดมือชก” บังคับกราดอำนาจสั่ง
ระบบนี้อย่างนิยมสังคมไทย
เพราะเสรีคือความหวังคนทั้งชาติ
“ผู้นำ”ควรรู้ผิดถูกปลุกครรรลอง

คนข้างหลังนั่งนิ่งดิ่งได้ไหม
ควรจักให้เสียงสิทธิ์คิดไตร่ตรอง
ยึดอำนาจอธิปไตยไทยหมั่นหมอง
ต่างชาติมอง “ประชาธิปไตย”เต็มใบจริง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้น แสดงสภาพทางการเมือง ประชาชนใช้สิทธิอำนาจตามระบอบประชาธิปไตยได้ไม่เต็มที่ สะท้อนความรู้สึกที่อัดอั้นใจ คำว่า “คนข้างหลัง” เป็นการเลี่ยงคำ ในที่นี้หมายถึง ประชาชน

8. การแทนคำหรือนามนัย (Metonymy)

การแทนคำ คือการเอ่ยถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอีกสิ่งหนึ่ง วรรณคดี (2540 : 128) เรียกว่าอธินามนัย คือการใช้คำที่มีหลายความหมายหรือมีความหมายกว้างให้เหลือเพียงความหมายเดียวหรือความหมายแคบเข้า

การแทนคำที่ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” มีลักษณะดังนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “หาเสียง” กล่าวถึง การใช้สิทธิ์เลือกตั้งคนดีเข้าไปเป็นผู้แทนราษฎร และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “หาเสียง” แต่งโดย นายชมพร จือเหลียง

รักประชาธิปไตยชวนใช้สิทธิ์	หลายความคิดแต่รู้ค่าการหาเสียง
หวังเลือกพรรคเลือกผู้นำอย่าลำเอียง	และหลีกเลี่ยงคดโกงใครให้สัญญา
สังคมยังขาดคนดีมีศีลสัตย์	จงเร่งรัดร่วมมือกันแก้ปัญหา
ดีแต่พูดโฉงฉาว “ดาวสภา”	เลือกคราวหน้าไม่สกปรกสอบตกเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2537 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้น คำว่า “ดาวสภา” เป็นโวหารนามนัย หมายถึง ผู้แทนราษฎรหรือนักการเมือง ผู้แต่งใช้โวหารดังกล่าวเพื่อแสดงอารมณ์ และประชดประชันเสียดสีนักการเมืองที่ดีแต่พูด

บทร้อยกรองหัวข้อ “สายใจไทย” กล่าวถึง มุลนิธิสายใจไทยซึ่งเป็นที่รวมจิตใจของคนไทยดังนี้

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

รวมคุณงามความดีที่ยิ่งใหญ่	“สายใจไทย” สายชีวิตรวมจิตมั่น
พร้อมช่วยเหลือพร้อมเผื่อแผ่ให้แกกัน	มิแบ่งชั้นวรรณะประชาชน

พระเทพฯ ทรงชำระสุขในทุกสิ่ง
ตราบน้ำใจไทยยังอยู่คู่สกุล

สมเป็นมิ่งขวัญไทยในทุกหน
ชาติแห่งคนไทยย่อมอยู่คู่โลกงาม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 97)

บทร้อยกรองข้างต้น คำว่า“ไทย” เป็นโวหารนามนัย หมายถึง คนไทยทุกคน

9. การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ (Paradox)

การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ คือการเปรียบเทียบสิ่งที่ขัดแย้งหรือตรงกันข้าม นำมาจับเข้าคู่กันเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ทำให้บทร้อยกรองมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

การกล่าวถึงความขัดกันเข้าคู่ ในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสด ประเภทประชาชน” มีลักษณะนำความที่ขัดแย้งกันมาจับเข้าคู่จึงเกิดข้อเปรียบเทียบทำให้ความหมายของบทร้อยกรองมีความเด่นชัดขึ้น ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ ขายไต” กล่าวถึง วิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ สามารถช่วยเหลือชีวิตผู้ป่วยที่เป็นโรคไตด้วยการเปลี่ยนไต ทำให้อวัยวะ“ไต”กลายเป็นสินค้าที่มีค่าและราคาแพงในวงการแพทย์ ส่งผลให้มีธุรกิจขายไตขึ้นในที่สุด

หัวข้อ “ขายไต” แต่งโดย นางนันทวรรณ บุญวงศ์

อวัยวะทุกส่วนนั้นสำคัญเหลือ
ถ้าแม้ว่าส่วนหนึ่งนั้นหายไป
จะเสียเงินเท่าใดก็ไม่ว่า
คนโลกจึงค้ากำไรไปทั่วแดน

รวมเลือดเนื้อให้ชีวิตนี้อยู่ได้
เช่นขาดไตก็ต้องหามาทดแทน
แม้ราคามากมายนั้นหลายแสน
คนขาดแคลนต้องซื้อหาน่าเศร้าเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 83)

ผู้แต่งใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามคือคำว่า คนโลก-คนขาดแคลน ช่วยทำให้บทร้อยกรองมีความ กระชับ ชัดเจน

บทร้อยกรองหัวข้อ “ซ้อฟ้าโบระกา” กล่าวถึง พุทธศาสนิกชนที่มีจิตใจเสื่อมทรามลง ดังนี้

หัวข้อ “ซ้อฟ้าโบระกา” แต่งโดย นายเกรียงกมล ฐานะ

วัดวังเวงไร่สำเนียงเสียงธรรมะ
เมื่อคนเสื่อมศาสน์จึงสูญพูนศอกา

“เณร-ชี-พระ” ต่างยึดมั่นในศาสนา
คงถึงคราวิบัติสิ้นแผ่นดินธรรม

“ข้อฟ้า”สูงใจคนต่ำยำเรื่องชั่ว
 “ใบระกา”ต่าง “พุทธพจน์” ฟังจดจำ

ชนเมามัวหลงผิดคิดถล่ำ
 เพื่อน้อมนำคนทุกผู้สู้นิพพาน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

ผู้แต่งใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามคือคำว่า สูง-ต่ำ ช่วยทำให้บทร้อยกรองสื่อความหมายได้ชัดเจน

10. การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (Rhetorical question)

การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเป็นการใช้คำถามที่มีคำตอบอยู่แล้วหรือสามารถเดาคำตอบได้ การที่ผู้แต่งใช้ประโยคคำถามนอกจากเป็นการย้ำความให้หนักแน่นยิ่งขึ้นยังเป็นการกระตุ้นเร้าความคิดความรู้สึกของผู้อ่านอีกด้วย

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกในการกล่าวประชดประชัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ“ฝุ่นเมือง”ใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพื่อกระตุ้นให้ใช้ความคิดแก้ปัญหา ดังนี้

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นางสาวนันทวรรณ ภูกันงาม

ทั้งดึกแถวคอนโดโผล่ระตะ
 สิ่งแวดล้อมเจือมลพิษปลิดชีวี
 ชีวิตคนเมืองหลวงน่าห่วงนัก
 เมืองสะอาดขาดวันที่มีพิษภัย

ดูเกาะเกาะในเมืองกรุงรุ่งเรืองศรี
 ดูตฝุ่นที่คลุ้งควันทุกวันไป
 ไครหนोजักดูแลช่วยแก้ไข
 คงช่วยให้ประชาชนพ้นฝุ่นเมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้นแสดงสภาพบรรยากาศในเมืองหลวงที่เต็มไปด้วยมลพิษ ผู้แต่งประชดประชันผู้มีส่วนต้องรับผิดชอบด้วยคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ

บทร้อยกรองหัวข้อ “แพะรับบาป” ใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบย้อนถามเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้คิดทบทวนถึงสาเหตุของปัญหาทางการเมือง ดังนี้

หัวข้อ “แพะรับบาป” แต่งโดย นายวันชัย ตั้งทรงจิตร

รัฐบาลบริหารงานเสียหาย
 มรสุมเศรษฐกิจล้นพิษภัย
 ค่าเงินบาทลอยตัวกลัวชาติล่ม
 แพะรับบาปราษฎรนอนครวญคราง

ผลมากมายทุกสิ่งแสนยิ่งใหญ่
 ก่อผลให้อับจนไร้หนทาง
 ต่างชาติข่มไทยครองแต่หมองหมาง
 ทุกข์ไม่สร้างฝีมือใครให้คิดเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 93)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึงผลการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพของรัฐบาล ผู้แต่งใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบย้อนถามเพื่อประชดประชันเสียดสี สะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึกสะท้อนใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

บทที่ 3

กลวิธีการนำเสนอ

การวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในด้านกลวิธีการนำเสนอ ผู้ศึกษานำข้อมูลทั้งหมดมาจัดจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา

1. การกล่าวเชิงพรรณนา
2. การกล่าวเชิงสั่งสอน
3. การกล่าวเชิงประชดประชัน
4. การกล่าวเชิงเชิญชวน
5. การกล่าวเชิงตำหนิ

การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ

1. การพรรณนาความโดยใช้โวหารเปรียบเทียบ
  2. การสร้างสถานการณ์สมมุติ
- ในแต่ละลักษณะจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา

การนำเสนอแบบตรงไปตรงมาเป็น การนำเสนอโดยผู้แต่งแสดงความคิดออกมาตรงตามจุดมุ่งหมาย ประสงค์จะเสนอสิ่งใดก็บรรยายหรือพรรณนาออกมาโดยตรง บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีจำนวนมากที่นำเสนอแบบตรงไปตรงมาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การกล่าวเชิงพรรณนา กล่าวเชิงสั่งสอน กล่าวเชิงประชดประชัน กล่าวเชิงเชิญชวน และกล่าวเชิงตำหนิ

1. การกล่าวเชิงพรรณนา

การพรรณนา คือการกล่าวแสดงความคิด ความรู้สึก และความคิดเห็น ต่อเรื่องต่างๆ อย่างละเอียดให้ผู้รับสารนึกเห็นเป็นภาพและรู้สึกคล้อยตาม การประชันกลอนสดประเภทประชาชนของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีบทร้อยกรองจำนวนมากที่นำเสนอพรรณนาให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นางอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ

มนุษย์มีกิเลสเศษตณหา	ทำลายค่าคนใจสูงจูงลงต่ำ
เมื่อสังคมถึงสมัยไร้ศีลธรรม	จึงชอกช้ำคราบน้ำตาความอาดูร
โลกทุกฝ่ายจึงเพรียกร้องเรียกหา	ศีลธรรมจงกลับมาอย่าหายสูญ
เพื่อคุณธรรมดำรงจงเพิ่มพูน	ความไพบุลย์คงไม่สิ้น “แผ่นดินธรรม”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 84)

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยบรรยายถึงความเสียหายในสังคมที่เกิดจากมนุษย์มักขาดศีลธรรมและมีกิเลสตณหา ในบทสุดท้ายได้กล่าวด้วยว่าสังคมทุกวันนี้ต้องการให้คนมีคุณธรรมศีลธรรมมากยิ่งขึ้นเพื่อสมกับที่เป็น “แผ่นดินธรรม” ซึ่งบทร้อยกรองนี้ผู้แต่งแสดงความรู้สึกแทนคนในสังคมที่กำลังเศร้าสลดใจและวอนขออย่าให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่ไร้ศีลธรรมอย่างที่เป็นอย่างอยู่ในทุกวันนี้

หัวข้อ “สายใจไทย” นางอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ

รวมสายใจพี่น้องผองไทยนี้	เมื่อยามมีวิกฤติเกิดทุกข์เข็ญ
ต่างเอื้ออวยดื่บร้อนเพื่อผองเย็น	ทุกประเด็นชี้ชัดกำจัดภัย
เผาโรงเรียนตึกถล่มชีพจมสูญ	หลายมือที่เกื้อกูลสละให้
พระเมตตาเลิศล้ำน้ำพระทัย	ประสานใจประชาทั่วฟ้าดิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 98)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยพรรณนาถึงภารกิจและคุณประโยชน์ของมูลนิธิสายใจไทยซึ่งเป็นมูลนิธิในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและการร่วมแรงร่วมใจของประชาชนคนไทย

หัวข้อ “คุกแตก” แต่งโดย นายกมล วีรวงศ์

เมื่อบ้านเมืองมีปัญหาสารพัด	เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานหนัก
อาชญากรรมนำหน้าหน้าเบือนัก	ทั้งพวกลักขโมยทรัพย์-พวกอับจน

สถานที่คุมขังยังมีน้อย
หากคุกแตกแหกออกมาประชาชน

จับกันบ่อยทั้งจำปรับดูสับสน
คงปีปนเพราะโจรกรรมทำลายเมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 89)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยบรรยายถึงปัญหาโจรผู้ร้ายที่มีอยู่ในสังคมเป็นจำนวนมากจนฝ่ายการปกครองไม่สามารถควบคุมได้ บทร้อยกรองนี้แสดงให้เห็นภาพที่วุ่นวายของสังคมได้อย่างชัดเจน

หัวข้อ “ป่ารกน้ำ” แต่งโดย พระมหาสมหวัง ธีเรสโก

น้ำพระทัยรักฟากว้าร้อยฝน
ไม้คีนป่านาคินข้าวหนาวคีนรัก
สงวนป่าสงวนน้ำรักษัตริย์ชาติ
“ป่ารกน้ำ” ดำรัสไว้เหมือนให้พร

เมตดาชนประดุงชาติไม่ขาดหลัก
ธ ทรงฟักพุ่มประชาโปรดอาทร
รอยพระบาทบุญเรืองไทยภัยผันผอน
ประชากรสนองบาทชาติรุ่งเรือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 63)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยพรรณนาถึงน้ำพระทัยของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่มีต่อชาวไทย และกล่าวถึงโครงการในพระราชดำริเกี่ยวกับการสงวนป่าและน้ำ ช่วยให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขถ้วนทั่วกัน ซึ่งบทร้อยกรองดังกล่าวสะท้อนความรู้สึกที่อบอุ่นใจ ปลอดภัยจากทุกข์ภัยทั้งปวงของพสกนิกรได้เป็นอย่างดี

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำให้” แต่งโดย นายอุทัย กิตติสาร

ไทยสูญเสียมเด็จพระย่าน้ำตาตก
ท่านเคยก่อเกื้อชาติราษฎร์คร่ำครวญ
คอยเมตตาการุณย์อุ่นไม่สิ้น
วงการแพทย์อาสาสร้างราใจ

ปานหัวอกฟกซ้ำต้องกำสรวล
ทุกอย่างชวนให้หวนหาสุดอาลัย
จนแผ่นดินต้องระกำถึงร่ำให้
ตำรวจไทยชายแดนแสนอาดูร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 98)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยพรรณนาถึงความทุกข์ ความอาลัยของเหล่าพสกนิกรเมื่อต้องสูญเสียสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สะท้อนให้เห็นถึงความจงรักภักดีของประชาชนทั้งแผ่นดินที่มีต่อพระองค์

หัวข้อ “ร้อยประวัติศาสตร์” แต่งโดย นายประสิทธิ์ บุญวงศ์

ประวัติศาสตร์ชาติไทยในอดีต
ความเป็นมาตามยุคทุกชาติชน
ตามรอยดีมีธรรมนำสุขชาติ
เรียนให้รู้ดูให้เห็นเป็นสำคัญ

มีรอยขีดเดือนห้าห้าเหตุผล
จากเริ่มต้นจนถึงซึ่งปัจจุบัน
รอยอุบาทว์มิใช่ทางการสร้างสรรค์
จงมุ่งมั่นทำใหม่ให้ชาติเจริญ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11.2544 : 63)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยเริ่มด้วยการกล่าวถึงสถาบันชาติย่อมมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาให้ชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ หากคนในชาติเลือกปฏิบัติ ตามครรลองที่ดีที่ประวัติศาสตร์เคยมีมาก็จะทำให้ชาตินั้นสงบสุข คนในชาติจึงควรใช้วิจารณญาณในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ให้แจ่มแจ้งเพื่อเป็นครรลองสร้างสรรค์นำประเทศชาติของตนให้ดีกว่าอดีต

2. การกล่าวเชิงสั่งสอน

หัวข้อ “ต่างตอบแทน” แต่งโดย นางสมจินตนา เทียมวิไล

ทำดีย่อมได้ดีนี้สนอง
มอบความรักสิ่งงดงามความจริงใจ
เกิดแก่เจ็บและตายใช้หนี้พัน
เกิดเป็นคนรู้จักคุณค่าผลความดี

ทำชั่วย่อมมีหมองหมดผ่องใส
ต่างยอมได้คืนกลับนับทวี
ทุกตัวตนต้องรับไปเพื่อใช้หนี้
ชีวิตนี้รู้ “อภัย” ไปนิพพาน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 96)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยกล่าวถึงผลตอบแทนของการทำดีและชั่ว ผู้ที่ทำดีย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี ทำชั่วย่อมได้รับผลตอบแทนที่ไม่ดี

ในบทท้ายได้ให้แง่คิดด้วยว่าคนเราควรรู้จักบุญคุณคนและรู้จักให้อภัยจึงจะนำไปสู่ความหลุดพ้นหรือนิพพาน

หัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” แต่งโดย ว่าที่ร.ต. พิทักษ์ บุญยโสภาส

พ่อกับแม่หย่าร้างหนทางผิด	สร้างวิฤติแก่ลูกน้อยพลอยหมองหม่น
บ้านเคยอุ่นกลับร้อนดังไฟลน	ความทุกข์ทนผลอนาถแทบขาดใจ
บ้านแตกสาแหรกขาดอนาถนัก	โอบความรักเพื่อลูกน้อยพลอยสดใส
อย่าสร้างสิ่งเป็นปัญหามาห่วงใย	รักเป็นภัยอย่าใฝ่สร้างหนทางเลว

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 88)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยพรรณนาถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการพ่อแม่หย่าร้าง ความทุกข์ทรมานที่ลูกต้องทนเผชิญหลังจากที่พ่อแม่แยกทางกัน บทร้อยกรองดังกล่าวนอกจากจะแสดงสภาพสังคมที่แตกแยกแล้วยังสะท้อนให้เห็นสภาพจิตใจของเยาวชนที่บอบช้ำอย่างแสนสาหัส

หัวข้อ “ช่อฟ้าใบระกา” แต่งโดย นายประสิทธิ์ บุญวงศ์

ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ	งามวิลาสรวงเรื่องประเทืองศิลป์
งามวัดวาทุกหนโลกยลยิน	ลีละบิลเอกลักษณ์สมศักดิ์ไทย
ศิลปะจะคงอยู่เคียงคู่หล้า	หากประชามุ่งมั่นมิหวั่นไหว
ทำนุบำรุงวัดวาพาวิไล	ช่อฟ้าใบระกาเด่นเน้นศิลปงาม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 82)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา โดยพรรณนาถึงคุณค่าและความงามของศิลปวัฒนธรรมไทยด้านสถาปัตยกรรมที่เป็นวัดวาอาราม ในบทสุดท้ายผู้ประพันธ์ได้ให้ข้อคิดด้วยว่า หากประชาชนชาวไทยร่วมใจกันทำนุบำรุงวัดอุโบสถให้คงงาม ก็ย่อมเป็นการรักษาศิลปะไทยให้คงอยู่ตลอดไป บทร้อยกรองนี้นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของไทยและความภาคภูมิใจของชนในชาติแล้วยังสะท้อนให้เห็นความพยายามมุ่งมั่นรักษาวัฒนธรรมไทยให้เจริญงอกงามเป็นมรดกตกทอดและปฏิบัติสืบต่อกัน

หัวข้อ “ขายไต” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

เพียงยากจนคนถวิลคล้ายสิ้นคิด
เงินส่วนนั้นยอมหมดไปใฝ่คิดดู
แต่กับคนขายไตโดยไม่รู้
“มาตรการอำพราง”วางแผนบัง

ขายชีวิตด้วยขายไตให้ชีพอยู่
ควรต่อสู้ด้วยหยาดเหงื่อเพื่อชีพยัง
แพทย์บางหมู่หลงคิดร้ายคล้ายบัคล้าง
ควรยับยั้งการขายไตอย่าให้มี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 80)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้กล่าวเป็นข้อคิดเรื่องการขายไตว่าเป็นวิธีการของคนสิ้นคิดซึ่งควรหาเงินด้วยการยอมเหน็ดเหนื่อยทำงาน ในบทสุดท้ายผู้แต่งได้กล่าวถึงคนกลุ่มหนึ่งได้ก่อคดีมาตรการอำพรางเพื่อนำไตไปขาย ชวนให้นำสลดใจ และคิดเห็นว่าจะไม่ควรมีการขายไตเกิดขึ้น

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย นายศราวุธ สุทธิรัตน์

อดีตคือประวัติศาสตร์ปราชญ์จารึก
นำอดีตแก้ไขให้ชีพตน
อดีตดีจดจำไว้ได้ประโยชน์
รอยอดีตจะมีค่ากว่าสิ่งใด

ได้รู้ตรึกสิ่งผ่านไปใช้เหตุผล
เพื่อเลิศล้ำคุณค่ายิ่งกว่าใคร
อดีตร้ายอย่าหมายโทษเพียงแก้ไข
หากพึงใช้ด้วยพินิจคิดตรึกตรอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 61)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมาโดยกล่าวถึงถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถเป็นอนุสาวรีย์ได้อย่างดี ในบทสุดท้ายได้กล่าวให้แง่คิดด้วยว่าอดีตที่ดีควรจดจำไว้สร้างประโยชน์ส่วนอดีตที่ไม่ดีควรจดจำไว้แก้ไข

3. การกล่าวเชิงประชดประชัน

การกล่าวเชิงประชดประชัน คือการกล่าวเหน็บแนมหรือกล่าวกระทบกระทั่งเปรียบเปรยเพื่อให้ได้รับความอายหรือให้ขำคิด

หัวข้อ “หาเสียง” แต่งโดย นายประสิทธิ์ บุญวงศ์

ผู้แทนดีมีคุณธรรมนำหาเสียง
 ย่อมพิสูจนแล้วคือความดี
 เป็นผู้แทนชาวไทยรับใช้ชาติ
 ไม่รีดไถกอบโกยโกงทุกวัน

ย่อมหลีกเลี่ยงการกล่าวร้ายเปื้อนป้ายสี
 ทำหน้าที่เพื่อประชาทั่วหน้ากัน
 เกียรติประกาศแนวทางการสร้างสรรค์
 สิ่งสำคัญคือพูดนำแล้วทำจริง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งกล่าวถึงผู้แทนราษฎรที่ดีว่าต้องมีคุณธรรม มีจรรยาบรรณในการหาเสียง ไม่กล่าวให้ร้ายผู้อื่น ช่วยเหลือประชาชนด้วยความเป็นธรรม จะต้องรับใช้ประเทศชาติด้วยความบริสุทธิ์ใจ รู้จักสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ไม่รีดไถกอบโกย สิ่งสำคัญคือมีสัจจะ พูดจริงทำจริง

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นายสมชาย ขจรศักดิ์ชัย

สังคมไทยทุกวันนี้ที่สับสน
 ประชาชนตาตำตำมุงทำดี
 รัฐบาลพัฒนาน่านาวิตก
 นี้นะหรือคือประชาธิปไตย

ล้วนผู้คนแก่งแย่งแข่งศักดิ์ศรี
 ถึงวันนี้รัฐบาลประสานใจ
 “มัดมือชก” ประชาชนจนเป็นใหญ่
 พี่น้องไทยมาร่วมจิตพิชิตมาร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 77)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งกล่าวถึงสังคมทุกวันนี้มีแต่ความสับสนวุ่นวาย ผู้คนแก่งแย่งชิงดีกัน มีเพียงประชาชนผู้ยากไร้ที่มุงทำความดี ส่วนรัฐบาลบริหารบ้านเมืองไม่มีประสิทธิภาพทำให้ประชาชนเดือดร้อนตกอยู่ในสภาพผู้รับกรรม

หัวข้อ “แพะรับบาป” แต่งโดย นายสมควร เหล่าลาภะ

คนทำผิดคิดร้ายทำลายชาติ	ย่อมพินาศตามกรรมนำสนอง
ทำชั่วทุจริตผิดครรลอง	บาปกรรมต้องส่งผลดลบันดาล
แต่วันนี้กฎแห่งกรรมที่ทำไว้	ต้องเปลี่ยนไปไร้ค่านำสงสาร
คนทำดีถูกตำว่าประจาน	วิชามาร “แพะรับบาป” ทาบทั่วเมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 91)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา ถึงกฎแห่งกรรม ตามธรรมดา เมื่อคนทำชั่วต้องได้รับผลชั่วเป็นการตอบแทนแต่ปัจจุบันนี้คนทำชั่วกลับได้รับผลดีตอบแทน ส่วนคนทำความดีกลับได้รับผลชั่วตอบแทน บทร้อยกรองดังกล่าวนอกจากจะสะท้อนมุมมองหนึ่งในสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ว่าคนในสังคมนิยมชมชอบคนชั่วมากกว่าคนดีแล้วยังสะท้อนให้เห็นว่าจิตใจของมนุษย์นับวันจะถูกกิเลสจุดตั้งให้ต่ำลง

4. การกล่าวเชิงเชิญชวน

การกล่าวเชิญ คือการกล่าวแสดงความปรารถนาเพื่อโน้มน้าว จูงใจให้ทำตาม โดยมีคำว่า “ร่วม” เพื่อแสดงการขอร้องให้ปฏิบัติตาม

บทร้อยกรองที่กล่าวเชิงเชิญชวนมีหลายสำนวน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

ของเก่าแก่ทรงคุณค่าคนนับ	เมื่อนำกลับมาใช้มิไร้ผล
หากรู้ทำรู้ประยุกต์ทั่วทุกคน	สิ่งเก่าวนเวียนใช้ยังให้คุณ
ยิ่งของไทยยิ่งเลิศประเสริฐล้ำ	ใครขออย่าช่วยจรรโลงช่วยส่งหนุ่
เงินบาทค่าเต็มบาทไม่ขาดทุน	ยังช่วยจุนเจือรัฐวิวัฒนา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งบรรยายถึงคุณค่าจากการนำของเก่าที่ไม่ใช้แล้วมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ได้อีกครั้งและกล่าวเชิญชวนให้ใช้ของไทยเพื่อช่วยรัฐบาลประหยัดได้อีกทาง

หนึ่ง บทร้อยกรองนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของคนในสังคมซึ่งตระหนักดีว่าสิ่งของเครื่องใช้และทรัพย์สินล้วนมีคุณค่าควรแก่การถนอมรักษาไว้

หัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” แต่งโดย พระมหาสมหวัง ธีเรสโก

เป็นพ่อบ้านไม่เห็นเป็นพ่อบ้าน
ลูกไม่ตั้งใจศึกษาหาความดี
บ้านจะลุกเป็นไฟไร้สงบ
บ้านสงบพบสุขกว้างสร้างชีวิต

แม่เกียดจรั้นการกิจผิดหน้าที่
ต่างฝ่ายมีบกพร่องสอดคล้องกัน
ครอบครัวพบทุกข์ยิ่งไร้มีขวัญ
ร่วมสร้างสรรคร่วมรัก “สามัคคี”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 90)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งบรรยายถึงปัญหาครอบครัวที่เกิดจากสมาชิกในครอบครัวบกพร่องต่อหน้าที่ กล่าวคือพ่อบ้านไม่ผู้นำครอบครัวที่ดี แม่บ้านไม่ปฏิบัติหน้าที่ของแม่บ้านที่ดี ผู้แต่งกล่าวเชิญชวนให้สมาชิกในครอบครัวร่วมมือกันสร้างความอบอุ่นให้แก่ครอบครัวเพื่อความสุขของทุกคน

5. การกล่าวเชิงตำหนิ

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นายสมชาย หอมกระหลบ

พวกทำลายสัตว์ป่าหน้าหยุดคิด
เป็นสัตว์โลกเหมือนกันไซ้ไรรังควาน
ไล่ล่าช้างเพื่อเงินตราหน้าตำหนิ
งาสุดท้ายที่ชายป่าหน้าตกใจ

สัตว์มีสิทธิ์ก็กลัวตายคล้ายกับท่าน
มิสงสารกันบ้างหรืออย่างไร
ขาดสติเห็นแก่ตัวชั่วใจ
ช้างตัวใหญ่ผายหน้าถ้าสูญพันธุ์

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 99)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งพรรณนาแสดงความรู้สึกห่วงใยสัตว์ป่าและกล่าวตำหนิมนุษย์ที่รังแกสัตว์ป่าทั้งที่ไร้ทางสู้ โดยเฉพาะการไล่ล่าช้างทำให้จวนจะสูญพันธุ์ บทร้อยกรองนี้แสดงให้เห็นว่าสัตว์ป่ากำลังถูกทำลายเพราะมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวและไร้เมตตาธรรม

หัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” แต่งโดย นายสมบุรณ์ นาทีชัยชนะ

พวกขโมยศีลธรรมนำมาขาย
เช่นพระเครื่องมากมายจนเจือ
เอานรกมาขู่ล่อสุดสำห
ไม่ชี้ทางสว่างล้าให้ดำเนิน

มีมากหลายชั่วชาติอนาถเหลือ
บ้างสอนเพื่อกอบโกยขโมยเงิน
ยกสวรรค์ชักพานำขัดเขิน
เลวเหลือเกินนำศาสนามาหากิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 62)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมาโดยกล่าวตำหนิคนที่ขาดศีลธรรมจรรยาบรรณ ใช้หน้าที่เป็นเครื่องแสวงหาทรัพย์สิน เช่น การขายพระเครื่อง การสอนเพื่อหวังทรัพย์ เป็นต้น บทร้อยกรองดังกล่าวสะท้อนความเป็นจริงประการหนึ่งได้เป็นอย่างดี คือ รูปภาพนอกที่ดูดีไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นคนดีที่แท้จริง

การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ

1. การพรรณนาความโดยใช้โวหารเปรียบเทียบ

การนำเสนอโดยการเปรียบเทียบ เป็นการนำเสนอโดยผู้ประพันธ์ได้ยกเอาพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต บุคคล สัตว์ สิ่งของ หรือ สภาพการณ์ต่างๆ มาเปรียบเทียบกับเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอแก่ผู้อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัดและมีความคมคาย การใช้บทเปรียบเทียบนี้ ผู้แต่งไม่บอกตรงๆ แต่จะใช้โวหารเปรียบเทียบให้ผู้อ่านตีความหมายเอง (สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2523 : 160)

บทร้อยกรองที่นำเสนอโดยใช้บทเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อช่วยให้เห็นภาพได้ดียิ่งขึ้น คำเชื่อมโยงระหว่างสองสิ่ง ได้แก่ คำว่า เหมือน ดุจ ดัง เยี่ยง เป็นต้น เรียกว่า การเปรียบเทียบโดยการอุปมา เช่น

บทร้อยกรองหัวข้อ “คู่พระบารมี” นำเสนอโดยการกล่าวเปรียบเทียบให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งโดยไม่ต้องอธิบายหรือขยายความ ดังนี้

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นายยุทธ โตอดิเทพย์

เพ็ญพระจันทร์ส่องหล้าคู่อาทิตย์
ไพยมพรารแสงหิรัญสุวรรณา

วราฤทธิ์เรืองรุ่งแสงรุ่งหล้า
คู่บุญญาบารมีคุ้มชีวิน

น้ำพระทัยสมเด็จพระแม่แม่ไพศาล
เป็นคู่พระบารมีศรีแผ่นดิน

ดูจสายธารสู่สายใจไทยทุกถิ่น
ดับทุกข์สิ้นที่ร้อนก็ผ่อนคลาย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 85)

บทร้อยกรองดังกล่าว สรุปความหมายได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคู่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสมือนกับพระจันทร์กับดวงอาทิตย์เคียงคู่กันให้ความสว่างแก่พื้นโลก สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยอาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินไทยด้วยความรู้สึกที่อบอุ่นและร่วมเย็นภายใต้พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถซึ่ง “ดูจสายธาร” ที่ดับทุกข์ร้อนให้หมดสิ้นลง

บทร้อยกรองหัวข้อ “มัดมือชก” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบความอึดอัดจากการถูกมัดมือชกเหมือนกับความอึดอัดที่มีอยู่ในจิตใจ ดังนี้

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

สภาพที่ไม่มีสิทธิ์คิดต่อสู้อยู่
เหมือนสภาพวิถีชีพถูกบีบรัด
มือถูกมัดปากยังอยู่รู้เรียกร้อง
“สังคมประชาธิปไตย” ควรไผ่คิด

มัดมืออยู่แล้วถูกชกออกอึดอัด
ต้องยืนหยัดอ้อมยอมแพ้แก่ชีวิต
ตามทำนองคลองธรรมอย่าถูกผิด
รู้ใช้สิทธิ์สู้วิถี “เสรีชน”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 80)

บทร้อยกรองดังกล่าว สรุปความได้ว่า สภาพมนุษย์ที่ถูกอำนาจมัดมือ ปิดปากไม่ให้อำนาจทำอะไรได้ ในตอนท้ายผู้ประพันธ์เปรียบเทียบกับสภาพของประชาชนที่ถูกอำนาจทางการเมืองควบคุมไม่ให้ใช้สิทธิ์ตามชอบธรรมได้ บทร้อยกรองดังกล่าวสะท้อนสภาพจิตใจของคนในสังคมที่อึดอัดเพราะอำนาจทางการเมืองจำกัดค่าและเสรีภาพของความเป็นมนุษย์จึงทำได้เพียงเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง

บทร้อยกรองหัวข้อ “คุกแตก” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบสังคมในโลกที่วุ่นวาย เหมือนกับ “คุก” ที่ควบคุมยาก ดังนี้

หัวข้อ “คุกแตก” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วิฒนารมย์

กรงขังโลกโศกสุขทุกขณะ
ดีกรอบกันด้วยนิยามแห่งความดี
โลกวันนี้ร้อนลุกเขี่ย “คุกแตก”
ขอเชิญชวนมาร่วมในดับไฟเปลว

มนุษย์ร่วมพันธะด้วยหน้าที่
ใครหลีกหนีกรอบกรรมว่า “ทำแล้ว”
ความแตกแยกถึงถล่านำสู่เหว
ทุกข์ท่วมเอาจักสูญหายมลายลับ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 90)

บทร้อยกรองข้างต้น สรุปความได้ว่าโลกร้อนรุ่มและขัดแย้งกันเหมือนกับคุกแตก กล่าวคือ ในสังคมมีแต่ความสับสนวุ่นวายและมีคนชั่วอยู่มากจนไม่สามารถควบคุมได้ เช่นเดียวกับ เรือนจำที่มีนักโทษอยู่เป็นจำนวนมาก

บทร้อยกรองหัวข้อ “ช่อฟ้าใบระกา” นำเสนอโดยการใช้ลักษณะที่งดงามของช่อฟ้า ใบระกาเปรียบเทียบกับคนดีนายกอง ดังนี้

หัวข้อ “ช่อฟ้าใบระกา” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

เศษเหล็กหินปูนทรายทั้งหลายนั้น
ยกขึ้นสูงงามล่อเช่นช่อฟ้า
เหมือนคนดีที่ผดุงมุ่งเพียรชอบ
หลอมรวมกรรมนำชีวิตรู้คิดใช้

ยังสร้างสรรค์สูงสุดเกิดคุณค่า
ใบระกางามนักประจักษ์ใจ
หมายประกอบอนาคตสุขสดใส
เกียรติเกิดได้ด้วยกุศลผลความดี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9.2542 : 48)

บทร้อยกรองข้างต้น สรุปความได้ว่าเศษวัสดุก่อสร้างกับคุณธรรมความดี กล่าวคือ เศษเหล็กหินปูนทรายเมื่อรวมกันแล้วสามารถสร้างเป็นช่อฟ้าใบระกาที่งดงามได้ดุจดังคนที่ประกอบแต่คุณงามความดีจนเป็นที่ปรากฏว่ามีเกียรติยศยกย่องนับถือแก่บุคคลทั่วไป บทร้อยกรองดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความคิดอันสูงส่งของมนุษย์ประการหนึ่ง คือ การศรัทธา เชื่อมั่น และเพียรปฏิบัติชอบ อยู่ในกรอบของคุณงามความดี เป็นสิ่งซึ่งสร้างเกียรติให้มนุษย์ได้อย่างแท้จริงและถาวร

การเปรียบเทียบหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบโดยนัยเปรียบเทียบคือคำว่า เป็น เท่า คือ หรือ เปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ เช่น

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบศีลธรรมเป็นเช่น สายน้ำ ช่วยให้บทร้อยกรองมีความหมายลึกซึ้ง ก่อให้เกิดความสงบในจิตใจดังนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายยุทธ โตอติเทพย์

ไฟค้นหาพามนุษย์จุดโลกหลง
นำความร้อนสู่ชีวิตล้วนพิษภัย
ศีลธรรมเปรียบเป็นเช่นสายน้ำ
สันติภาพย่อมประทับกับแผ่นดิน

ในแวดวงวัฏจักรเกินผลักไส
เพราะขาดไร้ศีลธรรมนำชีวิน
ความเย็นจ้ำดับไฟร้อนร้ายสิ้น
หากทุกถิ่นน้อมนำศีลธรรมครอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 85)

บทร้อยกรองดังกล่าว สรุปความได้ว่ากิเลสเหมือนกับไฟที่แผดเผาชีวิตและเปรียบเทียบ ศีลธรรมเหมือนกับสายน้ำที่ให้ความเย็นจ้ำดับไฟและนำสันติภาพมาสู่โลกมนุษย์

บทร้อยกรองหัวข้อ “ชายไต” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบอย่างลึกซึ้ง ถึงความสำคัญ ของอวัยวะในร่างกายของมนุษย์ ดังนี้

หัวข้อ “ชายไต” แต่งโดย นายเกรียงกมล ฐานะ

วิกฤตียุคชายไต <u>อะไหล่มนุษย์</u>	ความชั่วจุดความโลภตั้งซึ่งค้นหา
เกิดเป็นคนเพียงยึดร่างไว้พรางตา	ไยต้องมาขายหนังเนื้อเพื่อประจาน
“แก-เจ็บ-ตาย” สัจธรรมย้ำให้คิด	หยุดพินิจความจริงแห่งสังขาร
เพียงความดีจะคงอยู่คู่กับกาล	ร่างเพียงถ่านคินดินเมื่อสิ้นใจ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองดังกล่าว ใช้คำว่า “อะไหล่มนุษย์” แทน “ไต” ซึ่งเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของ ร่างกายมนุษย์ ในบริบทนี้มุ่งแสดงให้เห็นว่า “ไต” ของมนุษย์มีค่าเทียบได้กับวัตถุชิ้นหนึ่งที่เป็น ได้เพียงสินค้าซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นเงินให้กับเจ้าของที่โลกมาก สร้างความรู้สึกที่น่าหดหู่ใจ

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบนามธรรมกับรูปธรรมได้อย่างกินใจ ดังนี้

หัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แต่งโดย นายวิษณุ พุ่มสว่าง

ศัตรูที่พบกันนั้นเบื้องหน้า
แต่ศัตรูที่ร้ายยิ่งกว่าสิ่งใด
ใช้ “ทางธรรม” ให้เป็นเช่น “อาวุธ”
สุขร้อยรัดกำจัดทราวมงามเฟื่องฟู

มองที่ท่ายังพอรู้ทางสู้ได้
ก็คือ “ไฟระคะบาป” “คราบศัตรู”
ยอมยั้งหยุด “มวลกิเลส” เหตุอดสู
“ชีพไร้หมู่มารผลาญใจ” โลกไม่ร้อน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 59)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งกล่าวแสดงให้เห็นภาพที่ชัดเจนโดยเปรียบเทียบกิเลสคือศัตรูและเปรียบเทียบทางธรรมคืออาวุธที่ต่อสู้และยับยั้งกิเลสไม่ให้เป็นภัยแก่โลกได้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบกิเลสที่มีอยู่ในจิตใจมนุษย์เป็นศัตรูที่น่ากลัว ดังนี้

หัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แต่งโดย นางสุนีรัตน์ เงินพจน์

คนอิจฉาธาร้อนผ่องผืนใต้
คนคอยจ้องของหวงให้จนพอ
แต่ละอองกิเลสเหตุเกิดทุกข์
กำจัดได้ช่วยให้ชนพ้นลำเค็ญ

คนหลายใจภัยแล้วคลาดแคล้วหนอ
คนชอบขบของให้ไปใจรมเย็น
สิ้นไร้สุขคือศัตรูมองไม่เห็น
สงบสะอาดสว่างเป็นสิ่งที่ได้มา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 61)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้เปรียบเทียบ “ละอองกิเลส” ว่าเป็นศัตรูที่คนเรามองไม่เห็น ในบทสุดท้ายได้แสดงสังขธรรมด้วยว่าหากขจัดกิเลสได้หมดสิ้นไปก็จะทำให้จิตใจสงบ บทร้อยกรองนี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าตราบใดที่มนุษย์ยอมให้กิเลสมีอิทธิพลอยู่เหนือจิตใจ กิเลสจะเป็นศัตรูคอยทำให้ชีวิตมีแต่ความลำเค็ญอยู่ตราบนั้น

การเปรียบเทียบไม่มีชีวิตให้เหมือนว่ามีชีวิต เช่น การนำธรรมชาติหรือสัตว์มา
กล่าวเสมือนว่ามีชีวิตเพื่อสร้างเรื่องราวธรรมดาให้น่าสนใจ หรือ การเปรียบเทียบแบบใช้
บุคลากร เช่น

บทร้อยกรองหัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” นำเสนอโดยการสมมติให้แผ่นดินมีชีวิตจิตใจ ดังนี้

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นางสาวจันทร์เพ็ญ จันทนา

โศกกำสรดหัวใจไม่รู้สิ้น	“แม่แผ่นดิน” ซอกซัดต้องร่ำไห้
แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองแผ่นดินไทย	ใครหนอใครเขาตั้งทำมายืดครอง
แผ่นดินนี้ชนโบราณท่านกู่ไว้	หวังจะให้ลูกหลานนั้นปกป้อง
หัวอกแม่เจ็บช้ำน้ำตานอง	วอนพี่น้องอย่าใจร้ายขายแผ่นดิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งกล่าวเปรียบเทียบโดยพรรณนาถึงความรู้สึกของแผ่นดิน
ประหนึ่งว่ามีเลือดเนื้อมีความรู้สึกเหมือนกันกับมนุษย์ที่ “โศกกำสรดหัวใจไม่รู้สิ้น” เพราะลูก
หลานไทยที่อาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินเดียวกันกลับคิดขายแผ่นดินที่ “ชนโบราณท่านกู่ไว้” และ
“หวังจะให้ลูกหลานนั้นปกป้อง” ทำให้หัวอกของแม่ “เจ็บช้ำน้ำตานอง” ซึ่งคนไทยด้วยกันทำได้
แต่เพียง “วอนพี่น้องอย่าใจร้ายขายแผ่นดิน” ให้ช่วยปกป้องแผ่นดินเกิดของตนไว้

การนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งกำหนดสมมติให้หมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง เช่น แสงสว่างเป็นสัญลักษณ์
ของปัญญา เป็นต้น หรือ เปรียบเทียบโดยการใช้สัญลักษณ์

บทร้อยกรองหัวข้อ “ตกรุ่น” นำเสนอโดยการใช้สัญลักษณ์แทนการบอกอายุสิ่งของ ดัง
นี้

หัวข้อ “ตกรุ่น” แต่งโดย นางสาวนันทวรรณ ภูกันงาม

ด้วยเกิดมายากแค้นแสนสับสน	จึงต้องทนใช้ของรุ่นเก่าเก่า
คุณภาพไม่ได้ตั้งใจเรา	ก็ทนเอาแต่มีใช้ไปวันวัน

วิทย์และเทพอยากเก็บทิ้ง
“แอร์ตกรุ่น”พาละเหี่ยเสี่ยทุกวัน

“รถคุณปู่”เอามาวิ่งยั้งขบขัน
แต่เมียฉัน “แอร์ก็”ยังดีนะ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 98)

บทร้อยกรองดังกล่าว กล่าวถึงของใช้ที่เก่า ๆ เสื่อมคุณภาพ ใช้งานไม่ได้ดี แม้เจ้าของอยากเก็บของเก่าทิ้งแต่ก็ต้องฝืนใจใช้ต่อไปเพื่อความอยู่รอด ของใช้ดังกล่าว ได้แก่ วิทย์ แถบ บันทึกละเอียด รถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ผู้แต่งมุ่งนำเสนอให้อ่านตีความสัญลักษณ์ของคำว่า “คุณปู่” ซึ่งความหมายก็คือของเก่าแก่ดังที่กล่าวข้างต้น วรรณคดีผู้แต่งเลือกใช้คำเรียกภรรยาอายุมากกว่า “แอร์ก็” เพื่อสร้างอารมณ์ขบขัน

บทร้อยกรองหัวข้อ “แก้วนี้มีเจ้าของ” นำเสนอโดยการใช้สัญลักษณ์เปรียบเทียบกับสิ่งที่มีมนุษย์ยึดติดเป็นเจ้าของ ดังนี้

หัวข้อ “แก้วนี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายชมพร จือเหลี่ยม

สร้างอำนาจด้วยศีลธรรมนำชาติสุข
เมื่อผู้นำของชาติชนครัทธา
ทุกแก้วในสภามีประวัติ
แท้จริงคือของประชาถ้าจำเป็น

ถึงอยู่ยุคไหนไหนไร้ปัญหา
ยอมนำพาสังคมเราร่วมเย็น
หากเที่ยวจัดให้คนชั่วกลัวทุกข์เข็ญ
อาจได้เห็นพลังทั้งปวงเขาทวงคืน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6.2539 : 76)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งกล่าวถึงลักษณะผู้นำที่ประชาชนครัทธาคือครองอำนาจด้วยคุณธรรม ศีลธรรม จึงจะบริหารสังคมประเทศชาติได้ร่มเย็นเป็นสุข โดยมุ่งนำเสนอให้อ่านตีความเป็นสัญลักษณ์ “แก้ว” ซึ่งมีความหมายแทนอำนาจหน้าที่ในทางการเมือง ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า “อำนาจ” ดังกล่าวเป็นของประชาชนทุกคน ความเชื่อมั่นในพลังอำนาจของปวงชนยอมอยู่เหนือพลังอำนาจทั้งหมดและสามารถนำพาสังคมให้ร่มเย็นได้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” นำเสนอโดยการเปรียบเทียบจากลักษณะอันเป็นธรรมชาติของสัตว์บางชนิดกับลักษณะนิสัยของมนุษย์ ดังนี้

หัวข้อ “ปลิงเหลือบทาก” แต่งโดย นายทวีสิทธิ์ ประคองศิลป์

คนเอาเปรียบคนอื่นจนชื่นชม
ทั้งปกปิดเงินตราโศกอาดูร
เหมือนตัวปลิงดูดเลือดจนเดือดร้อน
เหมือนตัวทากที่ชั่วเกาะตัวคน

ใช้ลิ้นลมหลอกคนจนเสื่อมสูญ
จนต้องพุนทวेषเหมือนเศษคน
เหมือนเหลือบตอนบุกขยี้อย่างปีป
หลีกให้พ้นคนทราวมทั้งสามเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 90)

บทร้อยกรองดังกล่าว สรุปความได้ว่าคนที่เอาเปรียบผู้อื่นจนได้รับความเดือดร้อนเปรียบเสมือนกับสัตว์ดูดเลือด ได้แก่ ปลิง เหลือบ ทาก ที่เกาะกินเลือดมนุษย์จนหมดร่างทำให้ได้รับความเจ็บปวดทรมาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวของคนที่มักเอาเปรียบผู้อื่นอย่างไม่ละอายและไร้คุณธรรม

2. การสร้างสถานการณ์สมมุติ

การนำเสนอแบบสร้างสถานการณ์เป็นการนำเสนอโดยผู้ประพันธ์สร้างสถานการณ์ในรูปแบบต่างๆ มีการลำดับความคิดและเหตุการณ์เป็นเรื่องราวอย่างน่าสนใจเพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกให้กับผู้อ่าน มีบทร้อยกรองที่นำเสนอในลักษณะสร้างสถานการณ์สมมุติดังต่อไปนี้

2.1 การนำเสนอแบบเล่าเรื่อง

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

กร่างานหนักมานานผ่านทุกข์สุข
พลายมานะรู้ใจรับใช้งาน

ร่วมทำนุกครอบครัวทั่วหมู่บ้าน
ทุกกิจการเสร็จได้พอพลายทำ

เมื่อมาถึงวันโชคร้ายของพลายเฒ่า
ครวญเพลงลาจากไพรไจระกำ

เหมือนมีเงามัจจุราชพิฆาตย่ำ
งาสุดท้ายชายป่าชำนาญแลกเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 97)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้นำเสนอด้วยวิธีสร้างสถานการณ์โดย การนำเค้าโครงจากสถานการณ์จริงเกี่ยวกับชีวิตข้างมาสร้างเป็นเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอให้เห็นว่าข้างได้ตรากตรำทำงานหนักมาชั่วชีวิตให้มนุษย์ครั้นอายุมากและหมดประโยชน์ มนุษย์ก็ตอบแทนโดยตัดงาไปขาย หากมองในแง่ของสัตว์ที่มีหัวใจและความรู้สึกเหมือนมนุษย์ก็สามารถสะท้อนความรู้สึกได้อย่างชัดเจนว่าสัตว์เลี้ยงทุกชนิดย่อมรักเจ้าของยอมทำงานให้ด้วยความจงรักภักดีและซื่อสัตย์ แต่มนุษย์ที่ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐบางคนกลับทำร้ายสัตว์โดยไม่นึกสงสารหรือเมตตาแต่อย่างใด ซึ่งหากสัตว์เหล่านั้นหลุดได้ก็คงจะพูดระบายออกมาด้วยความเจ็บปวดยิ่งนัก

หัวข้อ “ชายไต” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

ในอ้อมอกอุ่นอิมพริมาหลับ
ร้องเพลงกล่อมลูกให้หายครวญคราง
จนบัดนี้เศรษฐกิจพิษร้ายส่ง
ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพก่อนชีพวาย

แม่เคยนับดาวเดือนเคลื่อนฟ้ากว้าง
จนใกล้แสงแม่จึงหลับระงับกาย
ครอบครัวย่ำจมอับยับฉิบหาย
แม่เร่ขายไตเปลี่ยนเวียนเป็นเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้นำเสนอแบบสร้างเหตุการณ์โดยสมมุติตัวละครขึ้นและเสนอเรื่องราวตามลำดับ ในบทแรกผู้ประพันธ์สร้างเรื่องให้ผู้อ่านได้สัมผัสกับบรรยากาศครอบครัวที่อบอุ่น แต่ในบทสุดท้ายผู้ประพันธ์ได้สร้างเรื่องให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเศร้าสะเทือนใจเมื่อ “แม่” ต้องขายไตแลกกับเงินมาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งบทร้อยกรองนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในแง่ของความรู้สึกของผู้เป็นแม่ซึ่งมักพลีกายใจ อดทนสู้ความลำบากและเสียสละให้ลูกเสมอแม้ต้องแลกด้วยชีวิต

หัวข้อ “ปาร์กน้ำ” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

วิบากซ้ำกรรมชดพิบัติร้าย
น้ำทะเลล้นท่วมท้นสิ้นพสุธา
หยุดถางป่าพร่าผืนไพรให้รู้คิด
“ปาร์กน้ำ” “น้ำรักป่า” พาสุขยล

ดินทลายโคลนถล่มแทบล่มหล้า
ชั่วพริบตามีความตายหลายร้อยคน
ทุกชีวิตพึงพาผาสุกผล
ชาติยอมผันโศกนาฏกรรมย้อนซ้ำรอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 11. 2544 : 62)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งนำเสนอโดยบรรยายเหตุการณ์น้ำท่วม ทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ ในบทสุดท้ายผู้ประพันธ์ได้กล่าวเตือนด้วยว่าให้ทุกคนหยุดทำลายป่าเพื่อจะได้ไม่เกิดเหตุการณ์โศกนาฏกรรมขึ้นอีกครั้ง บทร้อยกรองข้างต้นสะท้อนเรื่องราวที่น่าสลดหดหู่ใจอย่างที่สุดคือโศกนาฏกรรมในครั้งนี่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวเพียงไม่กี่คนที่ตัดไม้ทำลายป่า

2.2 การนำเสนอแบบสนทนา

หัวข้อ “หาเสียง” แต่งโดย นายสุชาติ ทองด้วง

สวัสดิ์พี่น้องและผองเพื่อน
โปรดเมตตาสงสารคนบ้านเฮา
ผมจะเป็นคนดีมีสัจจะ
เลือกผู้แทนคนนี้อีกสักครา

วันนี้มาเยี่ยมเยือนถึงเรือนเหี้ย
อย่ามัวทำซีมเซาเร่งเข้ามา
จะขุดสระสร้างคลองค้ำครองป่า
จะพัฒนาบ้านเมืองรุ่งเรืองเออ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 80)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งได้นำเสนอแบบสร้างสถานการณ์ด้วยวิธีสร้างบทสนทนาให้เห็นบรรยากาศ เหตุการณ์ที่ผู้แทนราษฎรหาเสียง บทร้อยกรองนี้สามารถสะท้อนให้เห็นว่าหากคนเราไม่มีความรัก และความเมตตาให้แก่กัน คนในสังคมก็จะเป็นแต่ผู้รับมากกว่าผู้ให้ ผลสุดท้ายสังคมและประเทศชาติย่อมไม่มีความเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

การวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในหัวข้อกลวิธีการนำเสนอ จะเห็นว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการนำเสนอแบบตรงไปตรงมา ได้แก่ การพรรณนา และการเล่าเรื่องมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เข้าแข่ง

ชั้นกลอนสดไม่มีเวลาที่จะคิดหาวิธีอื่น ๆ ที่ยากและซับซ้อนเนื่องจากมีเวลาอันจำกัด มีผู้แต่งเพียงบางคนเท่านั้นที่มีปฏิภาณไหวพริบและความคิดสร้างสรรค์อย่างลึกซึ้งคมคาย สามารถคิดกลวิธีที่ยากและซับซ้อน เช่น การนำเสนอแบบสนทนา และการใช้โวหารเปรียบเทียบ เป็นต้น

บทที่ 4

วิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นลักษณะการเขียนโดยใช้ปฏิภาณไหวพริบ ผู้แต่งต้องรวบรวมความคิดเขียนตามหัวข้อที่กำหนดจำนวน 2 บทให้ทันเวลา 10 นาที ผู้แต่งแต่ละคนต้องแสดงความคิดต่อเรื่องราวหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้มีแนวความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันหรือปัญหาเดียวกัน เหมือนและแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

แนวคิดในบทร้อยกรอง นอกจากจะทำให้ผู้อ่านทราบความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ แล้วยังสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจปัญหาเห็นคุณค่าของบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปรากฏแนวคิดด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคม

1. ด้านค่านิยม
2. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
3. ด้านปัญหาสังคม
4. ด้านการเมือง
5. ด้านสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

แนวคิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ปัญหาด้านการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
2. ปัญหาด้านมลภาวะ

แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคม

สังคม เป็นที่รวมของกลุ่มชน อันประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ หลายลักษณะ เช่น ลักษณะประชากร สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532 : 5)

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ด้านค่านิยม

2. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
3. ด้านปัญหาสังคม
4. ด้านการเมือง
5. ด้านสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

1. ด้านค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่บุคคลพอใจ หรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแล้วยอมรับไว้ เป็นความเชื่อ ค่านิยมจะฝังอยู่ในตัวบุคคล ในรูปของความเชื่อตลอดไปจนกว่าจะพบกับค่านิยมใหม่ ดังนั้นค่านิยมของสังคมจึงหมายถึงการรวมค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม กล่าวคือ สมาชิกของสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม หรือควรแก่การปฏิบัติ “สิ่ง” หรือ “สถานการณ์” นั้นๆ ก็กลายเป็นค่านิยมของสังคมนั้นๆ โดยปกติแล้วบุคคลมักจะมีค่านิยมในเรื่องเดียวกัน หรือสิ่งเดียวกันแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพราะแต่ละบุคคลมีความรู้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามบุคคลอาจมีค่านิยมบางเรื่องตรงกันได้ เรียกว่าค่านิยมร่วม (Shared Values) ส่วนมากได้มาจากอิทธิพลของศาสนา ค่านิยมช่วยบุคคลในการตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ช่วยในการเลือกคบคนเลือกทำกิจกรรม ช่วยกำหนดความคิด ตลอดจนช่วยเสริมสร้างหลักศีลธรรม ซึ่งบุคคลจะใช้พิจารณาการกระทำของตนอย่างมีเหตุผล (อุทัย หิรัญโต. 2522 : 56 – 57)

ผู้แต่งคำประพันธ์ใน “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมของสังคม ดังนี้

- 1.1 คนไทยยกย่องการทำความดี
- 1.2 คนไทยนิยมความมั่งคั่งร่ำรวย
- 1.3 การส่งเสริมความคิดอันเป็นประโยชน์

1.1 คนไทยยกย่องการทำความดี

ตัวอย่างที่ 1 การยกย่องความดีเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พื้นฐานสังคมไทยเป็นแบบสังคมชนบท คนไทยมีลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้มีน้ำใจไมตรีมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังตัวอย่างบทร้อยกรองที่ผู้แต่งได้แสดงความชื่นชมกับค่านิยมของคนไทยเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังนี้

หัวข้อ “สายใจไทย” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

รวมคุณงามความดีที่ยิ่งใหญ่
พร้อมช่วยเหลือพร้อมเผื่อแผ่ให้แก่กัน

“สายใจไทย” สายชีวิตรวมจิตมั่น
มิแบ่งชั้นวรรณะประชาชน

พระเทพฯ ทรงชำระสุขในทุกสิ่ง
ตราบหัวใจไทยยังอยู่คู่สกุล

สมเป็นมิ่งขวัญไทยในทุกหน
ชาติแห่งคนไทยย่อมอยู่คู่โลกงาม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 97)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับค่านิยมของสังคมไทยเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยกล่าวชื่นชมมูลนิธิตายใจไทยในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระรัตนราชสุตาสยามบรมราชกุมารีที่ได้ช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยทั่วไป นับเป็นมูลนิธิตายใจที่แสดงให้คนทั่วโลกได้ประจักษ์ว่าคนไทยเป็นผู้ที่มีน้ำใจไมตรีอันดียิ่ง

ตัวอย่างที่ 2 การยกย่องความดีเรื่องความกตัญญู

สังคมไทยมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูกตเวที คือ การให้ความเคารพนับถือและตอบแทนบุญคุณผู้ให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ บิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทั่วไป นับเป็นค่านิยมอันดีงามที่ปลูกฝังกันมาชั่วลูกชั่วหลาน นอกจากนี้คนไทยยังเชื่อว่าความกตัญญูรู้คุณยังเป็นเครื่องวัดความดีงามของคนในสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี”

บทร้อยกรองหัวข้อ “ต่างตอบแทน” ผู้แต่งได้แสดงความชื่นชมต่อค่านิยมเรื่องความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มีพระคุณ ดังนี้

หัวข้อ “ต่างตอบแทน” แต่งโดย นายสุขเกษม นรสิงห์

ตั้งแต่เล็กศึกษาหาความรู้
ได้เงินจากบิดรและมารดา
ครั้งจบมาทำงานการดีแท้
สิ่งนี้มีต้องให้ใครสอนพลัน

จากคุณครูสอนดีมีคุณค่า
นำชื่อหาอุปการณตอนเรียนกัน
ตอบแทนแม่พ่อบ้างรัฐสร้างสรรค์
“สิ่งนี้นั้นคือรู้ขอบต่างตอบแทน”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 99)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นชื่นชมเกี่ยวกับค่านิยมของสังคมเรื่องความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดาและครูอาจารย์ โดยกล่าวว่าบิดามารดาและครูบาอาจารย์ได้เกื้อกูลทุกคนอย่างดีเสมอมานับตั้งแต่เริ่มรับการศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาและทำการงาน ซึ่งได้แสดงข้อคิดเห็นว่าการทดแทนบุญคุณต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณเป็นคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามที่ทุกคนสามารถรู้ได้เองโดยมิต้องให้ผู้อื่นสอน

1.2 คนไทยนิยมความมั่งคั่งร่ำรวย

โดยธรรมชาติสังคมไทยนิยมยกย่องการมีฐานะมั่นคง คนที่ร่ำรวยมีฐานะย่อมได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติ

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” ผู้แต่งแสดงความคิดเห็นต่อด้านค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับการนิยมความมั่งคั่งร่ำรวย ดังนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายกมล วีรวงศ์

โลกของอุตสาหกรรมนำสมัย
เห่อของนอกถิ่นของไทยไม่นำพา
 เราเคยอยู่ร่มเย็นเป็นธรรมชาติ
 มีชีวิตจิตใจใคร่เอื้ออำนวย

คนคลังไคล้วัตถุธรรมสิงหน้าหน้า
แสวงหาความมั่งคั่งหวังร่ำรวย
 น้ำสะอาดขุนเขาป่าท้องฟ้าสวย
 โปรดเถอะช่วยศีลธรรมนำกลับมา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 86)

บทร้อยกรองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยนิยมความมั่งคั่งร่ำรวยและให้ความสำคัญกับวัตถุ ดังนั้น เมื่อวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยจึงทำให้คนไทยมีความคิดทางด้านวัตถุได้ง่ายเพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งซึ่งแสดงให้ผู้อื่นเห็นถึงความมีฐานะได้เป็นอย่างดี

1.3 การส่งเสริมความคิดอันเป็นประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมความคิดอันเป็นประโยชน์ที่ปรากฏใน “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ในเรื่องค่านิยมมีเพียงหัวข้อเดียวคือ “การส่งเสริมเรื่องการประหยัด” ดังนี้

การส่งเสริมเรื่องการประหยัด

แต่เดิมเมื่อของใช้หมดประโยชน์ลงก็อาจต้องทิ้งไปแต่ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีรีไซเคิลได้เข้ามามีบทบาททำให้คนไทยมีความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนสิ่งของที่ใช้แล้วให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อีกครั้ง ผู้แต่งสนับสนุนการประหยัดดังเห็นได้จากตัวอย่างบทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” ต่อไปนี้

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย อ่ำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

นำ...ของเก่ามาใช้ใหม่รีไซเคิล
ที่...จะทิ้งเก็บไปได้พัฒนา
ให้...หลักการพร้อมสรรพกับชีวิต
ประโยชน์...มีมากล้นเพื่อคนไทย

สิ่ง...เก่าเกินประยุกต์ใช้มีไร้ค่า
ใช้...จนกว่าสูญตามความเป็นไป
เกิด...แนวคิดสร้างสรรค์ทันสมัย
คุณค่า...ในความนิยมควรรชมเออ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 77)

บทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” แสดงแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมเรื่องการประหยัดคือการดัดแปลงปรับเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่อ่อน

ของเก่าเก่าทรงคุณค่าคณานับ
หากรู้ทำรู้ประยุกต์ทั่วทุกคน
ยิ่งของไทยยิ่งเลิศประเสริฐล้ำ
เงินบาทค่าเต็มบาทไม่ขาดทุน

เมื่อนำกลับมาใช้มีไร้ผล
สิ่งเก่าวนเวียนใช้ยังให้คุณ
ใคร่ขออย่าช่วยจรรโลงช่วยส่งหนุน
ยังช่วยจุนเจือรัฐวิวัฒนา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้นแสดงแนวคิดที่นอกจากการรีไซเคิลจะช่วยส่งเสริมด้านค่านิยมและความคิดสร้างสรรค์แล้วยังสร้างประโยชน์แก่สังคมไทยด้านเศรษฐกิจช่วยส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของบ้านเมืองดีขึ้น

2. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนี้

- 2.1 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 2.2 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ไทยมีวัฒนธรรมอันดีงามมีคุณค่าเป็นมรดกตกทอดมาหลายยุคหลายสมัย แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมไทยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทย ประกอบกับความเจริญทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านการสื่อสาร สภาพวัฒนธรรมไทยในปัจจุบันจึงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งแตกต่างจากสังคมยุคก่อนมาก

ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเห็นที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ดังตัวอย่างดังนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นายกมล วีรวงศ์

โลกของอุตสาหกรรมนำสมัย
เห่อของนอกถิ่นของไทยไม่นำพา
 เราเคยอยู่ร่วมเย็นเป็นธรรมชาติ
 มีชีวิตจิตใจใครเอื้ออำนวย

คนคลังไคล้วัตถุธรรมสิ่งนำหน้า
แสวงหาความมั่งคั่งหวังร่ำรวย
 น้ำสะอาดขุนเขาป่าท้องฟ้าสวย
 โปรดเถอะช่วยศีลธรรมนำกลับมา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 86)

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” ผู้แต่งมีความคิดไม่เห็นด้วยกับวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง โดยกล่าวถึงสภาพผู้คนซึ่งหลงใหลวัฒนธรรมวัตถุทางตะวันตกและแสวงหาความร่ำรวย แสดงให้เห็นว่าคนไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความดีงามและไม่นิยมใช้ชีวิตเรียบง่ายเหมือนแต่ก่อน

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นายสมชาย ขจรศักดิ์ชัย

ความเจริญรุ่งเรืองบ้านเมืองนี้
 วัฒนธรรมล้ำเลิศประเสริฐงาม
 แต่วันนี้เมืองเด่นเห็นถนัด
 “ฝุ่นจากเมือง” เรื่องรุ่งมุงนิยม

สมศักดิ์ศรีขึ้นชื่อคือ “สยาม”
 ล้วนสมนาม “เมืองไทย” ได้ชื่นชม
 ยุคโลกาภิวัตน์นำสุขสม
 สิ่งโสมมจมอยู่มิรู้จาง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 77)

บทร้อยกรองข้างต้นกล่าวถึงวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมทางตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดปัญหาขึ้นในที่สุด ผู้แต่งเปรียบสิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงนั้นว่า “ฝุ่นเมือง”

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

เทคโนโลยี คือ กระบวนการหรือวิธีการและเครื่องมือที่นำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่นๆมาผสมผสานประยุกต์หรือใช้งานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2541 : 30) กล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือ เทคโนโลยีเปรียบเสมือนศิลปวิทยาการในการนำความรู้ที่ได้ค้นพบทางวิทยาศาสตร์มาใช้ให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจ

ปัจจุบันความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยมีความก้าวหน้ามากขึ้น ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดังตัวอย่างบทร้อยกรองต่อไปนี้

บทร้อยกรองหัวข้อ “รีไซเคิล” ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดสนับสนุนการ “รีไซเคิล” อันเป็นวิธีการแปรสภาพวัสดุ กล่าวคือใช้เทคโนโลยีทางด้านอุตสาหกรรมเปลี่ยนรูปของเสียมาใช้ประโยชน์ได้นับเป็นการสร้างผลดีต่อประเทศชาติหลายด้าน ดังบทร้อยกรองที่กล่าวถึงการรีไซเคิล ที่ว่า

หัวข้อ “รีไซเคิล” แต่งโดย นายประสิทธิ์ บุญวงศ์

รัฐต้องการเพื่อให้ไทยประหยัด
ของใช้แล้วอย่าทิ้งไปให้ไกลตน
สำนักงานกระดาษให้ใช้สองหน้า
รีไซเคิลคือวงจรย้อนทวี

ปฏิบัติเพื่อให้ได้เป็นผล
เข้าเครื่องกลทำใหม่ใช้อีกที
นำกลับมาใช้ใหม่ให้เต็มที่
สร้างผลดีปรากฏลดต้นทุน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 78)

บทร้อยกรองดังกล่าวสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า โดยนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการ “รีไซเคิล” เพื่อประหยัดทรัพยากร ซึ่งนับเป็นวิธีการที่ช่วยประเทศชาติประหยัดได้ทางหนึ่ง

บทร้อยกรองหัวข้อ “ตกรุ่น” ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการสื่อสารโทรคมนาคมว่า ทำให้การติดต่อสื่อสารดำเนินไปอย่างรวดเร็วเรียกได้ว่าเป็นยุคข่าวสารข้อมูลหรือยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลที่สื่อถึงกันอย่างรวดเร็วส่งผลให้การทำงานหรือการค้าที่มั่นคงประสบความสำเร็จได้ตลอดเวลา บางครั้งไม่อาจตั้งตัวได้ทัน ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมให้คนในสังคมมีความตื่นตัว ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์บ้านเมืองอยู่เสมอ ดังบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “ตกรุ่น” แต่งโดย นางลัดดา กาญจนวิเศษฐผล

ยุคเรื่องราวข่าวสารงานเร่งรีบ
เศรษฐกิจเกินพิกัดรัดรอบตัว
หากเกิดเป็นคนไทยสมัยนี้
“อินเทอร์เน็ต” ก้าวหน้าโลกทำลาย

สังคมบีบสับสนจนปวดหัว
จากครอบครัวสู่ประเทศเหตุวุ่นวาย
ข่าวสารมีแรงช่วยอำนวยความสะดวก
ไม่ชวนชววย “ตกรุ่น” ไปเสียใจเออย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 77)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้เขียนแสดงแนวคิดเกี่ยวกับผลความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคมยุคข่าวสารข้อมูล โดยให้แง่คิดว่า หากไม่ชวนชววยเรียนรู้ไว้ อาจทำให้ตกรุ่น หรือ “ตกรุ่น” ได้

บทร้อยกรองหัวข้อ “ชายไต” ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับผลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการแพทย์ ดังนี้

หัวข้อ “ชายไต” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

อวัยวะสามสิบสองของมนุษย์
ข่าว “ชายไต” ครึกโครมถล่มทรวง
ถามมนุษย์มากน้ำใจไฟไลฟิลาส
ไตมนุษย์หลุดนิยามความสำคัญ

วิเศษสุดรักแสนและแหนหวง
ราวปลิดดวงใจไปให้ใครกัน
ถานักวิทยาศาสตร์อาจรังสรรค์
จึงแบ่งปันเพื่อช่วยผู้ป่วยไต

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 83)

บทร้อยกรองข้างต้นปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับผลของความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์ทำให้มีเครื่องมือที่ทันสมัยสามารถเปลี่ยนไตเพื่อช่วยเหลือชีวิตผู้ป่วยได้สำเร็จ

3. ด้านปัญหาสังคม

แม้เมืองไทยเป็นประเทศที่พลเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงนับเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาของโลก แต่ประเทศไทยกลับประสบปัญหาทางสังคมรุนแรงขึ้นทุกวัน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยมีประชากรเพิ่มขึ้นประการหนึ่ง ทำให้เกิดการแก่งแย่งทรัพยากรเพื่อความอยู่รอด ก่อให้

เกิดปัญหาทางสังคมต่อเนื่องกันไม่มีที่สิ้นสุด ประการที่สองอาจเป็นเพราะเมืองไทยกำลังพัฒนาทางด้านวัตถุอย่างต่อเนื่องไปอย่างไม่ขาดระยะ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

แนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาสังคมในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ แสดงถึงความห่วงใยต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 3.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจ
- 3.2 ปัญหาครอบครัวแตกแยก
- 3.3 ปัญหาสังคมเสื่อมโทรม
- 3.4 ปัญหาเกี่ยวกับสตรี
- 3.5 ปัญหาทางศาสนา

3.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกในสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างราบรื่นและมีความสุข ดังนั้นเมื่อภาวะเศรษฐกิจประสบปัญหาที่ย่อมส่งผลให้คนในสังคมมีชีวิตความเป็นอยู่ไม่ราบรื่น ประสบกับความทุกข์ยาก

เศรษฐกิจของประเทศมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุดหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงเร่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อความคล่องตัวในการบริหารประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไป ได้พัฒนาประเทศโดยเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม ช่วยรักษาระดับความเจริญทางเศรษฐกิจ และกระจายรายได้ให้ประชาชนอย่างกว้างขวาง แต่กระนั้นประชาชนก็ยังมีรายได้แตกต่างกันมาก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยไม่มีความพร้อมในการที่จะเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมไปเป็นภาคอุตสาหกรรม นับเป็นปัญหาทางการเมืองและเศรษฐกิจในระยะเวลายาว

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังนี้

หัวข้อ “แพะรับบาป” แต่งโดย พระมหาสมหวัง ธีเรสโก

เกิดเป็นไทยในยุคที่ขุกเขี้ยว
ภาษีเพิ่มค่าเงินด้าซ้ำเติมมา

ทุกข์ลำเค็ญโอบล้อมทุกหย่อมหญ้า
ชาวประชาเดือดร้อนชีพอ่อนแรง

หากกินเกลือต่างข้าวได้จะไม่บ่น
แพะรับบาปรับกรรมหนี้สำแดง

ยิ่งอับจนยิ่งคับใจไทยทุกแห่ง
ข้าวของแพงคงซ้ำกินน้ำตา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 90)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งได้แสดงความทุกข์ยากของประชาชนเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยได้แสดงความคับแค้นใจของประชาชนที่ต้องรับเคราะห์กรรมจากผลการกระทำที่ตนมิได้ก่อขึ้น

หัวข้อ “แพะรับบาป” แต่งโดย นายวันชัย ตั้งทรงจิตร

รัฐบาลบริหารงานเสียหาย
มรสุมเศรษฐกิจล้วนพิษภัย
ค่าเงินบาทลอยตัวกลัวชาติล่ม
แพะรับบาปราษฎรนอนครวญคราง

ผลมากมายทุกสิ่งแสนยิ่งใหญ่
ก่อผลให้อับจนไร้หนทาง
ต่างชาติข่มไทยครองแต่หมองหมาง
ทุกข์ไม่สร้างฝีมือใครให้คิดเอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 9)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีความคิดขัดแย้งกับรัฐบาลที่บริหารงานไม่มีประสิทธิภาพทำให้ประชาชนเดือดร้อน ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ค่าเงินบาทลอยตัว สร้างความรู้สึกเจ็บปวดและซ้ำใจให้กับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” แต่งโดย นายวันชัย ตั้งทรงจิตร

กินเลือดบนความทุกข์ของผู้อื่น
ประชาชนยากไร้ควรไต่รตรอง
รัฐบาลเปรียบเป็นเช่นเหลือบทาก
เป็นเรื่องที่ยอมรับน่าอับอาย

ล้วนขมขื่นทำใจให้หม่นหมอง
ปลิงเหลือบทากคอยจ้องแต่ทำลาย
ความลำบากพาไทยให้ล่มสลาย
เหมือนสัตว์ร้ายเห็นแก่ตัวสุดชั่วเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 92)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจด้วยความหวัง โดยเปรียบเทียบ ปลิง เหลือบ ทาก เหมือนกับรัฐบาลที่เอาเปรียบประชาชนทำให้ประชาชน

ประสบกับความทุกข์ยาก และประเทศชาติล่มสลาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขมขื่นได้อย่างชัดเจน

หัวข้อ “ขายไต” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

ในอ้อมอกอุ่นอ้อมพริ้มตาหลับ	แม่เคยนับดาวเดือนเคลื่อนฟ้ากว้าง
ร้องเพลงกล่อมลูกให้หายครวญคราง	จนใกล้สว่างแม่จึงหลับรับกาย
จนบัดนี้เศรษฐกิจพิษร้ายส่ง	ครอบครัวลงมูมอับยับฉิบหาย
ต้องปรับเปลี่ยนอาชีพก่อนชีพวาย	แม่เร่ขายไตเปลี่ยนเวียนเป็นเงิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งได้แสดงแง่มุมของปัญหาความยากจนซึ่งเป็นผลกระทบจากภาวะทางเศรษฐกิจ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ของมารดาผู้หนึ่งที่ต้องยอมขายไตเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว นับเป็นบทร้อยกรองที่สร้างความรู้สึกสะเทือนใจให้ผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง

3.2 ปัญหาครอบครัวแตกแยก

สภาพครอบครัวแตกแยกเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยบ่อยครั้ง สาเหตุของปัญหามีหลายประการ เช่น ปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจทำให้ขาดความพร้อมในการสร้างครอบครัว เป็นต้น เมื่อครอบครัวแตกแยกจึงส่งผลให้เยาวชนผู้ต้องตกอยู่ในสภาพปวดร้าว เพราะขาดความรักความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ เยาวชนต้องขาดโอกาสหลาย ๆ ด้าน สภาพปัญหาดังกล่าวเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีทัศนคติที่ขัดแย้งต่อสังคมได้ง่าย จึงอาจทำให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นตามมา

ผู้แต่งแสดงความห่วงใยเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวแตกแยก ดังตัวอย่างบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” แต่งโดย ว่าที่ ร.ต. พิทักษ์ บุญยโสภาส

พ้อกับแม่หย่าร้างหนทางผิด	สร้างวิฤติแก่ลูกน้อยพลอยหมองหม่น
บ้านเคยอุ่นกลับร้อนใจตั้งไฟลน	ความทุกข์ทนผลอนาถแทบขาดใจ

บ้านแตกสาแหรกขาดอนาถนัก
อย่าสร้างสิ่งเป็นปัญหาน่าห่วงใย

โอบความรักเพื่อลูกน้อยพลอยสดใส
รักเป็นภัยอย่าไฝ่สร้างหนทางเลว

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8 . 2541 : 88)

บทร้อยกรองหัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” เป็นบทร้อยกรองที่สร้างความรู้สึกหดหู่ใจให้กับผู้อ่าน เพราะได้แสดงแนวคิดอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสภาพปัญหาครอบครัวแตกแยกอันเกิดจากการหย่าร้าง เยาวชนผู้รับเคราะห์จึงขาดความรักความอบอุ่น ขาดการอบรมดูแลเอาใจใส่ จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น กล่าวได้ว่าอาจเป็นปัญหาในระดับชาติได้หากไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันที่ นับเป็นเรื่องน่าห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง

3.3 ปัญหาสังคมเสื่อมโทรม

ปัญหาสังคมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากสังคมกลุ่มย่อยแล้วส่งผลต่อสังคมในระดับกว้างขึ้น เช่น ปัญหาครอบครัวอาจทำให้เยาวชนขาดความอบอุ่นและเลือกทางชีวิตผิดพลาด ก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี เป็นต้น ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาก็จะถูกส่งสมจนกระทั่งเกิดเป็นปัญหาสังคมเสื่อมโทรมหลอมพฤติกรรมของบุคคลจนเกิดเป็นปัญหาที่แก้ไขลำบาก อีกทั้งจะเกิดการถ่ายทอดแบบอย่างที่ไม่ดีไปสู่สังคมซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ผู้แต่งได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับปัญหาสังคมเสื่อมโทรม ดังแนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรองต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาโสเภณี เด็กขาดความอบอุ่น ยาเสพติดและโจรผู้ร้าย
หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นายณรงค์ อิ่มเย็น

“ฝุ่นแห่งเมือง” หลากเรื่องราวรุมฉาวโฉ่	เช่นเรื่องโสเภณีมีปัญหา
เด็กเร่ร่อนต้องจรจัดขัดเคืองตา	ผู้ติดยาติดเฮดส์เหตุวุ่นวาย
ทั้งโจรจริงโจรผ้าเหลืองโจรเครื่องแบบ	ทุกสิ่งแทบทำให้ไทยเสียหาย
ใช้ธรรมะชำระล้างทางอบาย	สร้างกฎหมายกฎหมายสงเคราะห์ตามสมควร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 80)

บทร้อยกรองดังกล่าว แสดงแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับปัญหาสังคม โดยกล่าวเปรียบเทียบ “ฝุ่นเมือง” เป็นปัญหาสังคมด้านต่างๆ อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความวุ่นวายทำให้

ประเทศชาติเสียหาย ผู้แต่งได้เสนอแนะให้คนในสังคมแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมะชำระล้างกิเลส
ที่มีอยู่ในจิตใจเพื่อความสงบสุขของสังคม

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาโจรผู้ร้าย

โจรผู้ร้ายเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ซึ่งนับวันได้ทวีความรุนแรงขึ้นในสังคม
การกระทำที่อุกอาจของโจรผู้ร้าย แสดงให้เห็นว่าสังคมเสื่อมลงและบ้านเมืองทุกวันนี้มีคนชั่ว
ปะปนกับคนดีอยู่ทั่วไป ทำให้กฎหมายควบคุมได้ยาก

บทร้อยกรองที่แสดงแนวคิดที่เป็นห่วงเกี่ยวกับปัญหาโจรผู้ร้ายที่อาจส่งผลร้ายต่อ
ประเทศชาติ ดังนี้

หัวข้อ “คุกแตก” แต่งโดย นายกมล วีรวงศ์

เมื่อบ้านเมืองมีปัญหาสารพัด

อาชญากรรมนำหน้านาเบื่อนัก

สถานที่คุมขังยังมีน้อย

หากคุกแตกแหกออกมา...ประชาชน

เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานหนัก

ทั้งพวกลักขโมยทรัพย์-พวกอับจน

จับกันบ่อยทั้งจำ-ปรับดู सबสน

คงปีป่นเพราะโจรกรรมทำลายเมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 89)

บทร้อยกรองหัวข้อ “คุกแตก” ผู้แต่งมีความห่วงใยเกี่ยวกับ ปัญหาโจรผู้ร้ายที่มีอยู่มาก
ทำให้สังคมควบคุมด้วยความยากลำบาก เกิดความวุ่นวาย กล่าวได้ว่าหากโจรผู้ร้ายหนีออกมา
จากที่คุมขังก็อาจทำให้บ้านเมืองประสบปัญหาเพราะมีโจรผู้ร้ายเต็มเมือง

3.4 ปัญหาเกี่ยวกับสตรี

ปัญหาที่เกี่ยวกับสตรีเป็นลักษณะของพฤติกรรมของสตรีที่ผิดไปจาก
แบบที่สังคมยอมรับ อาจเป็นเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจที่เป็นสาเหตุให้สตรีมีพฤติกรรมผันแปร
ไป เช่น สตรีที่อยู่ในวงการนักแสดงต้องเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิดนับเป็นกลุ่มสตรีที่มี
โอกาสได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวได้มากที่สุด

บทร้อยกรองที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของสตรี ดังตัวอย่างต่อไปนี้
หัวข้อ “ตกรุ่น” แต่งโดย นายสุชาติ ทองด้วง

เหมือนไม่มีราคาสินค้าเก่า
คงไม่เหมือนของใหม่ที่คล้ายกัน
จึงเปลือยผ้าเปลือยผ่อนนอนเปลือยร่าง
ยุค “ตกรุ่น” ตกกระป๋องของดารา

แม้จะเอามาล้างสร้างสีสน
แต่ลวดลายเหล่านั้นมันแปลกตา
เลียนแบบอย่าง “เด็กรุ่นใหม่” ไร้เดียงสา
คือแก้ผ้าเปลือยกายขายร่างกิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 78)

บทร้อยกรองดังกล่าวผู้แต่งแสดงความหุดหู่ต่อพฤติกรรมของดาราในวงการบันเทิงซึ่งเกิดปัญหาทางการเงินบีบคั้นให้ต้องตัดสินใจทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ นับเป็นบทร้อยกรองที่สร้างอารมณ์สะเทือนใจให้กับผู้อ่าน เพราะแสดงให้เห็นว่าสตรีไทยกลุ่มหนึ่งอยู่ในสังคมอย่างเป็นฝ่ายเสียเปรียบเสมอ

3.5 ปัญหาทางศาสนา

พุทธศาสนามีอิทธิพลเหนือจิตใจของพุทธศาสนิกชนทั่วไป ดังนั้น ปัญหาทางศาสนาย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของชาวพุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตรง ซึ่งได้แก่ นักบวช หรือ พุทธศาสนิกชน เป็นต้น

ผู้แต่งได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับปัญหาทางศาสนา ดังตัวอย่างบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “ข้อฟ้าโบระกา” แต่งโดย นายเกรียงกมล ฐานะ

วัดวังเวงไร้สำเนียงเสียงธรรมะ
เมื่อคนเสื่อมศาสน์จึงสูญพูนโศกา
“ข้อฟ้า” สูงใจคนต่ำยำเรื่องชั่ว
“โบระกา” ต่าง “พุทธพจน์” ฟังจดจำ

“เณร-ชี-พระ” ต่างยึดมั่นในตักหา
คงถึงคราวิบัติสิ้นแผ่นดินธรรม
ชนเมามัวหลงผิดคิดถล่ำ
เพื่อน้อมนำคนทุกผู้สู่ “นิพพาน”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2542 : 81)

บทร้อยกรองหัวข้อ “ข้อฟ้าโบระกา” กล่าวถึง ผู้ทำให้พุทธศาสนามัวหมอง ผู้แต่งได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัจจุบันพุทธศาสนากำลังถูกทำลายโดยผู้อยู่ในสมณะเพศที่มีจิตใจชั่วช้า

มัวเมาในตัณหา ซึ่งไม่รู้จักชำระล้างจิตใจและปฏิบัติหน้าที่ในพุทธศาสนาด้วยความดีงาม ส่งผลให้ศาสนาต้องเสื่อมเสีย

หัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” แต่งโดย นายศราวุธ สุทธิรัตน์

ห่มผ้าเหลืองตีหน้าว่าคร่ำเคร่ง
ใช้ศีลธรรมเป็นเครื่องมือซื้อเงินตรา
เราชาวพุทธใช้สติตรองถี่ถ้วน
ช่วยเชิดศาสนาล้ำค่าอันเป็นคุณ

ให้คนเกรงบารมีที่แกร่งกล้า
เราเรียกว่าโจรร้ายในคราบบุญ
อย่าหลงมัวลมารร้ายให้นำหนูน
เพื่อจักหมุนล้อแห่งธรรม์ถูกรรลอง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10 . 2543 : 60)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึง พระสงฆ์ที่ครองตนไม่เหมาะสมกับสมณะเพศ ต้องการลาภ ยศ สรรเสริญ ประพฤติผิดครรลอง อันเป็นสาเหตุให้ศาสนาหมัวหมอง

4. ด้านการเมือง

การเมืองเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งในระบบสังคม การเมืองเป็นกลุ่มกิจกรรมกลุ่มหนึ่งของมนุษย์ ประกอบด้วย บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ หรือกลุ่มคนในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ หรือการตัดสินใจทางด้านการบริหาร การปกครอง และการควบคุมการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคม (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 40)

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสด”ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่เกี่ยวกับการเมือง ตามหัวข้อต่อไปนี้

- 4.1 การเลือกตั้ง
- 4.2 การปกครองแบบประชาธิปไตย
- 4.3 ลักษณะผู้บริหารประเทศที่พึงประสงค์

4.1 การเลือกตั้ง

ก่อนการเลือกตั้งทุกครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างเสนอนโยบายต่างๆ เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือ แต่เมื่อได้เข้าไปดำรงตำแหน่ง นักการเมืองส่วนใหญ่กลับไม่รักษาคำพูด ไม่ได้ทำตามนโยบายที่รับปากไว้กับประชาชน จึงทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บทร้อยกรองที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับการเลือกตั้ง มีดังนี้

หัวข้อ “ต่างตอบแทน” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

“เขา”บอกว่าจะยึดถือความซื่อสัตย์	“เขา”บอกว่าจะนำรัฐพัฒนาผล
“เขา”บอกว่าจะกอบกู้เพื่อผองชน	“เขา”คือคนที่ต้องการฐานคะแนน
“เรา”เลือก “เขา”เข้าไปใช้อำนาจ	“เรา”มีอาจมีสุขกลับทุกข์แสน
“เรา”คนจนสิ้นหวังยังขาดแคลน	“ต่างตอบแทน”ดังพูดไว้ใช่ใหม่เอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 97)

บทร้อยกรองข้างต้นแสดงแนวคิดเรื่องการเมืองกับการเลือกตั้ง โดยไม่เห็นด้วยที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ต่างหากคะแนนเสียงโดยให้คำมั่นสัญญาต่อประชาชนว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น แต่ในที่สุดนักการเมืองกลับไม่รักษาคำพูด นอกจากนี้ยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารบ้านเมืองทำให้ประชาชนต้องได้รับความเดือดร้อน สะท้อนให้เห็นความรู้สึกที่อัดอั้นตันใจของคนในสังคมได้อย่างชัดเจน ดังบทร้อยกรองข้างล่างนี้

หัวข้อ “หาเสียง” แต่งโดย นายสุขุม คำภู่ออน

เป็นผู้แทนเข้าสภาหาโอกาส	มิเคยขาดลีลาการหาเสียง
พูดจาอ่อนน้อมดูพร้อมเพรียง	ใจจริงเอียงพูดพรัไม่ทำตาม
คุณผู้แทนเราผู้ทนฟังฟังพูด	หน้าบึ้งบุดใครหนอเราขอถาม
ประชาชนทั้งประเทศทั้งเขตคาม	หลงใหลยามฟังคำคมล้วนลมลวง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 4. 2537 : 79)

4.2 การปกครองแบบประชาธิปไตย

รัฐบาลแบบประชาธิปไตยเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ปวงชนจึงเป็นเจ้าของอำนาจประชาธิปไตยและเป็นผู้คอยควบคุมรัฐบาล มีสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย ไม่ใช่ต้องทำตามคำสั่งหรือความต้องการของคนใดคนหนึ่งทีควบคุมให้ปฏิบัติ รัฐบาลจึงควรยึดมั่นในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ตั้ง

บทร้อยกรองที่ผู้แต่งแสดงแนวคิดเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตย
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นางสาวจิรนนท์ ชุ่มเพ็งพันธ์

“มัดมือชก” บังคับกราดอำนาจสั่ง	คนข้างหลังนั่งนิ่งดิ่งได้ไหม
ระบบนี้อย่างนิยมสังคมไทย	ควรจักให้เสียงสิทธิ์คิดไตร่ตรอง
เพราะเสรีคือความหวังคนทั้งชาติ	ยึดอำนาจอธิปไตยไทยหมั่นหมอง
“ผู้นำ”ควรรู้ผิดถูกปลุกครรลอง	ต่างชาติมอง “ประชาธิปไตย”เต็มใบจริง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 79)

บทร้อยกรองดังกล่าวปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครองซึ่งผู้แต่งไม่เห็น
ด้วยกับการบริหารประเทศที่ไม่เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ เพราะผู้นำยังใช้อำนาจบริหาร
แบบเผด็จการ

4.3 ลักษณะผู้บริหารประเทศที่พึงประสงค์

ในสังคมประชาธิปไตย นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ประชาชน
คาดหวังว่านายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้มีคุณธรรมสูง สามารถ
บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติ

บทร้อยกรองที่ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะผู้บริหารประเทศที่พึงประสงค์ มีดังนี้

หัวข้อ “แก้อี้นี้มีเจ้าของ” แต่งโดย นายสมควร เหล่าลาภะ

แก้อี้นี้มีใครเล่าเป็นเจ้าของ	ผู้หนึ่งต้องเป็นใหญ่ในสยาม
มีคุณธรรมมีความรู้คู่ควรนาม	จึงสร้างความภูมิใจให้ผู้คน
หากเป็นใหญ่ไว้ธรรมครองอำนาจ	ประเทศชาติคงย่อยยับและสับสน
เป็นผู้ใหญ่ไว้ศีลธรรมประจำตน	อย่าเอากันนั่งแก้อี้ขี้เมือง

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 76)

บทร้อยกรองดังกล่าวปรากฏแนวคิดเรื่องการเมืองและผู้นำซึ่งมีอำนาจหน้าที่สูงสุดใน
การบริหารปกครองประเทศโดยกล่าวถึงผู้บริหารประเทศว่าควรมีลักษณะที่พึงประสงค์กล่าวคือ
ต้องมีคุณธรรมและความรู้ความสามารถบริหารบ้านเมืองให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

หัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” แต่งโดย นายกมล วีรวงศ์

เมื่อบ้านเมืองเข้าสู่ยุคความซุกเข็ญ
บ้างก็หมายแบ่งเขตประเทศไทย
เมื่อเข้ายุคบ้านแตกสาแหรกขาด
ราษฎรเจียบเหงาและเปล่าเปลือย

นักการเมืองต่างก็เน้นความเป็นใหญ่
ไม่มีใครสงสารเห็นบ้านเมือง
ประเทศชาตินำอดสูหมตฟูเฟื่อง
นี้เป็นเรื่องของเมืองไทยไอเอ็มเอฟ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 8. 2541 : 89)

บทร้อยกรองหัวข้อ “บ้านแตกสาแหรกขาด” ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับนักการเมืองที่บริหารบ้านเมืองให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ ประเทศชาติเป็นหนี้สิน ส่งผลให้ผู้คนต่างต้องดิ้นรนหาทางเอาตัวรอด ทำให้บ้านเมืองตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด สะท้อนความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมืองว่าเป็นเรื่องน่าเวทนายิ่งนัก

5. แนวคิดด้านสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

5.1 สถาบันชาติ

เรื่องราวทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่า คนไทยหวงแหนและปกป้องรักษาแผ่นดินไว้ยิ่งชีวิต ยอมอุทิศร่างกายเพื่อปกป้องดินแดนของตนไว้ให้พ้นจากการรุกรานของผู้อื่น จากอดีตที่เคยมีมาเป็นอุทธาหรณ์เตือนใจคนทั้งชาติให้รู้จักสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างดี ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์ไทยมีอิทธิพลทำให้คนไทยมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น

ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันชาติ บ่งบอกถึงความภาคภูมิใจและความศรัทธาในเอกราชของชาติไทย ดังตัวอย่างบทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “รอยประวัติศาสตร์” แต่งโดย พระมหาสมหวัง ธีเรสโก

จากเลือดเนื้อเชื้อไขไทยทั้งผอง
มีเอกราชมีเอกลักษณ์เสริมศักดิ์มา

หลังพลีนองสร้างชาติไทยหนึ่งในหล้า
สร้างคุณค่างามเด่น “ความเป็นไทย”

สร้างรอยธรรมนำรอยไทยไว้รอยทาส
ทายาทร่วมสืบสานต่ออย่างก่อภัย

ประวัติศาสตร์เสริมศรีสุขทุกสมัย
สืบทอดไว้ “รอยพลังสร้างสังคม”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 63)

บทร้อยกรองข้างต้น ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันชาติ โดยกล่าวถึงการเสียสละเลือดเนื้อของบรรพบุรุษไทยทำให้ไทยเป็นปึกแผ่นและรักษาเอกราชให้คงอยู่เสมอมา

5.2 สถาบันศาสนา

ศาสนาคือคำสั่งสอนของศาสดามุ่งให้บุคคลประพฤติดีประพฤติชอบเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้นทุกศาสนาจึงสอนให้คนเป็นคนดีของสังคม คนที่ทำความชั่วสังคมอาจประนามว่าเป็นคนที่ไม่ดีศาสนา หมายถึงไม่รู้จักนำคำสั่งสอนในศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีความเชื่อว่าศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เมื่อศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมากเพียงใดสังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข

5.2.1 บทบาทของศาสนา นับแต่ครั้งโบราณกาล พุทธศาสนามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของคนไทยเพราะศาสนาเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจหรือพิธีต่างๆ อันมีส่วนช่วยน้อมนำจิตใจของคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและสำนึกต่อส่วนรวม เช่น ส่งเสริมให้มีจิตใจอ่อนโยน มีเมตตากรุณาต่อกัน ซึ่งก่อให้เกิดความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะทำให้ช่วยเหลือกันในยามทุกข์ยาก จะเห็นได้ว่าศาสนาเป็นที่พึ่งได้เป็นอย่างดีในยามที่สังคมต้องการความสงบสุขร่มเย็น

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสด” ครั้งนี้ ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทของศาสนา ตามหัวข้อต่อไปนี้

- (1) ศาสนาช่วยสอนให้คนเป็นคนดี
- (2) ศาสนาช่วยแก้ปัญหาทางสังคม
- (3) ศาสนาช่วยเชิดชูวัฒนธรรมไทย

(1) ศาสนาช่วยสอนให้คนเป็นคนดี

พระพุทธศาสนามุ่งสอนให้พุทธศาสนิกชนเชื่อในเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ หรือกฎแห่งกรรม เพื่อเป็นกุศโลบายให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม นำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข

บทร้อยกรองต่อไปนี้เป็นตัวอย่างแนวคิดที่แสดงให้เห็นว่าศาสนามีบทบาทในการช่วย
ขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนดี ปราศจากกิเลส ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นภาพได้อย่างลึกซึ้ง ดังนี้

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

ทุกชีวิตไม่มีใครได้เลือกเกิด	จะเลอเลิศเพียงใดยากใฝ่ฝัน
แต่สิ่งที่เป็นกรรมนำชีวัน	ต่างเลือกสรรตามทางที่สร้างมา
มัดมือชกยกดขี่ชั่วตัวตนทราบ	ก่อนบุญบาปคือวิถีชีวิตคุณค่า
กฎแห่งกรรมนำทางสร้างศรัทธา	มัดชะตามัดมือชกยกชีวิต

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งแสดงความคิดความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม โดยให้ข้อเตือน
ใจว่ามนุษย์ทุกคนไม่สามารถเลือกเกิดได้และไม่สามารถหลีกเลี่ยงกรรมที่ติดตัวมา แสดงให้เห็น
ว่าข้อคิดเห็นดังกล่าวช่วยให้ทุกคนรู้ผิดชอบชั่วดีและเกรงกลัวต่อบาปกรรม

หัวข้อ “ต่างตอบแทน” แต่งโดย นางสมจินตนา เทียมวิไล

ทำดีย่อมได้ “ความดี” นี้สนอง	ทำชั่วย่อมมีหมองหมดผองใส
มอบความรักสิ่งงดงามความจริงใจ	ต่างย่อมได้คืนกลับนับทวี
เกิดแก่เจ็บและตายใช้หนี้พัน	ทุกตัวตนต้องรับไปเพื่อใช้หนี้
เกิดเป็นคนรู้คุณคนผลความดี	ชีวิตนี้รู้ภัยไปนิพพาน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 96)

บทร้อยกรองข้างต้นกล่าวถึง ผลตอบแทนจากการกระทำ ตรงกับพุทธสุภาษิตที่กล่าวว่า
“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและการ
เวียนว่ายตายเกิด เตือนสติให้ทุกคนทำแต่กรรมดีและรู้จักให้อภัยกันเพื่อจะได้ไปสู่ความหลุดพ้น
ในที่สุด

หัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” แต่งโดย นายดุสิต คร่ำสุข

กิเลสอยู่ภายในใจมนุษย์	เปรียบประดุจศัตรูผู้ล้างผลาญ
คำพระเจ้าบอกเหตุกิเลสमार	ยากต่อต้านศัตรูจู่ใจ

ดาเนื้อดีอย่าให้ดาในบอด
ชนะตนชนะกิเลสหมดเภทภัย

จิตคอยสอดศีลธรรมนำมาใส่
สุขสันต์ในได้ร่มบรมธรรมฯ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 59)

บทร้อยกรองหัวข้อ “ศัตรูที่มองไม่เห็น” ผู้แต่งกล่าวถึง อำนาจของกิเลสที่สามารถฉุดจิตใจของมนุษย์ให้ต่ำลง ดังนั้นจึงควรรู้เหตุแห่งกิเลสที่เกิดขึ้นในจิตใจและใช้หลักคุณธรรมความดีช่วยแก้ไขกิเลสให้หมดไป

(2). ศาสนาช่วยแก้ปัญหาสังคม

ปัญหาสังคมเป็นเรื่องที่ทุกคนในสังคมต้องพยายามช่วยกันแก้ไข เพราะแต่ละปัญหาจะเกี่ยวเนื่องกัน โดยปัญหาหนึ่งมักจะเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาการว่างงานอาจส่งผลให้เกิดอาชญากรรม ปัญหาความยากจนของข้าราชการส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชันในวงราชการ เป็นต้น

บทร้อยกรองต่อไปนี้ ผู้แต่งแสดงแนวคิดที่ห่วงใยศาสนาในเรื่องแก้ปัญหาสังคม ดังนี้

หัวข้อ “ศีลธรรมจงกลับมา” แต่งโดย นางรัตนมณี คันธฐากูร

ศีลธรรมวันนี้หนีไปไหน
ครุฑาศิษย์ลูกฆ่าพ่อก่อราติน
คงจะถึงกลียุคมากทุกซอกทุก
กลียุคฤาจะมีที่ใดใด

ข่าวบรลย์ทุกซอกโทษฆ่าโหดหิน
ยุคทมิฬพฤษภามหาภัย
ถ้ารู้จักกันมันไม่หวั่นไหว
มนุษย์ไซร์กำหนดศีลทั้งสิ้นเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 2. 2535 : 81)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึง ปัญหาต่างๆ ของสังคมเกิดขึ้นเพราะคนขาดศีลธรรม ผู้แต่งได้แสดงแนวทางแก้ปัญหาว่าควรมีความรักมั่นคงต่อกัน ไม่หวั่นไหวต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงและร่วมกันรักษาศีลซึ่งนำไปสู่การรักษาระเบียบสังคม

หัวข้อ “ขโมยศีลธรรม” แต่งโดย นายวิษณุ พุ่มสว่าง

สังคมทราวมลทุกหย่อมหญ้า
เฝ้าขโมยศีลธรรมความอารี

“เมื่อดัชนีหา” แฝงตัวทั่วทุกที่
แสวงทำดีกร่อนชาติอุบาทว์ชน

ก่อนเมืองไทยจะเข้ายุคความขุกเขี้ยว
“ปราบขโมย” “ด้วยความดี” ที่พึงยล

ช่วยกันเป็นตำรวจธรรมน้อมนำผล
โลกสุขสันไว้คนบาปปราบ “ขโมย”

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 59)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวถึง ปัญหาสังคมเกิดขึ้นเพราะคนมีกิเลส ผู้แต่งได้แสดงความ
คิดเห็นในการแก้ปัญหาด้วยการให้ทุกคนทำความดีและร่วมมือกันขจัดความชั่วต่างๆ ด้วยการ
ทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประชาชนต้องสอดส่องดูแลไม่ให้ใครทำลายชื่อเสียงของ
ประเทศชาติหรือกระทำความผิดกฎหมาย เป็นต้น

(3) ศาสนาช่วยเชิดชูวัฒนธรรมไทย

ศาสนา นอกจากจะมีบทบาทในการอบรมขัดเกลา
คนให้เป็นคนดีแล้วยังเป็นสิ่งช่วยเชิดชูวัฒนธรรมและสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของ
อารยธรรมได้เป็นอย่างดี

หัวข้อ “ข้อฟ้าใบระกา” แต่งโดย นางอรินทร ผ่องแผ้ว

เอกลักษณ์ประจำชีไกลไปทุกถิ่น
ทุกทิวาราตรีที่ยังยืน
วัดคู่เมืองเมืองคูวัดจัดว่าเลิศ
เห็นข้อฟ้าใบระกาครั้งคราใด

นามระบิลคือสยามความร่มรื่น
อยู่ด้วยผืนศรัทธาประสาไทย
จึงก่อเกิดแสงธรรมนำสมัย
แสนภูมิใจได้เกิดถิ่นแผ่นดินธรรม

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 9. 2542 : 81)

บทร้อยกรองหัวข้อ “ข้อฟ้าใบระกา” แสดงแนวคิดโดยการใช้ข้อฟ้าใบระกาเป็น
สัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรืองทางพุทธศาสนา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความภูมิใจในศิลปะ
วัฒนธรรมไทยและภาคภูมิใจที่ได้เกิดบนแผ่นดินไทย ดังนี้

5.3 สถาบันพระมหากษัตริย์

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมใจของชนในชาติ ทรงปฏิบัติพระราช
กรณียกิจด้านต่างๆ เพื่อสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงทรงเป็นเครื่องยึด
เหนี่ยวจิตใจของคนไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่พัฒนาประเทศไทยให้
เจริญรุ่งเรืองสืบไป

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ผู้แต่งนำเสนอจาก ความประทับใจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์

จากพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา ฯลฯ จะเห็นได้ว่าทุกพระองค์ทรงเป็นผู้นำในการบำเพ็ญพระราชภารกิจต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง เช่น ด้านสังคม สงเคราะห์ พระองค์ได้พระราชทานทุนทรัพย์เพื่อสาธารณกุศลอย่างมากมาย อาทิ ทรงสละ ทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ทุกข์ยากขาดแคลนด้านปัจจัยสี่ เสด็จเยี่ยมเยียนช่วยเหลือราษฎรตามถิ่นทุรกันดารโดยมิได้ทรงย่อท้อ เมื่อยามประเทศชาติอยู่ในภาวะคับขันทั้งด้าน ภัยสงครามหรือภัยธรรมชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระโอรส พระธิดาทุกพระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมใจและความเชื่อมั่นของประชาชนทั้ง ประเทศอย่างแท้จริง

บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิตยต์ต่อไปนี้ ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดด้านพระราชกรณียกิจ จากความประทับใจดังนี้

หัวข้อ “ปารักน้ำ” แต่งโดย นายวันชัย ตั้งทรงจิตร

โครงการปารักน้ำนำชีวิต
ช่วยราษฎรล้าค่าป่าดำรง
เหมือนฟองน้ำผืนใหญ่ซับภัยทุกข์
รักษาปารักน้ำจ๋าชื่นพลัน

ยอดความคิดดำริตามความประสงค์
ป่าน้ำคงกอปรเกื้อช่วยเหลือกัน
ชนมีสุขอยู่ได้ไม่ต้องหวน
จะถึงวันสิ้นทุกข์เป็นสุขเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 62)

บทร้อยกรองดังกล่าว ได้แสดงพระราชกรณียกิจโดยกล่าวถึงโครงการในพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เรื่องการปลูกป่า เพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้ป่าคืน สมดุลให้กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการช่วยบรรเทาทุกข์ให้แก่ราษฎรและรักษา ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นมรดกของแผ่นดิน บทร้อยกรองนี้แสดงให้เห็นพระปรีชาญาณอันล้ำ เลิศของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้อย่างชัดเจนยังความปลื้มปิติให้แก่ผู้อ่าน ได้เป็นอย่างดี

หัวข้อ “คู่พระบารมี” แต่งโดย นายสมพร จือเหลียง

ดุษวรรค์สรรมาประดับสยาม
พรหมลิขิตประทานรักความภักดี
ด้วยพระราชปณิธานอันยิ่งใหญ่
ตามเสด็จทั่วแคว้นทุกแดนดง

เลิศพระนามงามพระพักตร์สมศักดิ์ศรี
เป็นคู่พระบารมีจักรีวงศ์
เปี่ยมด้วยน้ำพระทัยซึ่งสูงส่ง
สองพระองค์เป็นหนึ่งในใจประชา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 83)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระราชินีคือ
ศูนย์รวมใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนชาวไทย ทรงเปี่ยมด้วยน้ำพระทัยอันสูงส่ง ดูแลทุกข์
สุขของพสกนิกร ปฏิบัติพระราชภารกิจด้วยพระราชปณิธานอันยิ่งใหญ่ที่หวังให้ประชาชนร่มเย็น
เป็นสุข

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นางสาวอำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์

ความประเทืองเรื่องรองครองเป็นหลัก
ทุกยุคผ่านยุคเชิดมาเป็นไท
ร่วมจงรักภักดีเป็นที่ตั้ง
ร่วมถวายพระพรชัยองค์ภูบาล

ราษฎร์ประจักษ์รักษ์เมืองประเทืองสมัย
ชีวิตได้บรมโพธิสมภาร
ศูนย์รวมหวังรวมรักสมัครสมาน
ฝุ่นเมืองได้สุขสราญทุกย่านเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 78)

บทร้อยกรองข้างต้น กล่าวแสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดย
กล่าวเปรียบเทียบพสกนิกรชาวไทยเหมือนกับ “ฝุ่นเมือง” ที่ดำรงอยู่อย่างปลอดภัยและมีความสุข
เพราะพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นบทร้อยกรองที่แสดงถึงความความ
จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์อย่างล้นพ้น

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นายอุทัย กิตติสาร

ไทยสูญเสียดมดีย่น้ำตาตก
ท่านเคยก่อเกื้อชาติราษฎร์คร่ำครวญ

ปานห้วงอกฟกซ้ำต้องกำสรวล
ทุกอย่างชวนให้หวนหาสุขดาลัย

คอยเมตตากาภรณ์อ่อนไม่สิ้น
วงการแพทย์อาสาสร้างราใจ

จนแผ่นดินต้องระกำถึงรำให้
ตำรวจไทยชายแดนแสนอาดูร

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 98)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ประชาชนต้องสูญเสียและโศกเศร้าเมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเมื่อครั้งพระองค์ยังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชน ทหาร ตำรวจ ชาวเขา ฯลฯ ด้วยพระเมตตากรุณา และทรงมีย่อท้อมาตลอด บทร้อยกรองนี้แสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างยิ่ง

หัวข้อ “ปาร์กน้ำ” แต่งโดย นายวันชัย ตั้งทรงจิตร

โครงการปาร์กน้ำนำชีวิต
ช่วยราษฎรล้ำค่าป่าดำรง
เหมือนฟองน้ำผืนใหญ่ซับภัยทุกข์
รักษาป่ารักษาน้ำจืดขึ้นพลัน

ยอดความคิดดำริตามความประสงค์
ป่าน้ำคงกอปรเกื้อช่วยเหลือกัน
ชนมีสุขอยู่ได้ไม่ต้องหวน
จะถึงวันสิ้นทุกข์เป็นสุขเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 62)

บทร้อยกรองดังกล่าว ได้แสดงพระราชกรณียกิจโดยกล่าวถึงโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถเรื่องการปลูกป่า เพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้ป่าคืนสมดุลให้กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการช่วยบรรเทาทุกข์ให้แก่ราษฎรและรักษาทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นมรดกของแผ่นดิน บทร้อยกรองนี้แสดงให้เห็นพระปรีชาญาณอันล้ำเลิศของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถได้อย่างชัดเจนถึงความปลื้มปิติให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ปัญหาการทำลายทรัพยากร
2. ปัญหามลภาวะ

1. ปัญหาการทำลายทรัพยากร

การที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพิ่มขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น เป็นการกระทำที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย

มีบทร้อยกรองจำนวนมากในการประชันกลอนสดครั้งนี้ ที่ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ “งาสุดท้ายที่ชายป่า” แต่งโดย นายสมชาย หอมกระหลบ

พวกทำลายสัตว์ป่าน่าหยุดคิด
เป็นสัตว์โลกเหมือนกันไซ้ไร้รังความ
ไล่ล่าช้างเพื่อเงินตราหน้าตา
งาสุดท้ายที่ชายป่าหน้าตกใจ

สัตว์มีสิทธิ์ก็กลัวตายคล้ายกับท่าน
มิสงสารกันบ้างหรืออย่างไร
ขาดสติเห็นแก่ตัวชั่วโฉน
ช้างตัวใหญ่ภายหน้าถ้าสูญพันธุ์

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 3. 2536 : 99)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งได้แสดงความห่วงใยต่อปัญหาการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเกี่ยวกับสัตว์ป่าโดยสะท้อนผ่านเรื่องราวของช้างที่ถูกมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวไล่ล่า นับเป็นภาพเหตุการณ์ที่น่าสลดใจ

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” นางสาวจิรนนท์ ชุ่มเพ็งพันธ์

มลพิษหลายหลากมากพิษสง
“ป่าคอนกรีต”เมืองนิยมสังคมไทย
ฝุ่นดินนั้นสุดกลิ่นไม่สิ้นชีพ
เร่งรีบรักษ์ผืนป่ามาคืนคน

คอยปลิดปลงชีพมนุษย์ทรุดสาไทย
แท้จริงไซ้ร้ช่อนกับดักหักชีพชนม์
ฝุ่นเมืองบีบให้ร้ายได้ทุกหน
ล้างทุกข์ทนมด้วยมือเราสิ้นเศร้าเอย

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งกล่าวเปรียบเทียบ “ฝุ่นเมือง” คือมลภาวะในเมืองหลวงที่คอยทำลายสุขภาพคนในสังคม แสดงให้เห็นภาพเมืองหลวงซึ่งมีแต่ตึกราม อาคารมากมาย ขาด

ต้นไม้ ชาดธรรมชาติ ผู้แต่งสะท้อนความรู้สึกของตนได้ตรงกับความรู้สึกทุกข์ทนของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี และได้ให้ข้อคิดว่าควรเร่งรีบปลูกป่าเพื่อบรรเทาปัญหามลภาวะ

หัวข้อ “แผ่นดินร่ำไห้” แต่งโดย นายสิชล สะอิมิ

“มัน”ผลาญป่าพร้าสัตว์ไพรไม่รู้หยุด
“เขื่อน”ก็เขื่อนบุกป่าหน้าตานอง
“น้ำท่วม” “ฝนแล้ง” ทั้งแหล่งหล้า
“สิ่งแวดล้อม” เป็นพิษนิจนิรันดร์

แผ่นดินทรุดเสื่อมสุขกลับทุกข์หมอง
ไฟทองเหลือสิ่งใดไว้อวดกัน
“มลภาวะ” ทำให้ไทยโสกศัลย์
ทุกชีวันร่ำไห้ใครช่วยที

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 6. 2539 : 96)

บทร้อยกรองดังกล่าวมุ่งสร้างความสะเทือนใจโดยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำลายป่า โดยไม่มีการปลูกป่าทดแทนได้สร้างความเสียหายอย่างมหาศาลแก่สิ่งแวดล้อม มนุษย์ และสัตว์

ปัจจุบันมีบุคคลหลายฝ่ายที่มีส่วนทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมุ่งตัดไม้ทำลายป่า เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวจนป่าและดินเสื่อมคุณภาพ อีกทั้งต้นน้ำลำธารต้องหมดไป ดังตัวอย่าง บทร้อยกรองต่อไปนี้

หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” แต่งโดย นายสมควร เหล่าลาภะ

แผ่นดินทองของไทยกว้างใหญ่นัก
ต่างยื้อแย่งแข่งกันกินหมดสิ้นลง
มีแต่ปลิง เหลือบ ทาก ออยากไม่หยุด
แผ่นดินไทยเราร้อนเริ่มอ่อนแรง

มีคนรักคนโลภละโมภหลง
ป่าในดงก็หมดป่านาก็แล้ง
ยากจะจุดทรชนทุกหนแห่ง
ขอสาปแช่งให้ตายดับกับแผ่นดิน

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 7. 2540 : 9)

บทร้อยกรองข้างต้น ผู้แต่งกล่าวถึงคนไทยกลุ่มหนึ่งที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยการตัดไม้ทำลายป่าจนหมดสิ้น ด้วยความรู้สึกที่คับข้องใจ กลุ่มคนดังกล่าว เปรียบเหมือนกับ ปลิง เหลือบ ทาก ที่ดูดเลือดผู้คนจนหมดจากร่างกายแต่ก็ยังไม่รู้สึกว่าเป็นเพียงพอ

หัวข้อ “ปารักน้ำ” แต่งโดย นายโกวิท บัญทวิ

ไม่ถูกตัดสัตว์ถูกฆ่าป่าถูกขาย
เสียงร่ำไห้ระงมหล้าน้ำตาริน
“ปารักน้ำ” น้ำรักป่ามาแต่ต้น
เราทั้งมวลควรตระหนักพิทักษ์ไว้

น้ำทะเลักบ้านทะเลหายทั้งถิ่น
สูญทรัพย์สิ้นสิ้นชีวิตลิขิตใคร
เลี้ยงผู้คนเลี้ยงสัตว์ป่าพาสดใส
สิ้นทุกข์ภัยไร้น้ำท่วมโปรดร่วมมือ

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 10. 2543 : 64)

บทร้อยกรองหัวข้อ“ปารักน้ำ”ผู้แต่งชี้ให้เห็นถึงโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งก่อให้เกิดภัยทางธรรมชาติอย่างร้ายแรง ทำให้ผู้คนเดือดร้อนประสบกับความสูญเสียทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน

2. ปัญหาด้านมลภาวะ

มลภาวะคือสภาพความมัวหมองหรือความสกปรกซึ่งสร้างความไม่สบายตาไม่สบายใจให้กับคนในสังคมซึ่งเกิดจากการกระทำของคนไม่เห็นแก่ตัว ผู้แต่งกล่าวถึงความเห็นแก่ตัวของคนในสังคมอันเป็นต้นเหตุของปัญหามลภาวะ ด้วยความรู้สึกที่เหยียดหยามดังตัวอย่าง

หัวข้อ “ฝุ่นเมือง” แต่งโดย นายสมพร จือเหลี่ยม

ในสังคมสืบสนมากมลพิษ
เหตุเพราะคนพกแต่เห็นแก่ตัว
ละอองฝุ่นพอจะชำระได้
ระบาดทั่วทั้งเมืองล้วนเรื่องคน

ทิ้งรถติดขยะนองกองท่วมหัว
เพียงเกลียดกลัวจะรุกรานรกบ้านตน
ฝุ่นรกรใจขาดธรรมนำเหตุผล
ปิดไม่พ้นหากน้ำใจยังไม่มี

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 79)

บทร้อยกรองข้างต้นผู้แต่งกล่าวถึงปัญหามลภาวะด้านการจราจรติดขัดและขยะมูลฝอย ทั้งนี้เกิดจากความเห็นแก่ตัวและความไม่มีน้ำใจของคนในสังคม ซึ่งสะท้อนความรู้สึกอึดอัดของคนในสังคมได้อย่างดี

หัวข้อ “มัดมือชก” แต่งโดย นางสาวนันทวรรณ ภูกันงาม

ทุกวันนี้เรื่องยุ่งยากมากปัญหา
 เรื่องน้ำท่วมขังจนจวนวาย
 ก็ต้องยอมรับปัญหานานหนักอก
 มิรู้จะหันหน้าพึ่งพาใคร

เรื่องสินค้าจราจรเดือดร้อนหลาย
 มีมากมายยิ่งนักน่าหนักใจ
 ดังถูกมัดมือชกนี้ใจ
 ช่วยแก้ไขเรื่องรุมเร้าบรรเทา

(การประชันกลอนสดครั้งที่ 5. 2538 : 78)

บทร้อยกรองดังกล่าว ผู้แต่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ด้วย
 ความห่วงใย ประชาชนชนต้องจำยอมรับสภาพปัญหาด้วยความรู้สึกที่อึดอัดเพราะไม่มีผู้
 สามารถแก้ปัญหาให้ได้อย่างทันการณ์

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 154 สำนวน โดยศึกษาวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. กลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์
  2. กลวิธีในการนำเสนอ
  3. แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง
- ผลการศึกษาวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. กลวิธีการใช้คำและโวหารภาพพจน์

ด้านกลวิธีการใช้ถ้อยคำและโวหารภาพพจน์ ผู้แต่งใช้ถ้อยคำและโวหารภาพพจน์ที่น่าสนใจ การใช้คำในทางเสียงพบว่า บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัลในแต่ละปีมีลักษณะร่วมที่เด่นชัดคือ ผู้แต่งนิยมสร้างสัมผัสใน ทำให้บทร้อยกรองเกิดเสียงเสนาะ ซึ่งได้แก่ เสียงสัมผัสในที่เป็นเสียงสระ มีการเล่นสัมผัสสระแบบคำเคียง คำแทรกเคียง และคำทบเคียง เสียงสัมผัสในที่เป็นเสียงพยัญชนะ ส่วนมากนิยมเล่นสัมผัสสระแบบคำเคียง และคำแทรกเคียง ปรากฏคำทบเคียงจำนวนน้อย มีการเล่นสัมผัสพยัญชนะแบบคำคู่ คำเทียบคู่ คำเทียบมรด คำทบคู่ คำแทรกคู่ และคำแทรกมรด ส่วนมากนิยมเล่นสัมผัสสระแบบคำคู่ คำเทียบคู่ คำแทรกคู่ คำแทรกมรด ส่วนคำเทียบมรดและคำทบคู่ มีจำนวนน้อย สังเกตได้ว่าเมื่อมีสัมผัสหลายลักษณะในบทเดียวกันจะทำให้เกิดเสียงที่ไพเราะยิ่งขึ้น ในทางความหมาย ผู้แต่งใช้วิธีซ้ำคำ ซ้ำเสียง เลือกใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท และใช้โวหารภาพพจน์ ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะ ลึกซึ้ง ชัดเจน วิธีซ้ำคำและซ้ำเสียง ช่วยให้เสียงของบทร้อยกรองมีความไพเราะราบรื่น การเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท ช่วยแสดงความหมายของบทร้อยกรองให้เด่นชัด โดยผู้แต่งใช้ถ้อยคำเรียบง่ายแต่ให้ความหมายลึกซึ้งกินใจ ผู้แต่งเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท เช่น ใช้คำแรงกระแทบอารมณ์ เพื่อสะท้อนพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคม ใช้คำที่หนักแน่นมีอำนาจ เพื่อเร้าใจผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกที่แข็งแกร่ง ใช้คำปลุกเร้าจิตสำนึก เพื่อกระตุ้นเตือนผู้อ่านให้คล้อยตามกับสิ่งที่กล่าว ใช้คำที่มีลีลาเสียงอ่อนหวาน เพื่อแสดงอารมณ์อ่อนหวาน และแสดงน้ำเสียงที่ไพเราะ ใช้คำราชาศัพท์ ให้เหมาะสมกับฐานะบุคคล ใช้คำที่ทำให้เกิดความรู้สึกอารมณ์โศกซึ้งและอารมณ์ขัน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการคล้อยตาม การใช้โวหารภาพพจน์ ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง โวหารภาพพจน์ที่พบเรียงตามลำดับดังนี้ ที่พบมากที่สุดคือ การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ โดยใช้คำเปรียบ “คือ” “เปรียบเป็น” รองลงมาคือ การกล่าวเท็จความ ได้แก่ การอ้างอิง บุคคล เหตุการณ์ และสำนวนไทย เช่น กล่าวอ้างอิงวีรสตรีไทย “พระศรีสุริโยทัย” เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา อ้างสำนวน “บ้านแตกสาแหรกขาด” เป็นต้น การเปรียบเทียบแบบ

อุปมาอุปไมย ใช้คำเปรียบว่า เหมือน, เยี่ยง, ดัง การใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ นิยมใช้คำว่า หรือ, ไย, ไคร แสดงศิลปะในการใช้คำถามที่มีเจตนาเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ การใช้บุคลาธิษฐาน ส่วนใหญ่เปรียบธรรมชาติให้มีชีวิตเหมือนมนุษย์โดยมุ่งให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจ การกล่าวถึงความขัดแย้ง เช่น สูง-ต่ำ, คนโลก-คนขาดแคลน การใช้นามนัย ใช้คำที่มีความหมายกว้างมาแทนส่วนย่อย เช่น ใช้ “ผู้คน” แทน “คนบางคน” ใช้ “ไทย” แทน “คนไทย” การเลี่ยงคำ ใช้คำที่มีความหมายย่อยหรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งกล่าวรวมถึงส่วนใหญ่ เช่น “ลั่น” หมายถึงคำพูดของคน หรือ “คนข้างหลัง” หมายถึง คนทั้งหมด เป็นต้น การใช้โวหารอติพจน์ หรือกล่าวเกินจริง โดยมากกล่าวถึงเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ การใช้สัญลักษณ์ มีการใช้สัญลักษณ์สากล เช่น คำว่า “แก้ว” , “ปลิง เหลือบ ทาก” เป็นต้น

2. กลวิธีในการนำเสนอ

ด้านกลวิธีการนำเสนอ ใช้วิธีนำเสนอ 2 รูปแบบ ได้แก่ การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา และ การนำเสนอแบบให้ผู้อ่านตีความ พบว่าการนำเสนอแบบตรงไปตรงมามีปริมาณมากที่สุด รองลงมาเป็นการนำเสนอแบบพรรณนาความโดยใช้โวหารเปรียบเทียบ การนำเสนอแบบการสร้างสถานการณ์สมมุติมีน้อย บางสำนวนแต่งตามลักษณะของหัวข้อที่มีความหมายโดยนัย เช่น หัวข้อ “ปลิง เหลือบ ทาก” เป็นสัญลักษณ์ให้ตีความ ผู้แต่งจึงนำเสนอโดยตรงแบบให้ผู้อ่านตีความ โดยใช้โวหารภาพพจน์เปรียบเทียบกับเนื้อเรื่องที่น่าสนใจ

3. แนวคิดที่ปรากฏในบทร้อยกรอง

จากแนวคิดต่างๆที่ปรากฏในบทร้อยกรองสามารถจัดจำแนกได้เป็น 2 ประเด็น คือ แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคม และแนวคิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคม ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่ดีของสังคม เช่น ค่านิยมที่ยกย่องการทำความดี ความกตัญญู ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ผู้แต่งเห็นว่าปัจจุบันมีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประเภทต่างๆ จากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศไทย เช่น เทคโนโลยีทางการแพทย์ เทคโนโลยีทางการเกษตรและอุตสาหกรรม เทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้วัฒนธรรมและสังคมไทยเปลี่ยนแปลงทั้งในทางที่ดีขึ้นและเลวลง ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดห่วงใยต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาสังคมเสื่อมโทรม ปัญหาสตรี และปัญหาทางศาสนา และได้แสดงแนวคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการเมืองไทยว่ารัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศ เนื่องจากนักการเมืองขาดคุณธรรม นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาการเลือกตั้ง ปัญหาการปกครองขาดความเป็นประชาธิปไตย และปัญหาทางเศรษฐกิจ

ผู้แต่งมีความศรัทธาและประทับใจในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันดังกล่าวเกี่ยวกับสถาบันชาติ ผู้แต่งเห็นว่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ไทยในอดีตเป็นเครื่องเตือนใจได้อย่างดียิ่ง ทำให้คนในชาติรู้สึกสามัคคี ด้านสถาบันศาสนาผู้แต่งเห็นว่า ศาสนามีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เช่น หลักจริยธรรมสอนให้คนเป็นคนดี การมีคุณธรรมและศีลธรรมจะช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ ส่วนสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้แต่งเห็นว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหลอมดวงใจให้รู้สึกสามัคคี พร้อมทั้งจะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

แนวคิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แต่งได้แสดงความห่วงใยต่อปัญหาการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ และปัญหามลภาวะซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ทั้งนี้เกิดจากความเห็นแก่ตัวของคนในสังคมซึ่งมนุษย์ต้องร่วมกันแก้ไข โดยให้ความรัก ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และความมีน้ำใจต่อกัน จึงจะช่วยให้สังคมทุกสังคมสงบสุขได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อหรือกรอบที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่าการแข่งขันกลอนสดเป็นการแข่งขันร้อยกรองที่มุ่งส่งเสริมความสามารถ และการใช้ปฏิภาณไหวพริบในการประพันธ์อย่างดียิ่ง ดังจะเห็นได้จากการนำกลวิธีทางด้านวรรณศิลป์มาใช้แต่งคำประพันธ์ได้อย่างเหมาะสมกลมกลื่น ให้คุณค่าทั้งด้านเสียงและความหมายแม้มีเวลาอันจำกัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความสามารถทางการประพันธ์ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีทางวรรณศิลป์เป็นอย่างดี

ในด้านการใช้คำได้สะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของการแต่งกลอนสดอย่างชัดเจน กล่าวคือ การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ลึกซึ้งคมคาย ผู้แต่งมีความสามารถในการใช้ภาษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ด้านการใช้โวหารภาพพจน์พบว่าผู้แต่งใช้โวหารอุปลักษณ์มากที่สุดซึ่งน่าจะเป็นเพราะผู้ประพันธ์ต้องการแสดงการเปรียบเทียบโดยนัยมากกว่าการเปรียบตรงๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความหมายที่ลึกซึ้งและแสดงความสามารถของผู้แต่ง

ด้านแนวคิดที่ปรากฏในข้อหรือกรอบ พบว่า ผู้แต่งจะต้องแต่งคำประพันธ์ตามหัวข้อที่กำหนดให้ ซึ่งไม่สามารถแสดงแนวความคิดของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพราะถูกตีกรอบแนวความคิดไว้แล้ว แต่หัวข้อที่ไม่ได้ตีกรอบแนวคิด ผู้แต่งจะแสดงแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ของตนเองได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ผู้แต่งยังสามารถเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่แสดงความห่วงใยต่อสถาบัน การเมือง สิ่งแวดล้อม ตลอดจน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวางอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัล “การประชันกลอนสดประเภทประชาชน” ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับการแต่งกลอนสด ดังนี้

1. ศึกษาพัฒนาการการสร้างสรรค้งานประเภทกลอนสดในอดีตถึงปัจจุบัน โดยศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านรูปแบบ เนื้อหา และภาษา
2. วิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันในสถาบันหรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มูลนิธิอัฐมหาราชานุสรณ์, วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร, มูลนิธิพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มัลลิกมาศ. (2529). *วรรณกรรมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ..... (2525). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การ
พิมพ์.
- จุฬา ละคร. (2543). *ฝากเธอไว้ในอ้อมกอดผืนฟ้าและแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ : ภูมิปัญญา.
เจือ สตะเวทิน. (2517). *ตำหรับร้อยกรอง*. กรุงเทพฯ.
- เฉลิมศักดิ์ ศิลพร. (2518). *วรรณศิลป์ปริทัศน์*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.
ช่อประยงค์. (2529). *กลอนและวิธีเขียนกลอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
ชูศักดิ์ ศุกรนนท์. (2533). *การวิเคราะห์บทร้อยกรองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน
จากวารสารในช่วงปี พ.ศ. 2528-2530*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). *แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพา
นิช.
- นพดล จันท์เพ็ญ. (2531). *เพลงพระจันทร์*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2512). *คำหยาด*. กรุงเทพฯ : กรุงสยามการพิมพ์.
..... (2534). *ดั่งนั้นฉันจึงเขียน*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
..... (2537). *เพลงขลุ่ยเหนือทุ่งข้าว*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรุงสยาม
การพิมพ์.
- ประภาพรรณ บุตรศรี. (2541). *วิเคราะห์บทร้อยกรองราชสุดีสมาเด็จพระศรีนครินทราบ
รมราชชนนีในวาระเสด็จสวรรคต*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประยอม-อรฉัตร ทองทอง. (2525). *สกวาววิธรวมบทกลอนสดซึ่งปฏิภาณกวียุคใหม่สมัย
รัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ : พรุ้งนี้.
- เปลื้อง ณ นคร. (2517). *ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพา
นิช.
- พันทิพา สังข์เจริญ. (2528). *วิเคราะห์บทร้อยกรองเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระ
ชนมพรรษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิสมร วัลย์วุฒิ. (2530). *วิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยกรองของ สุจิตต์
วงศ์เทศ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิสมัย จันทวิมล. (2537). *วิถีไทย*. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

- ไพฑูรย์ สิงห์เข้ม. (2533). *การวิเคราะห์บทร้อยกรองของ จินตนา ปิ่นเฉลียว*. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร.
- ไพวรินทร์ ขาวงาม. (2538). *ม้าก้านกล้วย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2541). *สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและ
วัฒนธรรมของการเมืองไทย*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มะเนาะ ยูเด็น. (2541). *พ่อรักมูทุ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มังกรการพิมพ์ (1944) จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. (2542). *ร้อยกรอง*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- วันเนา ยูเด็น. (2532). *การศึกษาเรื่องกลอน*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ..... (2536). *รอยทราย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- วาสนา บุญสม. (2539). *กลอนสัมผัสใจได้อย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประกาย
แสง.
- ..... (2542). *ร่มพื้นภูมิสยาม*. กรุงเทพฯ : ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2504). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- วินัย จินดารักษ์. (2540). *วิเคราะห์บทร้อยกรองพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วินัย ภูระหงษ์. (ม.ป.พ.). "วรรณคดีกับความงามของวรรณศิลป์" ใน *มนุษย์กับความงาม*.
เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา มน 101 มนุษย์กับความงาม, มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัยนเรศวร, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภา กงกะนันท์. (2523). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2535). *การประชันกลอนสด ครั้งที่ 2 "เฉลิม
พระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาส
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ"*.
- ..... (2536). *การประชันกลอนสด ครั้งที่ 3 "เฉลิมฉลองมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์"*.
- ..... (2537). *การประชันกลอนสด ครั้งที่ 4 "ปรีดรงค์วัฒนธรรมไทย"*.
- ..... (2538). *การประชันกลอนสด ครั้งที่ 5 "ปรีดรงค์และสืบสานงานวัฒนธรรม
ไทย"*.
- ..... (2539). *การประชันกลอนสด ครั้งที่ 6 "ร้อยลักษณ์อักษรกาญจนาภิเษก"*.

- ..... (2540). การประชันกลอนสด ครั้งที่ 7 “อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมการเขียนร้อยกรองไทย”.
- ..... (2541). การประชันกลอนสด ครั้งที่ 8 “มธบ.30 ปี ศรีวรรณศิลป์”
- ..... (2542). การประชันกลอนสด ครั้งที่ 9 “6 รอบมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา”.
- ..... (2543). การประชันกลอนสด ครั้งที่ 10 “ร้อยรสบทกวี ร้อยปีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี”.
- ..... (2544). การประชันกลอนสด ครั้งที่ 11 “ร้อยยี่สิบปี พระมหาธีรราชเจ้า”.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2523). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- ..... (2534). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันตก ออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- สิทธา พิณีภูวดล และประทีป วาทิกทินกร. (2516). *ร้อยกรอง*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมการเมืองไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสถียร โกเศศ. (2517). *การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์*. พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- อำไพพรรณ พิพัฒน์วัฒนารมย์. (2517). *วิเคราะห์งานเขียนร้อยกรองของนักเรียนชั้นม.5 เขตการศึกษา 1*. ปริญญาโท ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2497). *หลักภาษาไทย*. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อุทัย หิรัญโต. (2522). *หลักสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สัมภาษณ์

- ชมพร จือเหลียง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ เมื่อ 26 มิถุนายน 2545.
- ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเทพธิดาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ เมื่อ 26 มิถุนายน 2545.
- สมบัติ ตั้งก่อเกียรติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ เมื่อ 23 มิถุนายน 2545.

อัมพร สุขเกษม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ 17 มิถุนายน 2545.

อ่ำไพพรรณ (พิพัฒน์วัฒนามรย์)น้อยหนูจตุรัส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิชา ต่างใจ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเทพธิดาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ เมื่อ 26 มิถุนายน 2545.

ประวัติย่อของผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาววิณา	ชื่อสกุล	ต่างใจ
เกิดวันที่	16 กรกฎาคม พุทธศักราช 2515		
สถานที่เกิด	ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี		
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 43 / 8 หมู่ 1 ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120		
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาไทย		
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร		
ประวัติการศึกษา			
พ.ศ. 2538	ครุศาสตรบัณฑิต จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร		
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร		